

בנק דקסיה ישראל בע"מ וחברה מאוחדת שלו

דוח על הסיכונים

גילוי בהתאם לנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים

ליום 30 ביוני 2017

"דוח זה אינו מהווה חלק מהדוח הרבעוני של הבנק בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) התש"ל, 1970. הדוח הרבעוני של הבנק והדוח על הסיכונים נמצאים באתר מגנ"א של רשות ניירות הערך www.magna.isa.gov.il. המידע הנוסף בדבר הון פיקוחי על פי הוראות באזל || נמצא באתר האינטרנט של הבנק www.dexia-israel.co.il

עמוד	
4	א. תחולת היישום
5	ב. מידע צופה פני עתיד
6	ג. הון ומינוף
6	○ מבנה ההון
17	○ הלימות ההון
25	○ יחס המינוף
27	ד. החשיפה לסיכונים והערכתם
27	ד1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם
27	○ כללי
28	○ המבנה הארגוני של ניהול הסיכונים בבנק
29	○ תהליכים ופונקציות מפתח
34	○ תרבות הסיכונים בבנק
35	ד2. סיכון אשראי
47	○ סיכון אשראי – גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית
48	○ הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית
50	ד3. סיכון שוק
55	ד4. סיכון תפעולי
57	ד5. מניות
57	ד6. סיכון ריבית בתיק הבנקאי
60	ד7. מידע נוסף על סיכונים אחרים שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3
60	סיכונים מובילים ומתפתחים
60	○ סיכון משפטי
60	○ סיכון ציות
62	○ סיכון אסטרטגי ועסקי
62	○ סיכון המשכיות עסקית
63	סיכונים אחרים
63	○ סיכון מוניטין
63	○ סיכון מיקור חוץ
63	○ סיכון מודלים
64	○ סיכון סביבתי
64	ה. יחס כיסוי הנזילות
67	ו. מידע נוסף על סיכון נזילות וסיכון מימון שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3
67	○ סיכון נזילות
69	○ סיכון מימון
70	ז. תגמול

עמוד	תוכן הטבלה	
6	הרכב ההון הפיקוחי	טבלה 1
7	רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון	טבלה 2
8	תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו – 30 ביוני 2017	טבלה 3
11	התאמות הנדרשות בין המאזן בדוח הכספי ובין רכיבי ההון הפיקוחי	טבלה 4
15	דוח תזרים של תנועות ממועד הדיווח הקודם על ההון הפיקוחי לרבות שינויים בהון העצמי רובד 1, הון רובד 1 והון רובד 2	טבלה 5
19	נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון אשראי הנובע מחשיפות	טבלה 6
19	נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון תפעולי	טבלה 7
19	סה"כ נכסי סיכון ודרישות הון	טבלה 8
20	הון עצמי רובד 1, הון רובד 1 והון כולל	טבלה 9
20	יחס הון עצמי רובד 1, יחס הון רובד 1 ויחס הון כולל	טבלה 10
22	חלוקת הנכסים המשוקללים לסיכון בגין סיכון אשראי	טבלה 11
22	חלוקת הנכסים המשוקללים לסיכון בגין סיכון תפעולי	טבלה 12
23	דוח תנועה בנכסים המשוקללים בסיכון במהלך התקופה עבור כל סוג של נכס משוקלל בסיכון	טבלה 13
25	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף	טבלה 14
26	יחס המינוף	טבלה 15
39	סיכון אשראי ברוטו וחשיפת אשראי ברוטו ממוצעת במשך התקופה ממוינת לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי	טבלה 16
42	התפלגות חשיפות לפי אזור גיאוגרפי	טבלה 17
42	פיצול חשיפת האשראי לפי תקופה לפירעון ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריות	טבלה 18
43	פיצול תיק האשראי לפי ענפי משק	טבלה 19
45	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי	טבלה 20
45	חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי	טבלה 21
46	חובות	טבלה 22
47	סיכון אשראי לפי מקדמי סיכון לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי בכל משקל סיכון	טבלה 23
53	נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	טבלה 24
65	יחס כיסוי הנזילות	טבלה 25

דוח זה כולל מידע משלים ומרחיב לדוחות הכספיים של בנק דקסיה ישראל בע"מ (להלן: "הבנק" או "החברה"), בנושאי ניהול הסיכונים וההון, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ובהתאם לדרישות גילוי שפורסמו על ידי ועדת באזל ועל ידי ה-EDTF (Enhanced Disclosure Task Force) שהוקם לצורך שיפור הגילוי על סיכונים בתאגידים בנקאיים, על ידי המוסד ליציבות פיננסית, ה-FSB (Financial Stability Board). פעילותו העיקרית של הבנק הינה מתן אשראי לרשויות מקומיות ולמוסדות מוניציפאליים, מכספי פיקדונות, אגרות חוב, ניירות ערך מסחריים וכתבי התחייבות נדחים ומתוך הונו העצמי של הבנק. כמו כן, מנהל הבנק תיקי הלוואות עבור הממשלה וגופים אחרים ובאחריותם. הבנק הינו חברה ציבורית, שהון המניות שלו נסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ (להלן: "הבורסה"). ביום 26 באפריל 2017, הושלם איחוד הון המניות של הבנק, וזאת בהמשך לקבלת ההיתרים הנזכרים להלן, לקבלת אישור הבורסה ולאישור אסיפות בעלי המניות של הבנק. עם השלמת איחוד ההון, הון המניות הרשום והון המניות המונפק והנפרע של הבנק כוללים סוג מניות אחד בלבד – מניות רגילות א' 1 ש"ח ערך נקוב הרשומות למסחר בבורסה, כאשר עד למועד האמור, כ- 90% מהון המניות של הבנק נסחר בבורסה. בעלת השליטה בבנק, Dexia SA (להלן – "SA Dexia" או "הקבוצה"), באמצעות החזקה ישירה ב-Dexia Credit Local – תאגיד בנקאי צרפתי (להלן – "DCL" או "חברת האם") מחזיקה כיום ב- 58.89% מהזכויות בהון ומזכויות ההצבעה בבנק.

השוואת הזכויות האמורה בוצעה בעקבות החלטת בית המשפט במסגרת הסדר הפשרה, ואישור האסיפה הכללית של הבנק ואספות הסוג שהתכנסו ביום 30 במרץ 2017. במסגרת אספות אלה אושר גם עדכון תקנון הבנק כמפורט בדיווחי הבנק.

לאור אישור איחוד ההון, ובהתאם להוראות הסכם הפשרה בדבר הגמול למבקשים ושכר טרחה לבאי כוחם בבקשה לאישור תביעה ייצוגית ובבקשה לאישור תביעה נגזרת, כמפורט בביאור 21' לדוחות הכספיים לשנת 2016 ובביאור 9' לדוחות הכספיים ליום 30.6.2017, ולהחלטת דירקטוריון הבנק מיום 2 באפריל 2017, ובהמשך לקבלת אישור הבורסה לרישום המניות למסחר בבורסה, הקצה הבנק כמות כוללת של 50,061 מניות רגילות א' 1 ש"ח ערך נקוב של הבנק, מתוכן 17,346 מניות כגמול למבקשים בבקשה לאישור תביעה ייצוגית ובבקשה לאישור תביעה נגזרת וכשכר טרחה לבאי כוחם, ו- 32,715 מניות למרכז השלטון המקומי בישראל. בנוסף, ביום 26 ביוני 2017 העבירה DCL למרכז השלטון המקומי, בהתאם להסכם הפשרה לעיל, 24,002 מניות של הבנק, כך שמרכז השלטון המקומי מחזיק החל מאותו מועד ב- 6.5% מהזכויות בהון ומזכויות ההצבעה בבנק.

אין הבדל בין בסיס האיחוד לפי כללי חשבונאות לבין בסיס האיחוד הפיקוחי. לבנק חברה בת אחת בבעלות מלאה, דקסיה ישראל הנפקות בע"מ, אשר משמשת כחברה ייעודית (SPC) של הבנק לצורך גיוס מקורות כספיים בדרך של הנפקת ניירות ערך מסוגים שונים והפקדת תמורתן בבנק.

הבנק אינו נדרש, ואין בכוונתו, להעביר כספים כלשהם לחברת האם או לישויות אחרות בקבוצת דקסיה לצרכי נזילות של הקבוצה.

דוח זה מתייחס, בנוסף לעובדות ולנתונים היסטוריים, גם למידע והערכות המתייחסים לעתיד ואשר מהווים "מידע צופה פני עתיד" כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה מגורמים שונים, לרבות, בין היתר, התפתחות כלכלית בארץ ובעולם, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "עשוי להשתנות", "אסטרטגיה", "יעדים", "עלול להשפיע", "תחזית", "תוכנית", "יעד", "תרחיש", "תרחיש קיצון", "אומדן סיכון", "צריך", "יכול", "יהיה" ומילים וביטויים דומים להם, המעידים על כך, שמדובר בתחזית לעתיד ולא בעובדות עבר.

מילים וביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים שינויים, בין היתר, בגורמים הבאים: המצב הכלכלי במשק, שיעורי ריבית, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה, הוראות גורמי פיקוח, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות מתחרים, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם, ושינויים בתחומים אחרים שיש להם השפעה על פעילות הבנק והסביבה בה הוא פועל.

מידע זה נסמך, בין היתר, על הוראות גורמי הפיקוח, חקיקה ומדיניות ממשלתית הקיימות כיום, ועל הערכות לעתיד, כאמור לעיל, באופן שקיימת אפשרות שאירועים או התפתחויות שנחזו כצפויים, לא יתמשו בכלל או בחלקם.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה. האמור אינו גורע מחובות הדיווח של הבנק על פי כל דין.

מבנה ההון

מדידת ההון מבוססת על חלוקת ההון להון עצמי רובד 1 ולהון רובד 2. הון רובד 1 כולל את ההון העצמי למעט קרן הון בגין הטבות שנתקבלו מבעל שליטה ולמעט החלק שלא נוכה מהון בגין קרן הפסדים אקטואריים וזאת בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299. הון רובד 2 כולל כתבי התחייבות נדחים וחלק מתוך ההפרשה קבוצתית להפסדי אשראי שאינו עולה על 1.25% מסך נכסי סיכון בגין סיכון אשראי. כתבי ההתחייבות שנכללים בהון רובד 2 לתאריך הדוח, אינם כשירים להכרה בהון הפיקוחי לפי הוראות באזל 3 ולכן מופחתים בהדרגה לפי הוראות המעבר שנקבעו בניהול בנקאי תקין מספר 299.

המגבלות על מבנה ההון שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 הינן:

- הון רובד 2 לא יעלה על 100% מהון רובד 1, לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה.
- מכשירי הון הכשירים להיכלל בהון רובד 2 לא יעלו על 50% מהון רובד 1 לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה.

גילוי על הרכב ההון הפיקוחי

טבלה 1: הרכב ההון הפיקוחי:

31 בדצמבר 2016 (מבוקר)	30 ביוני	
	2016 (בלתי מבוקר)	2017 (במיליוני ש"ח)
928.1	917.6	931.9
203.4	221.9	141.2
<u>1,131.5</u>	<u>1,139.5</u>	<u>1,073.1</u>
3,808.5	3,626.9	3,663.6
-	-	-
277.3	278.3	281.4
<u>4,085.8</u>	<u>3,905.2</u>	<u>3,945.0</u>
באחוזים		

(1) הון לצורך חישוב יחס ההון:

הון עצמי רובד 1 לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
הון רובד 2 לאחר ניכויים

סך הכל הון כולל

(2) יתרות משוקללות של נכסי סיכון:

סיכון אשראי
סיכון שוק
סיכון תפעולי

סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

(3) יחס ההון לרכיבי סיכון:

22.71	23.50	23.62	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
27.69	29.18	27.20	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.0	9.0	9.0	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
13.5	13.5	13.5	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים*

* נקבע לבנק במונחי באזל II.

טבלה 2: רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר	30 ביוני	
2016	2016	2017
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
	במיליוני ש"ח	
931.7	921.1	935.6
(3.2)	(3.1)	(3.2)
928.5	918.0	932.4
(0.4)	(0.4)	(0.5)
928.1	917.6	931.9
155.4	176.7	95.0
48.0	45.2	46.2
203.4	221.9	141.2

(1) הון עצמי רובד 1:
הון עצמי

הבדלים בין הון עצמי לבין הון עצמי רובד 1
סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים

התאמות פיקוחיות וניכויים
קרן פנסיונית עם הטבות מוגדרות
סך הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים

(2) הון רובד 2:

כתבי התחייבות נדחים

הפרשה להפסדי אשראי

סך הכל הון רובד 2

הערה: התאמות פיקוחיות וניכויים – בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 202, בדבר "מדידה והלימות הון – ההון הפיקוח". נכסי הסיכון וההתאמות הפיקוחיות מוצגות בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 299.

טבלה 3: תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו – 30 ביוני 2017

מס"ד	מאפיין	הון מניות	כתבי התחייבות נדחים דקסיה הנפקות בע"מ	כתבי התחייבות נדחים דקסיה הנפקות בע"מ	כתב התחייבות פרטי
1	הישות המשפטית של המנפיק	בנק דקסיה ישראל בע"מ ("הבנק")	דקסיה ישראל הנפקות בע"מ ("חברת הבת")	דקסיה ישראל הנפקות בע"מ ("חברת הבת")	בנק דקסיה ישראל בע"מ ("הבנק")
2	מאפיין ייחודי	מניות רגילות א' 1 ש"ח ע.ג. רשומות למסחר בבורסה. מספר ני"ע *711010	סדרה י"ג מספר ני"ע 1125194	סדרה י"ד מספר ני"ע 1129907	כתב התחייבות נדחה שהונפק לחברת האם של הבנק
3	המסגרת / המסגרות החוקיות החלות על המכשיר (המדינה שחוקיה חלים על המכשיר)	מדינת ישראל	מדינת ישראל	מדינת ישראל	מדינת ישראל
	טיפול פיקוחי				
4	הרובד שהמכשיר משתייך אליו בתקופת המעבר של באזל 3 ומבוטל בהדרגה	לא רלוונטי	הון רובד 2	הון רובד 2	הון רובד 2
5	הרובד שהמכשיר משתייך אליו בהתאם להוראות באזל 3 מבלי להתחשב בהוראות המעבר	הון עצמי רובד 1	אינו כשיר	אינו כשיר	אינו כשיר
6	האם המכשיר כשיר כרכיב בהון הפיקוחי על בסיס סולו, הקבוצה הבנקאית או על בסיס סולו והקבוצה הבנקאית.	על בסיס סולו והקבוצה הבנקאית	על בסיס סולו והקבוצה הבנקאית	על בסיס סולו והקבוצה הבנקאית	על בסיס סולו והקבוצה הבנקאית
7	סוג מכשיר	הון מניות	כתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי חברת הבת	כתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי חברת הבת	כתב התחייבות נדחה שהונפק על ידי הבנק לחברת האם של הבנק
8	הסכום שהוכר בהון הפיקוחי (במיליוני ש"ח, למועד הדיווח האחרון)	191.9	30.8	64.1	-
9	ערך נקוב של המכשיר (במיליוני ש"ח)	0.8	150.0	106.9	150.0
10	סיווג חשבונאי	הון עצמי	התחייבות המחושבת לפי עלות מופחתת	התחייבות המחושבת לפי עלות מופחתת	התחייבות המחושבת לפי עלות מופחתת
11	מועד הנפקה מקורי	משתנה	21.11.2011	18.9.2013	8.1.2008
12	צמית או שאינו צמית (dated)	צמית	לא צמית	לא צמית	לא צמית
13	תאריך פדיון מקורי	לא רלוונטי	1.1.2019	1.10.2020	11.1.2018
14	ניתן לפדיון מוקדם לפי דרישת המנפיק באישור מוקדם של המפקח	לא רלוונטי	לא	לא	לא
15	התאריך המוקדם ביותר למימוש אופציה לפדיון מוקדם לפי דרישת המנפיק, תאריך מימוש אופציה לפדיון מוקדם המותנה בקורות אירוע מסוים וסכום הפדיון	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
16	קיום ותדירות של תאריכי פדיון מוקדם מאוחרים יותר	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי

מס"ד	מאפיין	הון מניות	כתבי התחייבות נדחים דקסיה הנפקות בע"מ	כתבי התחייבות נדחים דקסיה הנפקות בע"מ	כתב התחייבות פרטי
	תלושי ריבית / דיבידנדים				
17	תלוש ריבית / דיבידנד קבוע או משתנה	לא רלוונטי	קבוע	קבוע	משתנה
18	שיעור תלוש הריבית והצמדתו למדד מסוים (index)	לא רלוונטי	צמוד למדד המחירים לצרכן לחודש נובמבר 2011 + 4.85%	צמוד למדד המחירים לצרכן לחודש יולי 2013 + 2.45%	ריבית התלבור לשלושה חודשים בתוספת 1.1%
19	קיום תנאי האוסר חלוקת דיבידנד (dividend stopper) לבעלי מניות רגילות	לא רלוונטי	לא	לא	לא
20	תשלום הריבית / דיבידנד נתון לשיקול דעת	לא רלוונטי (מניות)	אינו נתון לשיקול דעת	אינו נתון לשיקול דעת	אינו נתון לשיקול דעת
21	קיום תנאי הגדלת ריבית (step-up) או תמריץ אחר לפדיון	לא רלוונטי	לא	לא	לא
22	המכשיר צובר או שאינו צובר ריבית / דיבידנד	לא צובר	צובר	צובר	צובר
23	המכשיר ניתן להמרה או שאינו ניתן להמרה	לא רלוונטי	אינו ניתן להמרה	אינו ניתן להמרה	אינו ניתן להמרה
24	אם ניתן להמרה, מהן נקודות/ות ההפעלה	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
25	אם ניתן להמרה, האם באופן מלא או באופן חלקי	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
26	אם ניתן להמרה, מהו יחס ההמרה	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
27	אם ניתן להמרה, האם קיימת האופציה להמיר או ישנה החובה להמיר	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
28	אם ניתן להמרה, מהו רובד המכשיר שיתקבל לאחר ההמרה.	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
29	אם ניתן להמרה, ציון מנפיק המכשיר אליו ממירים	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
30	האם קיים מאפיין הדורש הפחתה (write-down) של המכשיר	לא רלוונטי	לא	לא	לא
31	אם קיים מאפיין הדורש הפחתה, מהן נקודות/ות ההפעלה	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
32	אם קיים מאפיין הפחתה, האם באופן חלקי או מלא	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
33	אם קיים מאפיין הפחתה, האם ההפחתה היא קבועה או זמנית	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
34	אם קיים מאפיין הפחתה זמני, יש לתאר את מנגנון ביטול ההפחתה	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי

מס"ד	מאפיין	הון מניות	כתבי התחייבות נדחים דקסיה הנפקות בע"מ	כתבי התחייבות נדחים דקסיה הנפקות בע"מ	כתב התחייבות פרטי
35	מיקום בסדר נשייה בעת פירוק	זכויות בעלי מניות נדחות מפני תביעותיהם של נושים אחרים.	הזכויות על פי תעודות ההתחייבות נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של חברת הבת ושל הבנק, בין אם הם נושים קיימים או עתידיים, בין אם מובטחים ובין אם בלתי מובטחים, אשר לא נקבעה לגביהן במפורש דרגת פירעון שווה לזו של תעודות ההתחייבות או נחותה ממנה.	הזכויות על פי תעודות ההתחייבות נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של חברת הבת ושל הבנק, בין אם הם נושים קיימים או עתידיים, בין אם מובטחים ובין אם בלתי מובטחים, אשר לא נקבעה לגביהן במפורש דרגת פירעון שווה לזו של תעודות ההתחייבות או נחותה ממנה.	הזכויות על פי כתב ההתחייבות הנדחה נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של חברת הבת ושל הבנק, בין אם הם נושים קיימים או עתידיים, בין אם מובטחים, ובין אם בלתי מובטחים, למעט בעלי מניות, אך בדרגה שווה לזכויות של נושים על פי כתבי התחייבות דומים.
36	האם קיימים רכיבים העונים להגדרת הון פיקוחי רק בשל הוראות המעבר	לא	כן	כן	כן
37	אם כן, יש לציין מהם הרכיבים	לא רלוונטי	המכשיר אינו כולל מנגנון לספיגת הפסדים בנקודת האי-קיימות (סעיף 9 לנספח ד' להוראת ניהול בנקאי תקין 202)	המכשיר אינו כולל מנגנון לספיגת הפסדים בנקודת האי-קיימות (סעיף 9 לנספח ד' להוראת ניהול בנקאי תקין 202)	המכשיר אינו כולל מנגנון לספיגת הפסדים בנקודת האי-קיימות (סעיף 9 לנספח ד' להוראת ניהול בנקאי תקין 202)
38	קישור לתשקיף (כולל שרלונטי)	-	דוח הצעת מדף מיום 21.12.2011 (מס' אסמכתא -01-2011-369252) על-פי תשקיף מדף מיום 30.5.2010 (מס' אסמכתא -01-2010-502038) כפי שתוקן ביום 21.12.2011 (מס' אסמכתא -01-2011-370338). http://maya.tase.co.il/bursa/report.asp?report_cd=700419	דוח הצעת מדף מיום 16.9.2013 (מס' אסמכתא 147735-01-2013) על-פי תשקיף מדף מיום 31.5.2012 (מס' אסמכתא -01-2012-141930), כפי שתוקן ביום 31.5.2012 (מס' אסמכתא -01-2012-143979), ביום 29.8.2013 (מס' אסמכתא 132066-01-2013) וביום 12.9.2013 (מס' אסמכתא 144768-01-2013) ומס' אסמכתא -01-2013-145266). http://maya.tase.co.il/bursa/report.asp?report_cd=844795&CompCd=1291	-

* ביום 26 באפריל 2017 הושלם איחוד הון המניות של הבנק. הון המניות המופק והנפרע של הבנק כוללים סוג מניות אחד בלבד – מניות רגילות א' 1 ש"ח ערך נקוב הרשומות למסחר בבורסה, כאשר עד למועד האמור, כ- 90% מהון המניות של הבנק נסחר בבורסה.

טבלה 4: התאמות הנדרשות בין המאזן בדוח הכספי ובין רכיבי ההון הפיקוחי
סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

מאזן פיקוחי מאוחד	30 ביוני 2017	31 בדצמבר 2016	הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי
נכסים			
מזומנים ופיקדונות בבנקים	1,520.6	2,229.6	
ניירות ערך*	1,134.5	856.7	
* <u>מזה:</u> - השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינן עולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי	-	-	
- השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שעולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי שאינן עולות על סף הפחתה	-	-	6
- ניירות ערך אחרים	1,134.5	856.7	
אשראי לציבור	6,222.1	6,413.8	
הפרשה להפסדי אשראי*	(125.7)	(125.6)	
* <u>מזה:</u> - הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2	46.2	48.0	8
- הפרשה קבוצתית להפסדי שלא נכללת בהון הפיקוחי	79.5	77.6	
אשראי לציבור, נטו	6,096.4	6,288.2	
אשראי לממשלה	-	-	
בניינים וציוד	26.9	27.2	
נכסים אחרים*	72.8	85.0	
* <u>מזה:</u> - נכסי מס נדחה	43.6	49.4	
- נכסי מס נדחה למעט אלו המיוחסים להפרשי עיתוי	-	-	5
- התחייבות בגין מס נדחה בגין נכסים בלתי מוחשיים	-	-	
- נכסי מס נדחה אחרים	-	-	
- עודף יעודה על עתודה	-	-	
- נכסים אחרים נוספים	29.2	35.6	
סך כל הנכסים	8,851.2	9,486.7	
התחייבויות והון			
פיקדונות הציבור	4,748.0	5,178.2	
פיקדונות מבנקים	303.1	310.6	
פיקדונות הממשלה	-	-	
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים*	2,808.5	3,031.4	
* <u>מזה:</u> - כתבי התחייבות נדחים שאינם מוכרים כהון פיקוחי	316.1	254.6	
- כתבי התחייבות נדחים המוכרים כהון פיקוחי	95.0	155.4	7
- כשירים כרכיבי הון פיקוחי	-	-	
- אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר	95.0	155.4	
התחייבויות אחרות	56.0	34.8	
סך כל ההתחייבויות	7,915.6	8,555.0	
הון עצמי*			
* <u>מזה:</u> הון מניות רגילות**	935.6	931.7	
** <u>מזה:</u> - הון מניות רגילות	930.7	926.8	
- עודפים	726.2	737.6	3
- רווח כולל אחר מצטבר	(2.1)	(2.7)	4
* <u>מזה:</u> קרנות הון	4.9	4.9	2
סך כל ההון העצמי	935.6	931.7	
סך כל ההתחייבויות וההון	8,851.2	9,486.7	

טבלה 4: התאמות הנדרשות בין המאזן בדוח הכספי ובין רכיבי ההון הפיקוחי סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

מס"ד	הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים	30 ביוני 2017	31 בדצמבר 2016	הפניות משלב 2
1	הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1	206.6	191.9	1+2
2	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן	725.5	737.1	3
3	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי	(0.2)	(0.9)	4
4	מכשירי הון עצמי רובד 1 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר	-	-	-
	הזרמות הון קימות מהמגזר הציבורי שיוכרו עד ליום 1.1.2018	-	-	-
5	מניות רגילות שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על ידי צד ג (זכויות מיעוט)	-	-	-
6	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים	931.9	928.1	
	הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים			
7	התאמות יציבותיות להערכות שווי	-	-	-
8	מוניטין, בניכוי מיסים נדחים לשלם, אם רלבנטי	-	-	-
9	נכסים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שירות למשכנתאות, בניכוי מיסים נדחים לשלם	-	-	-
10	מיסים נדחים לקבל שמימוש מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מיסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתי (temporary differences)	-	-	5
11	סכום הרווח הכולל האחר המצטבר בגין גידורי תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן	-	-	-
12	פער שלילי (shortfall) בין הפרשות להפסדים צפויים	-	-	-
13	גידול בהון העצמי הנובע מעסקאות איגוח	-	-	-
14	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק	-	-	-
15	עודף יעודה על עתודה, בניכוי מיסים נדחים לשלם שיוסלקו אם הנכס יהפוך לפגום או ייגרע בהתאם להוראות הדיווח לציבור	-	-	-
16	השקעה עצמית במניות רגילות, המוחזקות באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מניות בכפוף להסכמים חוזיים)	-	-	-
17	החזקות צולבות הדדיות במניות רגילות של תאגידים פיננסיים	-	-	-
18	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקות התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי	-	-	6
19	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקות התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי	-	-	-
20	זכויות שירות למשכנתאות אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1	-	-	-
21	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1	-	-	-
22	סכום זכויות שירות למשכנתאות, מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתי וההשקעות בשיעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי תאגידים פיננסיים, העולה על 15% מהון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי	-	-	-
23	מזה: - בגין השקעות בשיעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי תאגידים פיננסיים	-	-	-
24	- זכויות שירות למשכנתאות	-	-	-
25	- מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתי	-	-	-
26	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים	-	-	-
26א	מזה: - בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים	-	-	-
26ב	- בגין זכויות שירות למשכנתאות	-	-	-
26ג	- התאמות פיקוחיות נוספות להון עצמי רובד 1 שלא נכללו במסגרת סעיפים 25א. ו- 25ב.	-	-	-
	התאמות פיקוחיות בהון עצמי רובד 1 הכפופות לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	-	-	-

מס"ד		30 ביוני 2017	31 בדצמבר 2016	הפניות משלב 2
27	ניכויים החלים על הון עצמי רובד 1 מאחר ואין בהון רובד 1 נוסף והון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים	-	-	
28	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1	-	-	
29	הון עצמי רובד 1	931.9	928.1	
	הון רובד 1 נוסף: מכשירים			
30	מכשירי הון מניות רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מכשירים אלו	-	-	
31	<u>מזה:</u> - מסווג כהון עצמי בהתאם להוראות הדיווח לציבור	-	-	
32	- מסווג כהתחייבות בהתאם להוראות הדיווח לציבור	-	-	
33	מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוח בתקופת המעבר	-	-	
34	מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג'	-	-	
35	<u>מזה:</u> מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעים צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 1 נוסף	-	-	
36	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים	-	-	
	הון רובד 1 נוסף: ניכויים			
37	השקעה עצמית במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף, המוחזקת באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מכשירים בכפוף להסכמים חוזיים)	-	-	
38	החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף	-	-	
39	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי	-	-	
40	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי	-	-	
41	ניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים	-	-	
41א	<u>מזה:</u> - בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים	-	-	
41ב	- ניכויים נוספים להון רובד 1 שלא נכללו במסגרת סעיף 1א	-	-	
	ניכויים בהון רובד 1 נוסף הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	-	-	
	<u>מזה:</u> התאמות פיקוחיות נוספות להון רובד 1 שלא נכללו במסגרת סעיף 38א.	-	-	
42	ניכויים החלים על הון רובד 1 נוסף מאחר ואין בהון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים	-	-	
43	סך כל הניכויים בהון רובד 1 נוסף	-	-	
44	הון רובד 1 נוסף	-	-	
45	הון רובד 1	931.9	928.1	
	הון רובד 2: מכשירים והפרשות			
46	מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו	-	-	
47	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוח בתקופת המעבר	95.0	155.4	7
48	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'	-	-	
49	<u>מזה:</u> מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של תאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעים צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2	-	-	
50	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס	46.2	48.0	8
51	הון רובד 2 לפני ניכויים	141.2	203.4	
	הון רובד 2: ניכויים			
52	השקעה עצמית במכשירי הון רובד 2, המוחזקת באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מכשירים בכפוף להסכמים חוזיים)	-	-	
53	החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון רובד 2 של תאגידים פיננסיים	-	-	
54	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי	-	-	
55	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי	-	-	

מס"ד		30 ביוני 2017	31 בדצמבר 2016	הפניות משלב 2
56	ניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים	-	-	
56א	מזה: - בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים	-	-	
56ב	- ניכויים נוספים להון רובד 2 שלא נכללו במסגרת סעיף 51א.	-	-	
	התאמות פיקוחיות בהון רובד 2 הכפופות לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	-	-	
57	סך כל הניכויים להון רובד 2	-	-	
58	הון רובד 2	141.2	203.4	
59	סך ההון	1,073.1	1,131.5	
	סך הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	-	-	
60	סך נכסי סיכון משוקללים	3,945.0	4,085.8	
	יחסי הון וכריות לשימור הון			
61	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	23.62	22.71	
62	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	23.62	22.71	
63	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	27.20	27.69	
64	לא רלבנטי	-	-	
65	לא רלבנטי	-	-	
66	לא רלבנטי	-	-	
67	לא רלבנטי	-	-	
68	לא רלבנטי	-	-	
	דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים			
69	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	9.0%	9.0%	
70	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	9.0%	9.0%	
71	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	13.5% ^א	13.5% ^א	
	סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)			
72	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה	-	-	
73	השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה	-	-	
74	זכויות שירות למשכנתאות	-	-	
75	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה	43.6	49.4	
	תקרה להכללת הפרשות ברובד 2			
76	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה	125.7	125.6	
77	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית	46.2	48.0	
78	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות לפי גישת הדירוגים הפנימיים, לפני יישום התקרה	-	-	
79	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 לפי גישת הדירוגים הפנימיים	-	-	
	מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר			
80	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 1 הכפופים להוראות המעבר	-	-	
81	סכום שנוכה מהון עצמי רובד 1 בשל התקרה	-	-	
82	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 1 הכפופים להוראות המעבר	-	-	
83	סכום שנוכה מהון רובד 1 נוסף בשל התקרה	-	-	
84	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 2 הכפופים להוראות המעבר	95.0	155.4	
85	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה	-	-	

^(א) נקבע במונחי באזל II.

טבלה 5: דוח תזרים של תנועות ממועד הדיווח הקודם על ההון הפיקוחי לרבות שינויים בהון העצמי רובד 1, הון רובד 1 והון רובד 2 (גילוי בהתאם להמלצת ה-EDTF) סכומים מדווחים (במיליון ש"ח)

סך הכל הון כולל	הון רובד 2			הון רובד 1		
	סך הון רובד 2	הפרשה להפסדי אשראי	כתבי התחייבות נדחים	סך הון עצמי רובד 1	הבדלים בין הון עצמי לבין הון רובד 1	הון עצמי
שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017						
1,056.1	141.6	46.9	94.7	914.5	(3.7)	918.2
18.7	-	-	-	18.7	-	18.7
(15.0)	-	-	-	(15.0)	-	(15.0)
14.7	-	-	-	14.7	-	14.7
-	-	-	-	-	(*)	*
(1.0)	-	-	-	(1.0)	-	(1.0)
0.3	0.3	-	0.3	-	-	-
(0.7)	(0.7)	(0.7)	-	-	-	-
<u>1,073.1</u>	<u>141.2</u>	<u>46.2</u>	<u>95.0</u>	<u>931.9</u>	<u>(3.7)</u>	<u>935.6</u>
שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2016						
1,124.1	221.7	45.3	176.4	902.4	(3.5)	905.9
14.5	-	-	-	14.5	-	14.5
-	-	-	-	-	(*)	*
0.7	-	-	-	0.7	-	0.7
0.3	0.3	-	0.3	-	-	-
(0.1)	(0.1)	(0.1)	-	-	-	-
<u>1,139.5</u>	<u>221.9</u>	<u>45.2</u>	<u>176.7</u>	<u>917.6</u>	<u>(3.5)</u>	<u>921.1</u>

יתרה ליום 31 במרץ 2017

רווח נקי בתקופת החשבון
דיבידנד
הנפקת מניות
הטבות שהתקבלו מבעל שליטה
הפסד כולל אחר, נטו לאחר
השפעת המס
הפחתת כתבי התחייבות נדחים
תנועה בהפרשה להפסדי אשראי

יתרה ליום 30 ביוני 2017

יתרה ליום 31 מרץ 2016

רווח נקי בתקופת החשבון
הטבות שהתקבלו מבעל שליטה
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת
המס
הפחתת כתבי התחייבות נדחים
תנועה בהפרשה להפסדי אשראי

יתרה ליום 30 ביוני 2016

* סכום נמוך מ-0.1 מיליון ש"ח.

טבלה 5: דוח תזרים של תנועות ממועד הדיווח הקודם על ההון הפיקוחי לרבות שינויים בהון העצמי רובד 1, הון רובד 1 והון רובד 2 (גילוי בהתאם להמלצת ה-EDTF) (המשך)
סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

סך הכל הון כולל	הון רובד 2			הון רובד 1		
	סך הון רובד 2	הפרשה להפסדי אשראי	כתבי התחייבות נדחים	סך הון עצמי רובד 1	הבדלים בין הון עצמי לבין הון רובד 1	הון עצמי
שישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017						
1,131.5	203.4	48.0	155.4	928.1	(3.6)	931.7
28.6	-	-	-	28.6	-	28.6
(40.0)	-	-	-	(40.0)	-	(40.0)
14.7	-	-	-	14.7	-	14.7
(0.1)	-	-	-	(0.1)	(0.1)	*
0.6	-	-	-	0.6	-	0.6
(60.4)	(60.4)	-	(60.4)	-	-	-
(1.8)	(1.8)	(1.8)	-	-	-	-
<u>1,073.1</u>	<u>141.2</u>	<u>46.2</u>	<u>95.0</u>	<u>931.9</u>	<u>(3.7)</u>	<u>935.6</u>
שישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2016						
1,168.8	284.2	46.6	237.6	884.6	(3.3)	887.9
32.8	-	-	-	32.8	-	32.8
(0.2)	-	-	-	(0.2)	(0.2)	*
0.4	-	-	-	0.4	-	0.4
(60.9)	(60.9)	-	(60.9)	-	-	-
(1.4)	(1.4)	(1.4)	-	-	-	-
<u>1,139.5</u>	<u>221.9</u>	<u>45.2</u>	<u>176.7</u>	<u>917.6</u>	<u>(3.5)</u>	<u>921.1</u>
שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016						
1,168.8	284.2	46.6	237.6	884.6	(3.3)	887.9
50.3	-	-	-	50.3	-	50.3
-	-	-	-	-	(*)	*
(6.8)	-	-	-	(6.8)	(0.3)	(6.5)
(82.2)	(82.2)	-	(82.2)	-	-	-
1.4	1.4	1.4	-	-	-	-
<u>1,131.5</u>	<u>203.4</u>	<u>48.0</u>	<u>155.4</u>	<u>928.1</u>	<u>(3.6)</u>	<u>931.7</u>

יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
רווח נקי בתקופת החשבון
דיבידנד
הנפקת מניות
הטבות שהתקבלו מבעל שליטה
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת
המס
הפחתת כתבי התחייבות נדחים
תנועה בהפרשה להפסדי אשראי

יתרה ליום 30 ביוני 2017

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
רווח נקי בתקופת החשבון
הטבות שהתקבלו מבעל שליטה
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת
המס
הפחתת כתבי התחייבות נדחים
תנועה בהפרשה להפסדי אשראי

יתרה ליום 30 ביוני 2016

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
רווח נקי בשנת החשבון
הטבות שהתקבלו מבעל שליטה
הפסד כולל אחר, נטו לאחר
השפעת המס
הפחתת כתבי התחייבות נדחים
תנועה בהפרשה להפסדי אשראי

יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

* סכום נמוך מ-0.1 מיליון ש"ח.

הלימות ההון

גישת הבנק להערכת הלימות ההון

החל מיום 1 בינואר 2014 מיישם הבנק את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל III (להלן: "באזל III") כפי שפורסמו על ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211. בהתאם להוראות, בנוסף לחישוב דרישת ההון המינימלי בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי, נדרש במסגרת נדבך 1, נדרש הבנק לבצע תהליך פנימי להערכת נאותות הלימות ההון (ICAAP- Internal Capital Adequacy Assessing Process), אשר הינו נדבך 2, המבוצע בדרך כלל אחת לשנה, במסגרתו בוחן הבנק את נאותות רמת ההון שלו בתחזית של מספר שנים קדימה, במקרה של התממשות תרחישי קיצון שונים הן ברמת הסיכון הספציפי, והן ברמה הוליסטית, בה מונחת התממשותם של אירועים המשפיעים באופן רוחבי על מספר סיכונים בבנק. הבנק בוחן האם ההון שצפוי להיות לו בשנים הקרובות צפוי להיות מספיק לצורך עמידת הבנק בהתחייבויותיו ובתכניותיו העסקיות. לאור תוצאות ה- ICAAP שוקל דירקטוריון הבנק את הצורך בעדכון יעדי ההון השונים שלו ואת הצורך בנקיטת צעדים שונים על מנת להבטיח שרמת ההון ויעדי ההון יהלמו את הסיכונים הניצבים בפני הבנק ושהבנק יוכל לעמוד בהם גם בהתממשות תרחישי הקיצון שנבחנו.

במהלך הרבעון הראשון אישר דירקטוריון הבנק את דוח ה- ICAAP לשנת 2016, ובעקבותיו החליט להעלות במקצת את יעדי הון הליבה, ראה בהמשך.

בנוסף לנדבכים אלה ישנו נדבך 3, אשר הינו למעשה הדיווח לציבור לגבי הסיכונים שהבנק חשוף אליהם, אשר מטרתו לאפשר לציבור להעריך את מידת החשיפה של הבנק לסיכונים השונים.

אימוץ הוראות באזל III

במאי 2013 תיקן המפקח על הבנקים את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-211 בנושא *מדידה והלימות הון*, על מנת להתאימן להנחיות באזל III.

הוראות באזל III קובעות שינויים משמעותיים בחישוב דרישות ההון הרגולטורי, בין היתר, בכל הקשור ל:

- רכיבי ההון הפיקוחי
- ניכויים מההון והתאמות פיקוחיות
- טיפול בחשיפות לסיכון אשראי בגין חובות פגומים

התיקונים להוראות הנ"ל נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא *מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר*, וזאת על מנת לאפשר עמידה בדרישות החדשות של ההון הפיקוחי במסגרת יישום באזל III ולקבוע תקופת מעבר עד ליישומן המלא. הוראות המעבר מתייחסות, בין היתר, להתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן למכשירי הון שאינם כשירים להכללה בהון הפיקוחי בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו בהוראות באזל. בפרט, בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון מנוכים מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שלא היו כשירים כהון פיקוחי הוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב- 10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022.

הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית להערכת הלימות ההון הרגולטורי שלו (עבור סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים).

תכנון וניהול ההון במסגרת התכנון האסטרטגי של ההנהלה, לרבות תיאור עמדת ההנהלה לגבי יעדי ההון וכיצד הם נקבעים (גילוי בהתאם להמלצת ה- EDTF)

תכנון ההון של הבנק מבוצע בכדי לוודא עמידה של הבנק במגבלות תיאבון הסיכון של הבנק ובעיקרן עמידה ביחסי יעדי הלימות ההון הנדרשים, וכן:

- שמירה על מעמדו של הבנק כגורם מרכזי מוביל במימון המגזר המוניציפאלי, תוך שמירה על רמת המרווחים המסחריים.
- השגת המטרות הפיננסיות ושמירה על ביצועי האשראי המתוכננים של הבנק.
- שמירת פרופיל הסיכון השמרני יחסית של תיק האשראי.
- דירוג חוב ארוך טווח המקביל לזה של Standard and Poor's - מעלות בקבוצת ה- AA.
- הון מספיק להתמודד עם מצבי קיצון, שזוהו על ידי מודלי תרחישי הקיצון השונים של הבנק.

תכנון ההון כולל מספר שלבים, כאשר בכל אחד מן השלבים מעורבות מספר יחידות שונות בבנק באופן היוצר שיתוף של מידע ומשאבים, בקרה צולבת והיזון הדדי ביניהן.

השלב הראשון - בנייה ואישור של התכנית האסטרטגית, התוכנית הפיננסית והתקציב השנתיים. בשלב זה כל מנהלי כל המחלקות הרלבנטיות בבנק מגדירים את הפעילות הצפויה בשנים הבאות ואת הצרכים במונחים של מימון לאור מגבלות הסיכון ותיאבון הסיכון.

השלב השני - חיזוי היקף נכסי הסיכון, דרישות ההון והתפתחות ההון הרגולטורי הצפוי בתרחיש הבסיס. התרחיש מבוסס על נתוני שנת בסיס ותחזית לאופק של 3 שנים מאותו מועד, המבוססים על התקציב והתכנית הפיננסית של הבנק.

תכנון ההון בתרחיש הבסיס לגבי השנים 2018-2019 נבנה תחת הנחות דומות לאלה שבתקציב ובתכנית הפיננסית של הבנק לשנת 2017, תוך הטמעת הערכות מעודכנות של הנהלת הבנק לגבי היקף הביצועים בשנים אלה, כולל בפעילויות חדשות אליהן הבנק החל להיכנס, הערכת התפתחות הרווחיות של הבנק, חיזוי היקף נכסי הסיכון תוך התחשבות בהשפעות הצפויות של הוראות בנק ישראל לגבי דרישות ההון והתפתחות ההון הרגולטורי. דרישת ההון מתבססת גם על זו שחושבה בתרחיש קיצון שבוצעו לגבי כל סיכון באופן נפרד.

השלב השלישי - גיבוש תרחיש קיצון הוליסטיים ותרחיש הופכי (הבוחנים התממשות בו זמנית של מספר תרחישי קיצון) וחישוב השפעתם על הלימות ההון החזויה.

תרחישים אלה מייצגים שילוב תרחישי קיצון על סיכונים מסוגים שונים.

תרחישי הקיצון ההוליסטיים שבוצעו בדוח ה- ICAAP האחרון הם:

- 1) מיתון מתמשך.
- 2) אירוע ביטחוני חמור.
- 3) רעידת אדמה.
- 4) תרחיש לגבי השפעת הקמת קרן ארנונה ממשלתית.
- 5) תרחיש קיצון סייבר.
- 6) תרחיש המבוסס על התרחיש המקרו כלכלי שביצע בנק האם בשנת 2014 בהתאם לדרישת הרגולטור האירופאי (ה- EBA), תוך לקיחה בחשבון של השלכות שהיו לזעזועים מאקרו כלכליים שקרו בעבר.
- 7) תרחיש הופכי: מיתון מתמשך חמור, צמצום העברת מענקי מדינה דרך הבנק ואי הכרה בשיפויים כמפחית סיכון, כתוצאה מירידה משמעותית בדירוג חברת האם.

יעדי ההון של הבנק נקבעים על בסיס הגבוה מבין סיכום דרישות ההון בגין כל אחד מהסיכונים באופן ספציפי ובין דרישות ההון הנגזרות מביצוע מבחני קיצון הוליסטיים (המדמים התממשות של תרחישים המשפיעים על מספר סוגי סיכון בו זמנית), תוך נקיטת מקדם ביטחון מעבר לתוצאה זו ומעבר לדרישת ההון המינימאלי הרגולטורית.

על פי הנדבך הראשון של כללי באזל, ישנה חובה להקצות הון בגין סיכונים אשראי ובגין הסיכון התפעולי (וכן בגין סיכונים שוק בפעילויות מסוימות בהן הבנק לא עוסק).

ה- ICAAP היו למעשה הנדבך השני, במסגרתו נבחן גם הצורך בהקצאת הון בגין כל אחד מהסיכונים באופן פרטני מעבר להקצאה שמבוצעת כחובה על פי הנדבך הראשון, וכן תהליך תכנון ההון שבמסגרתו מבוצעים מבחני הקיצון ההוליסטיים.

בעקבות ה- ICAAP שביצע הבנק ביחס לנתוני 31 בדצמבר 2016, לאחר שבחן את הלימות ההון של הבנק בהסתמך על הקצאות ההון בגין כל אחד מסוגי הסיכונים באופן פרטני, ולאחר שבחן את מבנה ההון והשינויים הצפויים בו בשנים הקרובות במסגרת תרחיש הבסיס ובתרחישי קיצון הוליסטיים שונים שבוצעו, קבע דירקטוריון הבנק את יעד הון הליבה על 11.2% מסכום הנכסים המשוקללים לסיכון ואת יעד ההון הכולל של הבנק בשיעור של 14.0% מסכום הנכסים המשוקללים לסיכון. יעדים אלה נקבעו לאחר יישום מקדם ביטחון ביחס לתוצאת ה- ICAAP ולדרישות ההון המינימאליות שקבע בנק ישראל לבנק. כמו כן קבע הדירקטוריון את יעד הון הליבה לשעת משבר על 7.8% ואת יעד ההון הכולל לשעת משבר על 9.8%.

הדירקטוריון קבע כי רמת ההון של הבנק הולמת את הסיכונים הניצבים בפניו ושיעדי ההון רלוונטיים לפעילות הבנק והינם כאלה שהבנק יוכל לעמוד בהם גם בהתממשות תרחישי הקיצון ההוליסטיים שנבחנו.

הפיקוח על הבנקים נדרש לבצע סקירה של ה- ICAAP של הבנק, במסגרת ה- SREP (Supervisory Review and Evaluation Process), בה נבחנים הלימות ההון של הבנק, נאותות יעדי ההון, פרופיל הסיכון ואיכות ניהול הסיכונים בבנק, הממשל התאגידי ומנגנוני הבקרה.

האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק אישרה תכנית אסטרטגית לבנק הכוללת מכירת תיק הלוואות בהיקף של כ- 1.65 מיליארד ש"ח וחלוקת דיבידנד בסך כ- 500 מיליוני ש"ח. בכוונת הבנק לחלק דיבידנדים בסדר גודל משוער זה באופן הדרגתי ועל פני זמן, בהיקף שיאפשר תמיכה בפעילות העתידית של הבנק, כמפורט ובכפוף לאמור בתכנית האסטרטגית. יישום תכנית זו צפוי להביא לשחרור חלק גדול מעודפי ההון המוחזקים על ידי הבנק, ולירידה משמעותית ביחסי הלימות ההון. לפי הערכות הבנק גם לאחר יישומה המלא של התכנית הבנק צפוי לשמור על מרווח ביטחון נאות מעל יחסי הלימות המינימאליים הנדרשים. לפרטים נוספים בדבר התכנית האסטרטגית, אישורה ומכירת תיק הלוואות, ראה סעיפים 1.4 ו- 2.4 בדוח הדירקטוריון וההנהלה וביאור 14 לדוחות הכספיים.

חלק מהאמור בפסקה זו הינו "מידע צופה פני עתיד" כהגדרתו לעיל.

טבלה 6: נכסי סיכון ודרישות הון⁽¹⁾ בגין סיכון אשראי הנובע מחשיפות:

31 בדצמבר 2016		30 ביוני 2016		30 ביוני 2017		חובות של ריבונותיות חובות של ישויות סקטור ציבורי חובות של תאגידים בנקאיים ⁽²⁾ חובות של תאגידים נכסים אחרים
נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
-	-	-	-	-	-	
322.7	2,390.5	313.1	2,319.0	313.3	2,320.7	סך הכל
22.7	168.2	20.4	151.1	18.1	134.3	
148.3	1,098.5	135.8	1,005.7	144.6	1,071.1	
20.4	151.3	20.4	151.1	18.6	137.5	
514.1	3,808.5	489.7	3,626.9	494.6	3,663.6	

נכסי סיכון ודרישות הון⁽¹⁾ בגין סיכון שוק:

על פי הוראת בנק ישראל, אין לבנק דרישת הון בגין סיכונים שוק, וזאת, בין השאר, מכיוון שלבנק אין תיק למסחר, אין לו חשיפה לנגזרים או למניות, או לכל פעילות בגינה נדרשת בהוראות בנק ישראל הקצאת הון בגין סיכונים שוק במסגרת נדבך 1 (למרות זאת, יצוין כי הבנק מקצה הון בגין סיכונים שוק שונים, במסגרת נדבך 2 בתהליך ה- ICAAP).

טבלה 7: נכסי סיכון ודרישות הון⁽¹⁾ בגין סיכון תפעולי:

31 בדצמבר 2016		30 ביוני 2016		30 ביוני 2017		סיכון תפעולי
נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
-	-	-	-	-	-	
37.4	277.3	37.6	278.3	38.0	281.4	

טבלה 8: סה"כ נכסי סיכון ודרישות הון⁽¹⁾:

31 בדצמבר 2016		30 ביוני 2016		30 ביוני 2017		סך הכל נכסי סיכון
נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
-	-	-	-	-	-	
551.5	4,085.8	527.3	3,905.2	532.6	3,933.8	

טבלה 9: הון עצמי רובד 1, הון רובד 1 והון כולל:

31 בדצמבר	30 ביוני	
	2016	2017
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
	במיליוני ש"ח	
928.1	917.6	931.9
203.4	221.9	141.2
1,131.5	1,139.5	1,073.1

הון רובד 1

הון רובד 2

סה"כ הון כולל

טבלה 10: יחס הון עצמי רובד 1, יחס הון רובד 1 ויחס הון כולל

31 בדצמבר	30 ביוני	
	2016	2017
%	%	%
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
27.69	29.18	27.20
22.71	23.50	23.62
9.0	9.0	9.0
13.5	13.5	13.5

יחס הון כולל

יחס הון רובד 1

יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

(1) בהתאם למכתב שהתקבל מבנק ישראל ביום 3 במאי 2010, יחס ההון המזערי הכולל הנדרש על ידי המפקח על הבנקים במונחי באזל II הוא 13.5%.

(2) כולל שיפויים שנתקבלו מבנקים, שערך נכסי הסיכון בגינם ליום 30 ביוני 2017 מסתכם בסך 129.7 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - 135.6 מיליוני ש"ח) בגין אשראי שניתן על ידי הבנק. היקף השיפויים נקוב בשקלים חדשים. בתקופה הנסקרת הבנק לא קיבל שיפויים חדשים ובשלב זה לא צפוי שהבנק יתקשר בעסקאות שיפוי חדשות עם DCL. לעניין חשיפת הבנק לשיפויים שנתקבלו מ-DCL, ראה תיאור חשיפת האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים להלן.

(3) חושב לפי 13.5%.

יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים על ידי המפקח על הבנקים:

החל מיום 1 בינואר 2014 הבנק מחשב את יחס הלימות ההון לרכיבי סיכון בהתאם להוראות באזל III.

בעקבות ביצוע תהליך ה- ICAAP לשנת 2016, החליט דירקטוריון הבנק ביום 21 במרץ 2017, לקבוע את יעדי ההון הבאים (במונחי באזל III):

יעדי הון כולל

- יעד הון כולל בשיעור של 14.0%.
- יעד ההון כולל מינימאלי בשעת משבר בשיעור של 9.8%.

יעדי הון ליבה

- יעד הון ליבה בשיעור של 11.2%.
- יעד הון ליבה מינימאלי בשעת משבר בשיעור של 7.8%.

- על פי הוראות המפקח על הבנקים, יחס הון הליבה המינימאלי הנדרש מהבנקים בישראל החל מ- 1 בינואר 2015 הוא 9% (בנוסף, תאגיד בנקאי אשר סך נכסיו מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, נדרש לעמוד החל ביום 1 בינואר 2017 ביחס הון ליבה מינימאלי של 10%).
- בנק ישראל גם העלה את יחס ההון הכולל הנדרש מכל הבנקים בישראל, החל מ- 1 בינואר 2015 ל- 12.5% (כאשר לשני הבנקים הגדולים נקבעו גם יחסי הון הגבוהים ב- 1% מיחס זה, בהם הם צריכים לעמוד מתחילת 2017).

מידע נוסף על הלימות ההון שאינו נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3**מידע המסביר כיצד נכסים משוקללים בסיכון מתייחסים לפעילויות העסקיות ולסיכונים הקשורים (גילוי בהתאם להמלצת ה- (EDTF).**

יחסי הלימות ההון של הבנק מחושבים על ידי חלוקת ההון של הבנק בסך הנכסים המשוקללים לסיכון. הנכסים המשוקללים לסיכון בבנק נובעים מסיכון אשראי ומסיכון תפעולי. הנכסים המשוקללים לסיכון בגין סיכון אשראי מחושבים על ידי הכפלת שווי היתרה של כל אחד מנכסי האשראי במשקל הסיכון שנקבע לו על פי הוראות בנק ישראל, וסיכום המכפלות. לדוגמא, רשות מקומית אשר חובה אינו מוגדר כבעייתי תקבל משקל סיכון של 50%, רשות מקומית שחובה מוגדר כחוב בהשגחה מיוחדת תקבל משקל סיכון של 100%, ואילו חוב פגום יקבל משקל סיכון של 150%. נובע מכך שבאופן עקרוני, ככל שתיק האשראי מכיל יותר חובות בעייתיים הרי שעל הבנק יהיה להחזיק יותר הון בגינו.

טבלה 11: חלוקת הנכסים המשוקללים לסיכון בגין סיכון אשראי
(במיליוני ש"ח)

נכסים משוקללים לסיכון אשראי		סוג חוב
31 בדצמבר 2016	30 ביוני 2017	
2,390.5	2,320.7	1. חובות של ישויות סקטור ציבורי
168.2	134.3	2. חובות של תאגידים בנקאיים
1,098.5	1,071.1	3. חובות של תאגידים
151.3	137.5	4. נכסים אחרים
3,808.5	3,663.6	סה"כ נכסים משוקללים לסיכון בגין סיכון אשראי

שווי הנכסים המשוקללים לסיכון בגין סיכון תפעולי מחושב על פי הגישה הסטנדרטית, לפיה פעילות הבנק מחולקת (במקרה של הבנק) לארבעה קווי העסקים המפורטים להלן, כאשר לגבי כל אחד מהם מוכפל סך ההכנסה הגולמית בשניים עשר הרבעונים האחרונים במקדם מסוים (18% לגבי כל קווי העסקים למעט בנקאות מסחרית אשר המקדם שלו הוא 15%). שווי הנכסים המשוקללים לסיכון בגין סיכון תפעולי הינו הממוצע השנתי של סכום מכפלות אלו, בגין כל קו עסקים, מוכפל ב-12.5.

טבלה 12: חלוקת הנכסים המשוקללים לסיכון בגין סיכון תפעולי
(במיליוני ש"ח)

נכסי סיכון		סוג חוב
31 בדצמבר 2016	30 ביוני 2017	
231.1	236.1	1. מימון תאגידים
21.1	20.9	2. סחר ומכירות
5.6	5.2	3. בנקאות מסחרית
19.5	19.2	4. תשלומים וסילוקין
277.3	281.4	סה"כ נכסי סיכון תפעולי

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208, לבנק אין פעילויות בגינן הוא נדרש להכיר בנכסי סיכון בגין סיכונים שוק.

טבלה 13: דוח התנועה בנכסים המשוקללים בסיכון במהלך התקופה עבור כל סוג של נכס משוקלל בסיכון (בהתאם להמלצה של ה-EDTF) (במיליוני ש"ח):

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017							
סך הכול יתרות משוקללות של נכסי סיכון	סיכון תפעולי	סיכון אשראי					
		סך הכול נכסים משוקללים בגין סיכון אשראי	מסגרות אשראי וערבויות	סך הכול חשיפה מאזנית	נכסים אחרים	פיקדונות בבנקים	אשראי
3,991.8	277.1	3,714.7	15.2	3,699.5	151.4	17.9	3,530.2
(46.8)	4.3	(51.1)	0.4	(51.5)	(13.9)	(10.6)	(27.0)
<u>3,945.0</u>	<u>281.4</u>	<u>3,663.6</u>	<u>15.6</u>	<u>3,648.0</u>	<u>137.5</u>	<u>7.3</u>	<u>3,503.2</u>
שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2016							
סך הכול יתרות משוקללות של נכסי סיכון	סיכון תפעולי	סיכון אשראי					
		סך הכול נכסים משוקללים בגין סיכון אשראי	מסגרות אשראי וערבויות	סך הכול חשיפה מאזנית	נכסים אחרים	פיקדונות בבנקים	אשראי
3,857.8	273.3	3,584.5	18.5	3,566.0	146.7	19.4	3,399.9
47.4	5.0	42.4	(0.8)	43.2	4.4	(12.9)	51.7
<u>3,905.2</u>	<u>278.3</u>	<u>3,626.9</u>	<u>17.7</u>	<u>3,609.2</u>	<u>151.1</u>	<u>6.5</u>	<u>3,451.6</u>

* עיקר הגידול נובע מגידול באשראי לתאגידים.

טבלה 13: דוח התנועה בנכסים המשוקללים בסיכון במהלך התקופה עבור כל סוג של נכס משוקלל בסיכון (בהתאם להמלצה של ה-EDTF) (המשך):
(במיליוני ש"ח):

שישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017							
סך הכול יתרות משוקללות של נכסי סיכון	סיכון תפעולי	סיכון אשראי					
		סך הכול נכסים משוקללים בגין סיכון אשראי	מסגרות אשראי וערבויות	סך הכול חשיפה מאזנית	נכסים אחרים	פיקדונות בבנקים	אשראי
4,085.8	277.3	3,808.5	15.5	3,793.0	151.3	32.6	3,609.1
(140.8)	4.1	(144.9)	0.1	(145.0)	(13.8)	(25.3)	(105.9)
3,945.0	281.4	3,663.6	15.6	3,648.0	137.5	7.3	3,503.2
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016							
תנועה *							
שישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2016							
סך הכול יתרות משוקללות של נכסי סיכון	סיכון תפעולי	סיכון אשראי					
		סך הכול נכסים משוקללים בגין סיכון אשראי	מסגרות אשראי וערבויות	סך הכול חשיפה מאזנית	נכסים אחרים	פיקדונות בבנקים	אשראי
3,958.0	269.7	3,688.3	19.4	3,668.9	160.6	8.5	3,499.8
(52.8)	8.6	(61.4)	(1.7)	(59.7)	(9.5)	(2.0)	(48.2)
3,905.2	278.3	3,626.9	17.7	3,609.2	151.1	6.5	3,451.6
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015							
תנועה *							
שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016							
סך הכול יתרות משוקללות של נכסי סיכון	סיכון תפעולי	סיכון אשראי					
		סך הכול נכסים משוקללים בגין סיכון אשראי	מסגרות אשראי וערבויות	סך הכול חשיפה מאזנית	נכסים אחרים	פיקדונות בבנקים	אשראי
3,958.0	269.7	3,688.3	19.4	3,668.9	160.6	8.5	3,499.8
127.8	7.6	120.2	(3.9)	124.1	(9.3)	24.1	109.3
4,085.8	277.3	3,808.5	15.5	3,785.2	151.3	32.6	3,609.1
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016							

* עיקר הגידול נובע מגידול באשראי לתאגידים.

יחס המינוף (Leverage Ratio)

הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן בפסקה זו: "ההוראה") מגדירה יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר פועל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגידים הבנקאיים.

יחס המינוף מבטא באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ-מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו כן, לא ניתן להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן מצוין אחרת בהוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה, החשיפות בגין פריטים חוץ-מאזניים מחושבות על-ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 203.

בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 5%.

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי, אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה. ביום פרסום ההוראה הבנק עמד ביחס המינוף המזערי החל עליו.

טבלה 14: השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף

פריט	מיליוני ש"ח
סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים	8,851.2
ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים	-
ההתאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף	-
התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים	-
התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (לדוגמא: עסקאות רכש חוזר והלוואות מובטחות דומות אחרות)	-
התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)	23.9
התאמות אחרות	125.6
חשיפה לצורך יחס המינוף	9,000.7

יחס המינוף (Leverage Ratio) (המשך)

טבלה 15: יחס המינוף

פריט	במיליוני ש"ח / %	
חשיפות מאזניות		
1 נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות בטחונות)	8,976.8	
2 (סכומים בגין נכסים שנוכו לצורך קביעת הון רובד 1)	-	
3 סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)	8,976.8	
חשיפות בגין נגזרים		
4 עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים	-	
5 סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים	-	
6 גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים המאזניים בהתאם להוראות הדיווח לציבור	-	
7 ניכויים של נכסי חייבים בגין בטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים	-	
8 (רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח)	-	
9 סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו	-	
10 (קיזוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכויי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו)	-	
11 סך חשיפות בגין נגזרים	-	
חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך		
12 נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית	-	
13 (סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך)	-	
14 חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות ערך	-	
15 חשיפות בגין עסקאות כסוכן	-	
16 סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (שורות 12 עד 15)	-	
חשיפות חוץ מאזניות אחרות		
17 סך חשיפה חוץ מאזנית בערך רעיוני ברוטו	116.3	
18 התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי	(125.6)	
19 פריטים חוץ מאזניים	23.9	
הון וסך החשיפות		
20 הון רובד 1	931.9	
21 סך החשיפות	9,000.7	
יחס מינוף		
22 יחס המינוף בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 218	10.4%	

יחס המינוף עלה במעט לעומת היחס נכון ליום 31 בדצמבר 2016 (שהיה 9.63%).

ד.1 החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה-EDTF)

כללי

פעילות הבנק כרוכה בנטילת סיכונים, אשר העיקרים שבהם: סיכון אשראי, סיכונים שוק, סיכון נזילות, סיכון תפעולי, סיכון אסטרטגי-עסקי, סיכון משפטי, סיכון ציות וסיכון מוניטין.

מדיניות ניהול הסיכונים מטרתה להביא לעמידה ביעדיו העסקיים של הבנק, תוך שמירה על מסגרת תיאבון הסיכון שנקבעה ותוך זיהוי, הערכת ואמידת הסיכונים, ניטורם, נקיטת אמצעים להפחתתם, וכן הסדרת אמצעי הפיקוח, הבקרה והדיווח על סיכונים אלה.

האומדנים להערכה וכימות של רמת הסיכון מתבססים על תחזיות והערכות שוטפות בדבר התפתחויות במשק הישראלי ובעולם, במגזר השלטון המקומי, בסקטורים הנוספים בהם הבנק החל לפעול, בשוקי הכספים וההון, וכן על הערכות על שינויים בשיעורי הריבית, במדד המחירים לצרכן, בשערי אגרות חוב, בהתנהגות הלווים והמפקידים ועוד.

מכלול הסיכונים אליהם חשוף הבנק במהלך עסקיו הרגיל בניהול מערך הנכסים וההתחייבויות והשלכות החשיפה לגורמי סיכון אלו מדווחים ונדונים על ידי ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון ועל ידי הדירקטוריון לפחות מדי רבעון בהתאם להוראות בנק ישראל, במסגרת מסמך הסיכונים.

בהתאם להוראות בנק ישראל סוקר ומאשר דירקטוריון הבנק תקופתית, לפחות אחת לשנה, מסגרת ניהול סיכון המעוגנת במסמך מדיניות עבור כל אחד מהסיכונים המהותיים, וכן מאשר את מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת ומסמך בנושא תיאבון הסיכון הכולל.

הבנק פועל בהתאם להוראות השונות שפרסם בנק ישראל לגבי ניהול ובקרת הסיכונים השונים על מנת להבטיח את ניהולם הזהיר והתקין של הסיכונים.

מערך ניהול הסיכונים של הבנק בנוי ממספר רבדים ("קווי הגנה") לצורך זיהוי, מדידה והערכה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח לגבי הסיכונים השונים.

מערך זה בנוי על בסיס עקרון של הפרדת תפקידים ואי תלות, ככל שהדבר מתאפשר לאור קוטנו היחסי של הבנק.

- קו ההגנה הראשון הוא הנהלת היחידות העסקיות - אשר הינן היחידות הנוטלות או יוצרות סיכונים. יחידות אלה נושאות באחריות הראשונית לזיהוי ולניהול הסיכונים המובנים במוצרים, בפעילויות, בתהליכים ובמערכות הנתונות לאחריותם, וכן לניהול סביבת בקרה נאותה בהקשר של ניהול סיכונים.

- קו ההגנה השני מורכב מפונקציית ניהול הסיכונים הבלתי תלויה, וכן מקצינת הציות הראשית האחראית על איסור הלבנת הון וממונת האכיפה, החשבונאי הראשי והבקרה על הדיווח הכספי. תפקידן של פונקציות אלה להשלים את פעילויות ניהול הסיכונים של קווי העסקים. פונקציות אלה כפופות ישירות למנכ"ל הבנק, ויש להן מבנה דיווח בלתי תלוי בקווי העסקים יוצרי הסיכון. פונקציית ניהול הסיכונים הבלתי תלויה אחראית לתכנון, לתחזוקה ולפיתוח השוטף של מסגרת העבודה לניהול הסיכונים בבנק.

- קו ההגנה השלישי הוא הביקורת הפנימית אשר מבצעת סקירה בלתי תלויה ואתגור של הבקורות, התהליכים והמערכות לניהול הסיכונים ומסייעת לארגון להשיג את מטרותיו באמצעות המלצות להפחתת סיכונים על ידי שיפור בקורות, וכן לדירקטוריון ולהנהלה במימוש יעיל ואפקטיבי של האחריות המוטלות עליהם. הביקורת הפנימית כפופה ליו"ר דירקטוריון.

יש לציין כי בכל התחומים הבנק מסתייע גם בהנחיה, מתודולוגיות ופיקוח של היחידות המתאימות בחברת האם, DCL.

כל שינוי בתיאבון הסיכון מאושר בהליך מסודר ומתועד, תוך פירוט הנימוקים לביצוע השינוי. תיאבון הסיכון של הבנק הוגדר כך שיהיה עקבי עם האסטרטגיה העסקית, תכנון הנזילות ומקורות מימון, ותכנון ההון של הבנק.

מסמך תיאבון הסיכון כולל מרכיבים כמותיים ואיכותיים העקביים אחד עם השני, שמטרתם לאפשר לדירקטוריון ולהנהלה הבכירה להעריך באם רמת הסיכון בפועל עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון שנקבע.

ד.1 החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה- EDTF) (המשך)

תיאבון הסיכון מהווה בסיס לקביעת מדיניות ומגבלות הסיכון המפורטות. ניצול תיאבון הסיכון נמדד ברמה המאוחדת והוא כפוף לניטור שוטף כנגד המגבלות.

מערך ניהול הסיכונים מבוצע על בסיס קבוצתי, כלומר, הוא כולל התייחסות גם לפעילות חברת הבת דקסיה הנפקות בע"מ, אשר הינה חברה ייעודית (SPC) אשר עוסקת בהנפקת חוב בבורסה בתל אביב.

מנהלי קווי העסקים השונים מנהלים את הסיכונים השונים שבאחריותם, במסגרת קו ההגנה הראשון, כך למשל, הסמנכ"ל העסקי מנהל את סיכון האשראי בקו ההגנה הראשון, מנהל הכספים מנהל את סיכונים השוק וסיכונים הנזילות וכדומה.

הממשקים בין הפונקציות השונות בבנק, כולל הממשקים בין הפונקציות המהוות את קו ההגנה השני, מתנהלים במהלך השוטף של פעילות הבנק, וזאת, בין השאר, במסגרת ועדות ההנהלה השונות בהם הן משתתפות, ובכללן:

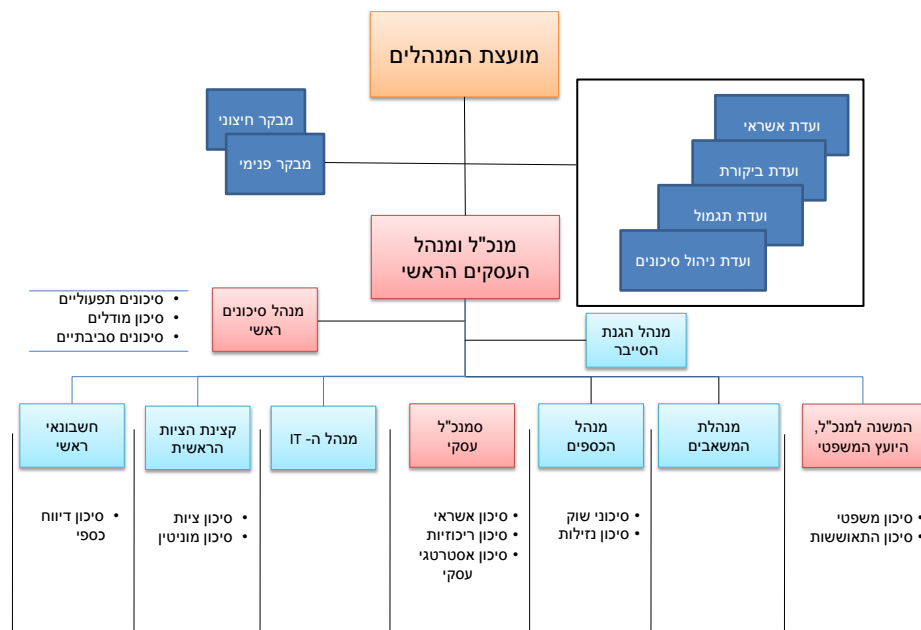
- ועדת הנהלה מורחבת
- ועדת מוצרים חדשים
- ועדת בקרת לקוחות
- ועדה לסיווג חובות בעייתיים
- ועדת סיכונים תפעוליים וחשיפה להונאות ומעילות
- ועדת אבטחת מידע והגנת הסייבר
- ועדת ציות (פורום מנהלי סיכון ציות)
- ועדת מבחני קיצון

ועוד

מידע מפורט לגבי המטרות ומדיניות ניהול הסיכונים לגבי כל סיכון בנפרד, ראה בהמשך, בפרק הרלבנטי לכל תחום סיכון.

המבנה הארגוני של ניהול הסיכונים בבנק

להלן תיאור גרפי של היחידות העיקריות המשתתפות בניהול הסיכונים, במסגרת הבנק:

ד.1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה-EDTF) (המשך)

תהליכים ופונקציות מפתח

להלן פירוט לגבי היחידות העיקריות המשתתפות בניהול הסיכונים בבנק, ותפקידיהן העיקריים בתחום זה:

• חברת האם ויחידות ניהול הסיכונים שלה

הבנק מסתייע בחברת האם בתהליכי ניהול הסיכונים שלו.

תרומתה של חברת האם, באופן כללי, ויחידות ניהול הסיכונים שלה, בפרט, לניהול הסיכונים בבנק כוללת כיום בעיקר:

(א) תמיכה בבנק כספק של מתודולוגיות, קווים מנחים, כלים ומודלים ייחודיים לאמידת סיכונים, באופן כללי ולסקטור המוניציפאלי ובתחום מימון פרויקטים, בפרט.

(ב) פיקוח על הפעילות בשגרה (ביצוע ביקורות פנימיות וקבלת דיווחים שונים).

(ג) מעורבות הכוללת סיוע/השתתפות בהכנה/בחינה ומתן המלצות לאישור של התכנית האסטרטגית הרב שנתית, התקציב והתכנית העסקית והפיננסית השנתית, מסמכי מדיניות של הבנק, אישור מוצרים חדשים, הצעות החלטה בנושאים השונים, מסמכים נוספים שמובאים לאישור הדירקטוריון וכדומה.

(ד) קבלת דיווחים שונים בנושא הפוזיציות והפעילות בתחומים השונים, בין השאר, דיווחים חודשיים מפונקציית ניהול הסיכונים בבנק, כולל לגבי העמידה במגבלות המאקרו והמגבלות הפרטניות בתחום האשראי, דיווחים על חובות בעייתיים ופיגורים, דיווח על דיוני ועדת ה-ALCO, וכן דיווחים מידיים במקרה של חריגה או התקרבות מסוכנת לחריגה מהמגבלות שנקבעו לגבי הסיכונים השונים.

(ה) בחינה ומתן המלצות לגבי בקשות אשראי בעלות מאפיינים שהוגדרו, המשקפות סיכון מוגבר. הבקשות נבחנות על ידי היחידות הרלבנטיות - במחלקת ניהול הסיכונים של חברת האם ובהמלצות ועדת העסקאות שלה, על פי המפורט בנהלי האשראי של הבנק.

(ו) תיקוף חלק מהמודלים, בהתאם לצורך.

(ז) אישור ותיקוף דירוגי רשויות מקומיות ודירוגי תאגידים.

• דירקטוריון הבנק

- מתווה את אסטרטגיית הסיכון הכוללת, לרבות תיאבון הסיכון. במסגרת זו קובע את המגבלות ואת תקרות החשיפה המותרת, לאחר בחינת איכות הכלים הקיימים בבנק לניהול ולבקרת הסיכונים השונים.
- סוקר ומאשר תקופתית, לפחות אחת לשנה, מסגרת ניהול סיכון המעוגנת במסמך מדיניות עבור כל אחד מהסיכונים המהותיים.
- סוקר ומאשר את התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק.
- סוקר ומאשר את התוכנית הפיננסית השנתית של הבנק ואת תקציבו.
- עוקב אחר פעולות ההנהלה ומוודא שפרופיל הסיכונים עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון שנקבע, לאור ההתפתחויות והשינויים בשווקים הפיננסיים ובסביבה החיצונית, בנהג ניהול סיכונים, ובפעילויות התאגיד בנקאי.
- בוחן ומאשר מראש מוצרים חדשים מהותיים טרם הפעלתם.

במקרים הרלבנטיים, ובהתאם למהות הנושא, החלטות הדירקטוריון בנושאים שהוזכרו לעיל, מתקבלות לאחר קבלת המלצת ההנהלה, יחידת ניהול הסיכונים וועדת העסקאות של החברה האם, וועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון.

ד 1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה- EDTF) (המשך)

• ועדת ניהול סיכונים

ועדת ניהול הסיכונים היא כלי של הדירקטוריון, המאפשר לייעל את עבודתו באמצעות דיונים מקדימים ומעמיקים בנושאים הקשורים לניהול סיכונים, במסגרת מצומצמת יותר של דירקטורים בעלי מומחיות בנושא הנדון.

תפקידי ועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון כוללים, בין השאר:

- לייעץ לדירקטוריון בעניין אסטרטגיית הסיכון הכוללת לרבות תיאבון הסיכון הנוכחי והעתיד, ובדבר המדיניות המוצעת בנושא החשיפה של הבנק לסיכונים השונים, ובעניין הפיקוח על האופן שבו ההנהלה הבכירה מיישמת אסטרטגיה זו בפועל.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון בנושא תהליך ה-ICAAP בבנק ודוח ה-ICAAP והלימות הקצאת ההון לסיכונים השונים של הבנק.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון בדוחות הסיכונים הרבעוניים ולגבי הטיפול בחריגות מהמגבלות ובבעיות שזוהו.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון בפעילות חדשה של הבנק ובכלל זה בחינת הסיכונים והפעילויות הכרוכות בה.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון לגבי סקרי סיכונים שמבוצעים בבנק.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון במסגרת הכוללת של מבחני הקיצון לכל תחומי הסיכון של הבנק.
- אחת לשנה, לקבל דיווח מפונקציית ניהול הסיכונים בבנק על אפקטיביות תהליכי ניהול הסיכונים בבנק.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון בכל דיווח אחר שמגיש מנהל הסיכונים הראשי בבנק (או פונקציית ניהול הסיכונים בבנק) לדירקטוריון, קודם לדיון בו בדירקטוריון.

• ההנהלה הבכירה וההנהלה המורחבת

ההנהלה הבכירה האחראית המלאה לניהול הסיכונים. במסגרת אחריות זו, על ההנהלה הבכירה:

- לגבש, להטמיע וליישם מסגרת ניהול סיכונים, בהתבסס על תיאבון הסיכון שהתווה הדירקטוריון.
- לוודא קיומם של משאבים נאותים לניהול סיכונים בתאגיד הבנקאי לרבות עובדים בעלי ניסיון מתאים, יכולות טכניות, גישה למשאבים ומערכות מידע נאותות.
- לוודא כי פעילויות התאגיד הבנקאי עולות בקנה אחד עם תיאבון הסיכון והמדיניות שהדירקטוריון אישר.
- לקיים תהליך מוצר חדש תוך וידוא שהסיכונים החדשים אינם משפיעים על פרופיל הסיכון באופן שיחרוג ממה שנקבע.
- לקדם, באמצעות פונקציות הכספים והמימון, ניהול סיכונים אפקטיבי ברמת הבנק, לא רק באמצעות תמיכתן בבקורות פיננסיות, אלא גם על ידי שימוש בתמחור פנימי אפקטיבי של הסיכון.
- לוודא יישום בבנק של מסגרת ניהול נזילות בהתאם לסיבולת הסיכון והסטנדרטים של הקבוצה ובהתאם לפרופיל ומבנה הנזילות הנאות של הבנק.

• קווי העסקים השונים (קו ההגנה ראשון)

על אף שלפונקציית ניהול הסיכונים תפקיד מרכזי בהובלה ובתיאום בכל הנוגע לסיכונים, הנהלות קווי העסקים, בהיותן קו ההגנה הראשון, נושאות באחריות הראשונית לניהול הסיכונים בפעילויות שבאחריותן על בסיס שוטף, ובכלל זה, לדוגמה, גיוס לקוחות ומתן הלוואות לזמן ארוך ולזמן קצר, ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, גיוס מקורות כספיים (כגון, פיקדונות והנפקת אג"ח), ניהול נזילות הבנק, ניהול תיק הנוסטרו, ניהול טכנולוגיות המחשוב וכדומה.

היחידות העסקיות בקו ההגנה הראשון הינן היחידות הנוטלות או יוצרות סיכונים. יחידות אלה נושאות באחריות הראשונית לזיהוי ולניהול הסיכונים המובנים במוצרים, בפעילויות, בתהליכים ובמערכות הנתונות לאחריותן, וכן לניהול סביבת בקרה נאותה בהקשר של ניהול סיכונים. מנהלי קווי העסקים כפופים ישירות למנכ"ל הבנק.

ד 1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה- EDTF) (המשך)

• פונקציית ניהול הסיכונים

פונקציה זו בבנק עצמו כוללת את מנהל הסיכונים הראשי אליו כפופים סגן מנהל הסיכונים הראשי (שמשמש גם כמנהל הסיכונים התפעוליים ובקר האשראי), בקר סיכונים השוק והנזילות ובנקאית ניהול סיכונים ותפעול המועסקת בהיקף משרה של 50% בפונקציה זו.

פונקציית ניהול הסיכונים כוללת במובנה הרחב, בנוסף על מחלקת ניהול הסיכונים שבבנק, גם את יחידות ניהול הסיכונים בחברה האם, DCL, אשר מגדירות את המדיניות, הקווים המנחים והמתודולוגיות העיקריות לניהול הסיכונים בבנק, ואשר מבצעות גם הן תפקידים של ניהול הסיכונים, תמיכה, פיקוח וקבלת דיווחים ממחלקת ניהול הסיכונים בבנק.

• מנהל סיכונים ראשי

תחומי אחריות:

- נושא באחריות תיאום הפעילויות של כלל היחידות הקשורות למסגרת ניהול הסיכונים ולראיה רחבה וחוצת ארגון של מכלול הסיכונים הטבעיים בפעילויות הבנק.
- אחראי לריכוז, בקרה וניהול החשיפה לסיכונים בבנק. הסיכונים יתייחסו גם לתחזית צופה פני עתיד, כולל בחינת תרחישי קיצון, ניתוח פרופיל הסיכון ותיאבון הסיכון של הבנק.
- פיתוח ואימוץ מתודולוגיות ומודלים להערכת הסיכונים הן באמצעות חברת האם והן באופן עצמאי ובתיאום עם חברת האם, ובניית מנגנוני בקרה לזיהוי מדידה וניטור ואיתור חולשות בבקרה הפנימית של הבנק.
- אחראי לזיהוי ומיפוי כל סוגי הסיכונים בבנק ופיקוח בלתי תלוי על אופן ניהולם.
- זיהוי וניתוח הסיכונים בפעילויות ומוצרים חדשים ובעסקאות לא שגרתיות.
- איתור ובחינת לקוחות עם פוטנציאל סיכון.
- שותפות אקטיבית בתכנון אסטרטגי, בקביעת יעדי הבנק, בקביעת מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת והפרטנית לכל סיכון, תיאבון הסיכון הכולל והפרטני לכל סיכון, בתכנון ההון ובתכנון ניהול הנזילות.
- תיקוף מודלים.
- אחריות על ביצוע מבחני הקיצון השונים.
- ריכוז הכנת דוח ICAAP אחת לשנה לאישור ההנהלה, ועדת ניהול הסיכונים והדירקטוריון.
- דיווח להנהלה על אפקטיביות תהליכי ניהול הסיכונים וכן עדכון ההנהלה, הדירקטוריון הביקורת הפנימית ו/או הפיקוח על הבנקים על אירועים חריגים, בין השאר, באמצעות מסמך הסיכונים הרבעוני.
- יישום הוראות בנק ישראל בנושא ניהול סיכונים (בין השאר מתוקף היותו מנהל סיכון הציות בקשר להוראות אלה).
- אינו מורשה לעסוק בקבלת החלטות עסקיות או פיננסיות, אך הינו מחויב להביע את עמדתו המקצועית בהיבטי ניהול הסיכונים וכן להעריך באופן אובייקטיבי את רמות הסיכון בכל תיק אשראי נבחן וכן את איכות התיק האשראי של הבנק, ללא תלות בגורמים המאשרים אשראי בבנק.
- חבר ההנהלה המצומצמת והמורחבת של הבנק.
- משמש כמנהל הסיכונים הראשי של חברת הבת, דקסיה ישראל הנפקות בע"מ.

• בקר האשראי

תחומי אחריות:

- הכנת חוות דעת לבקשות אשראי המועלות לדיון בוועדות האשראי השונות.
- דירוג האיתנות הפיננסית של הלווים (rating) בסיוע חברת האם DCL.
- הערכה אובייקטיבית, ללא תלות בגורמים המאשרים אשראי בבנק, של רמות הסיכון בכל תיק אשראי נבחן ושל איכות התיק האשראי של הבנק.
- בחינת הלווים הבעייתיים והכנת רשימת לווי לצורך סיווג כחובות בעייתיים (חובות בהשגחה מיוחדת, חובות נחותים וחובות פגומים) בדוחות הכספיים, על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314.
- כתיבת נהלי אשראי שונים.
- הערכת נאותות מדיניות האשראי ונהלי תפעול האשראי הפנימיים.

ד.1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה-EDTF) (המשך)

• מנהל הסיכונים התפעוליים

תחומי אחריות:

- ביצוע בקורות תפעוליות שונות ויישום התכנית האקטיבית למניעת הונאות ומעילות, הכנת דוח רבעוני בנושא והצגתו בפני הנהלת הבנק.
- הנחיית היחידות השונות וביצוע הדרכות בכל הקשור במניעה או הפחתה של הסיכונים התפעוליים ווידוא כי יש להן התשומות הדרושות לפעילות זו.
- מעקב אחר הטיפול בסיכונים שאותרו, ובכלל זאת הגדרת KRI וניטורם.
- הובלת בצוע סקרי סיכונים תפעוליים וסקרי חשיפה למעילות והונאות.
- הכנה וריכוז ועדת ההיגוי בנושא ניהול הסיכונים התפעוליים והחשיפה למעילות והונאות.

• בקר סיכוני השוק והנזילות

תחומי אחריות:

- ביצוע בקורות שוטפות על הפעילות בתחום סיכוני השוק והנזילות בבנק.
- בחינה ופיתוח מודלים וטכניקות לניהול סיכונים עצמאי ובלתי תלוי בפעילות הבנק בתחומי שוק (בעיקר אינפלציה, ריבית) ונזילות.
- מדידה שוטפת של החשיפות, מעקב, דיווח ובקרה.
- דיווחים להנהלת הבנק וקבוצת דקסיה בנושא סיכוני שוק ונזילות.
- יישום הוראות בנק ישראל והנחיות באזל בנושא ניהול סיכונים אלה.

• פונקציות נוספות בקו ההגנה השני

תפקידן של פונקציות אלה להשלים את פעילויות ניהול הסיכונים של קווי העסקים. פונקציות אלה כפופות ישירות למנכ"ל הבנק, ויש להן מבנה דיווח בלתי תלוי בקווי העסקים יוצרי הסיכון. מבין פונקציות אלה: החשבונאי הראשי, קצינת הציות הראשית, האחראית על איסור הלבנת הון וממונת האכיפה הפנימית, והמשנה למנכ"ל - היועץ המשפטי.

• חשבונאי ראשי

תחומי אחריות:

- פיקוח על הרישום החשבונאי בבנק ועל הדוחות הכספיים לציבור ואופן הכנתם בהתאם להוראות בנק ישראל. דיווח לבנק ישראל, להנהלה ולחברת האם.
- הנחיה מקצועית של המחלקות האחרות בבנק בתחומים החשבונאיים, כולל התייחסות לרישומים החשבונאיים בגין הפעילות העסקית הקיימת בבנק.
- ניתוח הדוחות הכספיים מבחינת מרווחים, השוואה לתקציב, השוואה לשנה קודמת והפקת דוחות בחתכים שונים לגופים שונים.
- אחריות על הבקורות השונות במסגרת תהליך ה-SOX בחשבות.
- אחריות על נושא המיסוי בבנק.
- ממלא תפקידים אלה גם בחברת הבת, דקסיה ישראל הנפקות בע"מ, ככל שרלוונטיים.

ד.1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה-EDTF) (המשך)

• המשנה למנכ"ל, היועץ המשפטי

תחומי אחריותו:

- ייעוץ משפטי שוטף ומתן חוות דעת למנכ"ל, להנהלת הבנק ולעובדיו בנושאים הרלוונטיים לפעילות הבנק.
- ניסוח הסכמים בקשר לפעילויות חדשות וליווי משפטי של פעילויות אלו.
- מתן התייחסות משפטית לחקיקה חדשה ולהוראות בנק ישראל בהתאם לנדרש.
- ליווי משפטי שוטף של פעילות הבנק בתחום המימון (Funding).
- ליווי וטיפול שוטף בצווי עיקול, לרבות פניות לרשויות השיפוטיות הרלוונטיות, בהתאם לנדרש, ואישור ביצוע פעולות על פי ההנחיות השיפוטיות המתקבלות בבנק.
- טיפול בהיבטים המשפטיים של דיווחים מדיים, דוחות כספיים רבעוניים ודוחות תקופתיים המתפרסמים על ידי הבנק באתרי הרשות לניירות ערך והבורסה.
- טיפול שוטף ברישום שעבודים ומשכונות כבטוחות לאשראי שמעמיד הבנק ללקוחותיו.
- הכנת חומר רקע והצעות החלטה לדירקטוריון הבנק ולוועדותיו בנושאים משפטיים שונים.
- טיפול בביטוח דירקטורים ונושאי משרה, ביטוח בנקאי BBB וכן ביטוח אחריות מקצועית של עורכי הדין בבנק.
- מכהן כדירקטור בחברת הבת, דקסיה ישראל הנפקות בע"מ.

• קצינת הציות הראשית, אחראית איסור הלבנת הון וממונה על האכיפה:

פירוט לגבי תחומי אחריותה ראה בפרק העוסק בסיכון הציות.

• מנהל הגנת הסייבר

תחומי אחריותו:

- ריכוז היבטי ניהול הגנת הסייבר של הבנק.
- ייעוץ וסיוע להנהלה בגיבוש ויישום אסטרטגיית, מדיניות ונהלי הגנת הסייבר.
- פיתוח, מעקב אחר יישום וניטור של תכנית מקיפה ופרטנית להתמודדות הבנק עם סיכוני הסייבר כאמור בהוראת בנק ישראל לניהול הגנת סייבר מס' 361.
- יצירת מודעות לאיומי הסייבר והדרכה לעניין דרכי ההתמודדות מולם, בקרב עובדים, ספקים, שותפים ולקוחות התאגיד הבנקאי.
- עבודה עם הגורמים הרלבנטיים בבנק (טכנולוגיים ועסקיים) בכדי לנתח ולהעריך את רמות הסיכון המובנה בפעילות, את הבקורות הנדרשות ובהתאם, את רמות הסיכון השיווי והחשיפות לאיומי סייבר.
- תיאום וקישור מול גורמים חיצוניים בנושאי הגנת סייבר.
- פיתוח מדדים רלבנטיים, הכנת דוחות ומתן דיווחים שוטפים כאמור בהוראה.
- תכלול ובקרה של ניהול אירועי סייבר בבנק.
- ייזום וביצוע תרגולים; הערכת בקורות הגנת הסייבר, לרבות ניתוח אירועי סייבר משמעותיים בישראל ובעולם, הפקת לקחים ויישום המסקנות הרלוונטיות לבנק.

• הביקורת הפנימית, קו ההגנה השלישי

הביקורת הפנימית מהווה את קו ההגנה השלישי ופועלת באופן בלתי תלוי ואובייקטיבי. בין היתר, לסייע לארגון להשיג את מטרותיו באמצעות פיקוח ווידוא יישום הנחיות הנהלה ודירקטוריון, והמלצות להפחתת סיכונים על ידי שיפור בקורות. פעילות הביקורת הפנימית כוללת ביצוע סקירה בלתי תלויה ואיתגור של הבקורות, התהליכים והמערכות לניהול הסיכונים, זאת בהתאם לתוכנית עבודת הביקורת הפנימית. הביקורת הפנימית כפופה ליו"ר דירקטוריון.

ד.1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה-EDTF) (המשך)

תרבות ניהול הסיכונים בבנק (גילוי בהתאם להמלצת ה-EDTF)

הבנק מייחס חשיבות רבה לניהול הסיכונים שלו, ולפיכך מיישם מנגנונים ותהליכים רבים להטמעת תרבות ניהול סיכונים איכותית בכל רחבי הארגון. להלן פירוט לגבי חלק ממנגנונים ותהליכים אלה:

- הבנק מקפיד על הפרדת תפקידים בכל מקרה בו עשוי להיות ניגוד עניינים כלשהו. דבר זה בא לידי ביטוי במבנה הארגוני ובאחריות לביצוע התפקידים השונים.
- הבנק מקיים תקשורת אפקטיבית, הן לרוחב הארגון (שיתוף מידע בין יחידות) והן אנכית (דיווח לממונים), שמסייעת למנוע החלטות שאינן עולות בקנה אחד עם תיאבון הסיכון. תקשורת זו מתבססת על מערך דיווח נרחב, הן בתוך הבנק והן מחוצה לו (למשל לגופים המפקחים, לרשויות ולציבור).
- בבנק מופעלת תכנית הדרכה הכוללת הדרכה יזומה בנושאים ספציפיים מקצועיים, הדרכה על נהלי הבנק, הדרכות לעובדים חדשים, הדרכות העשרה לכלל עובדי הבנק, הדרכות רגולטוריות, השתתפות בימי עיון וכנסים וכן לימודים והשתלמויות של עובדים ספציפיים. בנוסף מתקיים מערך הדרכה לדירקטורים בבנק.
- מדיניות התגמול לנושאי המשרה והעובדים המרכזיים מבטיחה שהסדרי התגמול בבנק יהיו עקביים, בין השאר, עם מסגרת ניהול הסיכונים של הבנק. בין המטרות שעמדו בגיבוש מסמכי המדיניות היו ליצור מבנה תמריצים השומר על איזון ראוי בין רכיב התגמול הקבוע לבין רכיב התגמול המשתנה, המקדם ניהול סיכונים מבוסס ואפקטיבי, שאינו מעודד נטילת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של הבנק ומאפשר שמירה על בסיס הון איתן.
- פונקציית ניהול הסיכונים הינה בלתי תלויה. עובדי הפונקציה וביניהם מנהל הסיכונים הראשי, מביעים את עמדתם המקצועית מהיבט ניהול הסיכונים.
- בנוהלי הבנק נקבע, כי במקרה של חילוקי דעות בין מנהל הסיכונים הראשי להנהלה, יעלה מנהל הסיכונים הראשי את הנושא במקרה הצורך גם לדין בוועדת דירקטוריון או בדירקטוריון.
- על מנת לאפשר לעובדי הבנק לפעול ביעילות מרבית, להפחית סיכונים תפעוליים ולמנוע שחיקת העובדים, הבנק פועל לשפר את תהליכי העבודה ולהקטין עבודה ידנית ככל האפשר ולשפר את הידע של העובדים כאחד מהנכסים החשובים ביותר לבנק.
- בקורות תפעוליות שונות, כולל בקורות למניעת הונאות ומעילות, מבוצעות באופן שוטף, ואחת לתקופה מבוצעים בבנק סקרי סיכונים תפעוליים וסקרי חשיפה למעילות והונאות.
- כחלק מהליך זיהוי חולשות בממשל התאגידי ובאיכות ניהול סיכונים, מפיץ מנהל הסיכונים הראשי, שאלונים למילוי על ידי היחידות נוטלות הסיכון בבנק, לצורך הצפת החולשות. שאלונים אלה מצטרפים למנגנונים הנוספים שקיימים בבנק לזיהוי חולשות כנ"ל (כגון: סקר פערים, דוחות ביקורת פנימית, דוחות בנק ישראל, דוחות רואי החשבון החיצוניים, סקרי סיכונים תפעוליים, סקרי חשיפה להונאות ומעילות, בקורות SOX, סקרי סיכונים סייבר וכד').
- מסגרת ניהול הסיכונים כוללת, בין השאר, קיום תהליכים לאישור מוצרים חדשים ופעילויות חדשות, תיקוף מודלים, בחינת מבחני קיצון ועוד.
- הבנק קבע מגבלות מצרפיות ופרטניות, בהתאם לצורך, לכל אחד מהסיכונים, כמו גם מדיניות לגבי מכשירי הפחתת סיכונים.
- ניהול הסיכונים מבוצע תוך ראייה חוצת ארגון והוא דינאמי ומותאם להתפתחויות שונות בבנק ובסביבתו העסקית. הבנק פועל לזיהוי הסיכונים הקיימים וגם אלה המתהווים על פי הערכות הבנק לגבי שינויים המתרחשים או עשויים להתרחש בבנק ובסביבתו.
- תהליכי ניהול הסיכונים מתייחסים למכלול הסיכונים הקשורים לבנק, כך שלצד הסיכונים בפעילויות העסקיות (אשראי, שוק, נזילות וכד') תהיה התייחסות גם לסיכונים אחרים, ובכללם: סיכונים תפעוליים הנמצאים לרוחב הארגון כולו (כולל סיכון משפטי וסיכון ציוד), סיכונים שאינם מוחשיים (סיכון מוניטין וסיכון אסטרטגי ועסקי) וחשיפות חוץ מאזניות (ערביות ומסגרות אשראי בלתי מנוצלות). נלקחת בחשבון גם החפיפה בין הסיכונים, כיוון שגם סיכונים שאינם נראים משמעותיים כשלעצמם, הצטרפותם לסיכונים אחרים, עלולה לגרום להפסדים משמעותיים.
- מעבר למגבלות שהוגדרו על ידי בנק ישראל (למשל, מגבלת חבות של לווה בודד, מגבלת חבות של קבוצת לווים, מגבלת חבות הלווים הגדולים, יחסי הלימות הון, יחס כיסוי הנזילות וכו'), קבע הבנק גם מגבלות פנימיות לגבי כל אחד מהכלים והמדדים המרכזיים אותם הבנק מפעיל.

ד 1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה- EDTF) (המשך)

תרבות ניהול הסיכונים בבנק (גילוי בהתאם להמלצת ה- EDTF) (המשך)

- המגבלות נבחנות באופן שוטף במסגרת אישור תאבון הסיכון הכולל, במסגרת אישור מדיניות הניהול של כל אחד מהסיכונים הספציפיים וכן במסגרת תהליך ה- ICAAP.
- בקביעת המגבלות השונות הבנק מביא בחשבון את המאפיינים הספציפיים שלו ושל פעילותו, הסביבה העסקית והרגולטורית בה הוא פועל, גודלו ומורכבותו העסקית של הבנק, מאפייני לקוחותיו וכדומה.
- קביעת המגבלות נעשית, ככל הניתן, גם תוך התחשבות בתוצאות מבחני הקיצון השונים שהבנק מבצע, הן ביחס לסיכונים הספציפיים והן בתוצאות המבחנים ההוליסטיים.
- בבנק מתקיים מערך דיווחים להנהלה, לוועדת ניהול הסיכונים, לדירקטוריון, לחברת האם, לבנק ישראל, ולגורמי פיקוח נוספים (רשות נ"ע, הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור וכד'), אשר מתבסס על הוראות החוק הרלבנטיות השונות, על מסמכי מדיניות ניהול הסיכונים הספציפיים, והנהלים שנגזרים מהם, אשר מבוצעים בתדירות שנקבעו להם.
- ניטור ודיווח על הסיכונים מתבסס ברובו על מערכות מידע ניהוליות ממוכנות המספקות לדירקטוריון ולהנהלה הבכירה מידע ברור, מדויק, רלוונטי ובמועד בנוגע לפרופיל הסיכון של הבנק.

ד 2. סיכון אשראי

- בנוסף להגדרת סוגי הלקוחות מולם יפעל הבנק ותחומי הפעילות שהוגדרו, להלן מרכיבים איכותיים נוספים שמהווים חלק מתיאבון סיכון האשראי של הבנק:
- המגבלות ברמת הלקוח הבודד תתבססנה בראש ובראשונה על דירוג האשראי שלו.
 - סיווג אשראי מסחרי בעייתי יהיה בהתאם לרשימת קריטריונים שתאושר מידי שנה על ידי הדירקטוריון.
 - הבנק עושה שימוש במערכת בקרה ודיווחים, אשר מאפשרת מעקב יומיומי אחרי הביצועים ועמידה במדיניות ובמגבלות השונות. מעקב שוטף ברמת הלקוח מבוצע גם בעת בחינה של בקשות אשראי חדשות.
- מטרת מדיניות האשראי של הבנק היא להביא להשגת יעדיו האסטרטגיים של הבנק, כולל בתחום הרווחיות, תוך שמירה על מסגרת תיאבון הסיכון שנקבעה, תוך אמידה ובקרה של סיכונים אשראי על בסיס מתודולוגיה מובנית לניהול סיכונים אשראי הכוללת מודלים לדירוג האשראי, לבקרת האשראי ולסיווג אשראי מסחרי בעייתי.
- המדיניות מגדירה את תיאבון וסיבולת הסיכון של הבנק, ומגבלות הסיכון והחשיפה. המדיניות מפרטת מי הם הפונקציות והאורגנים השונים הלוקחים חלק בתהליך יצירת הסיכון ניהולו וניטורו, יחסי הגומלין ביניהם, וערוצי הדיווח.
- פעילות האשראי מבוצעת בהתאם למדרג סמכויות, אשר ניתנו לגופים הבאים: א) ועדת אשראי-הנהלה עסקית ב) ועדת האשראי של הדירקטוריון ג) הדירקטוריון. הסמכויות משתנות לפי סוגי לקוחות, טווח האשראי, דירוג הלקוחות ועוד.
- הבנק נוקט במדיניות שמרנית לעניין הביטחונות, ההתניות ומקורות הסילוק הנדרשים. הבנק מקיים בקורות תקופתיות לגבי הביטחונות ושערוכם ולגבי עמידת הלקוחות בהתניות. שיערוך ביטחונות מתבצע לפחות אחת לשנה.
- על פי מדיניות האשראי של הבנק, בעת העמדת אשראי לתאגיד בסכום מהותי (מעל 50 מ"ח), הבנק יביא בחשבון, בין היתר, מידע על אשראי שנטל בעל השליטה בתאגיד הלווה לרכישת מניות השליטה בתאגיד או על אשראי שכנגדו שועבדו 5% או יותר ממניות אלה, מידע על התנהלות בעל השליטה במצבים בהם הוא או תאגיד בשליטתו נקלעו להליך חדלות פירעון, כגון פשיטת רגל, פירוק או הסדר נושים, וכן מידע על הליכים שבמסגרתם הוטלה על בעל השליטה אחריות אישית בידי בית משפט או גוף רגולטורי בקשר עם אירוע עסקי של תאגיד (לרבות קביעה בדבר הפרת חובות אמונים או זהירות של בעל השליטה, לרבות בהליכים שנסתיימו בפשרה).

ד 2. סיכון אשראי (המשך)

דירקטוריון הבנק דן אחת לשנה לפחות ומאשר את:

- מסמך מדיניות האשראי של הבנק (התואם גם את האמור במדיניות ניהול הסיכונים הכוללת ובמסמך תיאבון הסיכון הכולל של הבנק).
- תקציב הבנק הכולל.
- יעדי האשראי של הבנק בחלוקה לפי סוגי לקוחות וסוגי מכשירי אשראי.
- סמכויות לאישור אשראי ומגבלות על מתן אשראי.
- עסקאות מיוחדות וחריגות כפי שיובאו בפניו.

האורגנים ובעלי התפקידים העיקריים במערך האשראי וניהול סיכון האשראי בבנק הם:

- דירקטוריון הבנק
- ועדת האשראי של הדירקטוריון
- וועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון
- ההנהלה הבכירה
- יחידות וגופים שונים בחברת האם
- ועדת האשראי - הנהלה עסקית
- המחלקה העסקית
- מחלקת ניהול הסיכונים
- סניף הבנק
- המערך האחורי
- הביקורת הפנימית

המחלקה העסקית, בראשות הסמנכ"ל העסקי, מהווה את קו העסקים בתחום האשראי ואחראית בין השאר, לפעילויות הבאות:

- איתור לווים מתאימים ע"פ מדיניות האשראי, טיפול בפניות מלקוחות וביצוע עבודה שיווקית מול לקוחות הבנק.
- הגעה ליעדיו המסחריים של הבנק.
- בחינה ואישור של עסקאות על פי אמות מידה מקובלות ונהלי הבנק. ניתוח כושר ההחזר של הלקוח תוך הסתמכות, בין השאר, על דירוג הלקוחות (שמבוצע על ידי מחלקת ניהול הסיכונים), ניתוח דוחות כספיים ובדיקת ההיגיון הכלכלי בעסקה, קביעת הביטחונות הרצויים.
- תמחור עסקאות בהתאם לרמת הסיכון הגלומה בהן.
- בניה ותחזוקה של מודלים לניתוח האשראי.
- יישום כלים למזעור סיכון האשראי, בהתאם לצורך.

אישור העסקאות מתבסס בראש ובראשונה על כושר ההחזר של הלווה. ביטחונות לא יהוו תחליף לבחינה מקיפה של הלווה, והם לא יהוו תחליף למחסור במידע. הבנק פועל בהתאם לנהלים בנוגע לאופן חישוב שווי הביטחונות, ומקיים תהליכים על מנת לחזק את יכולת מימוש הביטחון במידת הצורך, מבחינה משפטית ותפעולית.

יחידת בקרת האשראי, אשר הינה חלק ממחלקת ניהול הסיכונים מבצעת, כקו הגנה שני, באופן שוטף הערכה של רמת הסיכון של לקוחות הבנק. יחידה זו פועלת בנפרד ובאופן בלתי תלוי בגורמים הממונים על אישור האשראי ללקוחות הבנק. היחידה מצרפת חוות דעת על הסיכון הגלום בבקשות האשראי ומגישה אותן יחד עם המלצותיה לוועדת האשראי. בין תפקידיה הנוספים של היחידה: ביצוע דירוג אשראי של הלקוחות, הכנת רשימת לווים כבסיס לדיון בסיווג של חובות בעייתיים (לפחות אחת לרבעון), הערכת נאותות מדיניות האשראי ונהלי תפעול האשראי הפנימיים ובדיקת איכות תיק האשראי.

בין תפקידי הפונקציה: שמירה על עמידת הבנק בתיאבון סיכון האשראי שהוגדר על ידי הדירקטוריון, הן על ידי מעורבות בתהליך ניהול האשראי החל משלבי קדם האשראי, דרך שלב אישור האשראי והניהול השוטף, ושלבי מעקב, בקרה ודיווח שוטפים.

ד.2. סיכון אשראי (המשך)

דירוג האשראי מבוצע לכלל לקוחות הבנק, לפחות אחת לשנה. האחריות לקביעת הדירוגים ולאישורם היא של פונקציית ניהול הסיכונים בבנק. דירוג זה עובר לתיקוף ואישור על ידי מחלקות סיכונים אשראי הרלוונטיות ב DCL.

הדירוג מתחלק לשתי קבוצות לקוחות: רשויות מקומיות (דירוג שנתי המבוסס על קובץ מרכז המכיל את נתוני הדוחות הכספיים המבוקרים של כל הרשויות המקומיות, המתקבל ממשרד הפנים) ותאגידים (דירוג פרטני המבוסס על הדוחות הכספיים המבוקרים של התאגידים).

הפרשה להפסדי אשראי

בהתאם להוראות של הפיקוח על הבנקים, התאגידים הבנקאיים נדרשים לבצע הפרשה להפסדי אשראי ברמה מתאימה (appropriate) כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים (estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלהם. ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב.

ההפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי, מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית".

בהתאם להוראות של הפיקוח על הבנקים, על התאגידים הבנקאיים לוודא כי סכום יתרת ההפרשה הקבוצתית בגין החבויות בבנק לא יפחת מסכום יתרת ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים המחושבת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315, בדבר "הפרשה לחובות מסופקים" (להלן: "הוראה 315"), ברוטו ממס.

חוב בעייתי הינו חוב המסווג באחד הסיווגים הבאים: חוב פגום, חוב נחות, חוב בהשגחה מיוחדת, ארגון מחדש של חוב בעייתי.

חוב פגום - חוב אשר, בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי (Probable) שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. בפרט, חוב מסווג כפגום בכל מקרה כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גביה. בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שתנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי.

חוב נחות - מהווה "דרגת ביניים" בין חוב "בהשגחה מיוחדת" לבין "חוב פגום". במקרה זה האשראי מוגן באופן לא מספק על ידי הביטחון המשועבד ויכולת התשלום של החייב. לאשראי זה ישנה חולשה מוגדרת אשר מסכנת את מימוש החוב. קיימת אפשרות ברורה שהבנק יספוג הפסד אם הליקויים לא יתוקנו.

חוב בהשגחה מיוחדת - אשראי בעל חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבל תשומת לב של ההנהלה. במידה ואשראי זה לא יטופל, קיימת אפשרות של הידרדרות בסיכויים לפירעון האשראי בתאריך עתידי מסוים.

ארגון מחדש של חוב בעייתי - חוב אשר מסיבות משפטיות או כלכליות, הבנק מעניק לחייב ויתור אשר בתנאים אחרים לא היה נותן ויתור כזה. חוב בעייתי בארגון מחדש הינו חוב פגום עד לפירעונו.

חוב בפיגור - חוב מוגדר בפיגור בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו - פיגור של למעלה מ- 30 יום ממועד התשלום המקורי נחשב כחוב בפיגור. במסגרת סיווג זה יכללו הן חובות בגין אשראי שנתן הבנק ללקוחותיו והן חובות בחשבונות העו"ש של הלקוחות, כמפורט בנהלי הבנק.

ההפרשה להפסדי אשראי לגבי כל סוגי החובות הבעייתיים מבוצעת, לאחר סיווגם, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים.

בהתאם למכתב המפקחת על הבנקים בנושא "הפרשות להפסדי אשראי" מיום 20 בפברואר 2017, שיעור ההוצאות להפסדי אשראי ביחס ליתרת האשראי שנרשם בשנים האחרונות בדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים, היה נמוך מהותית מהשיעור ארוך הטווח, ולפיכך נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה המתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי עתידיים צפויים. הבנק ביצע בחינה לגבי נאותות ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי, תוך התחשבות בבדיקת שיעורי ההפסד ההיסטוריים בתקופת זמן היסטורית ארוכה יחסית, ותוך הבאה בחשבון של אופי הפעילות של הבנק, שינויים שחלו ושצפויים לחול בפעילות הבנק ובסקטור העיקרי בו הוא פועל. לאור הבחינה שבוצעה, להערכת הבנק ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי אותה הוא מבצע היא נאותה.

ד.2. סיכון אשראי (המשך)

לנוכח אינדיקציות לעליה ברמת הסיכון של חלק מהלווים בענף כלי רכב (ובפרט בחברות הליסינג) הפיץ הפיקוח על הבנקים ביום 6 ביולי 2017, מכתב לתאגידים הבנקאיים, בו הם מתבקשים לוודא שנהלי החיתום והבקורות שלהם יתנו מענה מתאים לרמת הסיכונים העולה, וזאת לאחר ביצוע ניתוח סיכונים לאשראי לענף "מסחר כלי הרכב".

ניתוח הסיכונים יבוצע או יתוקף בכתב על ידי פונקציית ניהול הסיכונים ובהתאם לתוצאותיו יידרש הבנק לבחון, בין השאר, את הצורך בעדכון מדיניות אשראי מסחרי לענף כלי הרכב, הצורך בהידוק הבקורות לגבי לווים משמעותיים, הצורך בעדכון הכללים והמגבלות הנוגעות למימון ענף כלי הרכב והצורך בהתאמת ההפרשה הקבוצתית לענף בכלל, ובהתייחס לתיאבון סיכון החורג מפרקטיקות המקובלות, בפרט.

הבנק החל בביצוע ניתוח הסיכונים כמבוקש. יצוין עם זאת כי נכון למועד הדוחות הכספיים, חשיפת הבנק לענף "מסחר כלי הרכב" היא נמוכה (כ- 1.2%) מסך תיק האשראי של הבנק) וכי האשראי לענף זה ניתן בעיקר בקשר עם עסקאות של חברות ליסינג מול לקוחות המגזר הציבורי והממשלתי, כאשר להערכת הבנק, הן ברמת סיכון נמוכה יותר בהשוואה לעסקאות מול לקוחות עסקיים או פרטיים.

ביום 10 ביולי 2017 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בעניין תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר מגבלת חבות ענפית, לפיו, בין השאר, נקבעה מגבלה לפיה החבות לענף מסוים לא תעלה על שיעור של 20% מסך כל חבויות הציבור לתאגיד הבנקאי, או 22% במקרים מסוימים. הסף נקבע כמגבלה על החבות הענפית שאין לחרוג ממנה. מועד הכניסה לתוקף של תיקון זה הינו ה- 1 בינואר 2018. לאור העובדה שהבנק פועל בסקטור המוניציפאלי, ומרבית תיק האשראי של הבנק מורכז לענף "שירותים ציבוריים וקהלתיים", הבנק פנה לפיקוח על הבנקים במטרה להחריגו מדרישות ההוראה וכן קבלת הבהרות בנוגע לאופן חישוב ההפרשה להפסדי אשראי. להערכת הבנק, ככל שיקבל אישור כאמור מבנק ישראל, לשינויים המפורטים לעיל לא צפויה להיות השפעה מהותית על פעילות הבנק ועל יתרת ההפרשה להפסדי אשראי. לפרטים ראה ביאור 14' לדוחות הכספיים.

ברבעון הנוכחי הבנק עדכן את דירוגי הלקוחות אשר הגדיל את סכום ההפרשה וכן שילב במודל הדירוג את ההשפעות האקסוגניות של מצב הסקטור המוניציפאלי, אשר היו בעלות השפעה חיובית ובכך הקטין את סכום ההפרשה. השפעת שינויים אלו באה לידי ביטוי בתוצאות של הרבעון השני. כמו כן, צפויה השפעה חיובית הדרגתית נוספת בעתיד על דירוג הרשויות המקומיות, וזאת מאחר ויישום השינוי במודל הדירוג בקשר עם ההשפעות האקסוגניות של מצב הסקטור המוניציפלי צפוי להתבצע באופן הדרגתי על פני השנים הבאות. ההשפעה הסופית של עדכוני הדירוגים בעתיד על סכום ההוצאות בגין הפסדי אשראי עדיין לא ידועה, שכן היא תלויה גם בשינויים שיחולו במצב הכספי ובדוחות הכספיים של הרשויות המקומיות שיתפרסמו בעתיד.

ד.2. סיכון אשראי (המשך)

טבלה 16: סיכון אשראי ברוטו וחשיפת אשראי ברוטו⁽¹⁾ ממוצעת⁽²⁾ במשך התקופה ממוינת לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי

30 ביוני 2017					
חשיפה ממוצעת בחמשת הרבעונים האחרונים	סה"כ חשיפה	חשיפה חוץ מאזנית	חשיפה מאזנית		
במיליוני ש"ח					
-	-	-	-	אשראי	ריבוניות:
1,740.0	1,484.2	-	1,484.2	מזומנים ופיקדונות בבנקים	
982.5	1,134.5	-	1,134.5	אגרות חוב	
2,722.5	2,618.7	-	2,618.7	סך הכל	
5,101.7	5,027.6	-	5,027.6	אשראי לציבור ⁽³⁾	סקטור ציבורי:
-	-	-	-	אגרות חוב	
79.5	80.8	80.8	-	מסגרות אשראי וערבויות	
5,181.2	5,108.8	80.8	5,027.6	סך הכל	
72.6	36.5	-	36.5	פיקדונות בבנקים	תאגידים בנקאיים:
-	-	-	-	אגרות חוב	
72.6	36.5	-	36.5	סך הכל	
1,103.8	1,114.9	-	1,114.9	אשראי ⁽⁴⁾	תאגידים:
-	-	-	-	אגרות חוב	
37.3	35.6	35.6	-	מסגרות אשראי וערבויות	
1,141.1	1,150.5	35.6	1,114.9	סך הכל	
106.7	99.6	-	99.6	נכסים אחרים	

(1) לאחר הפרשה להפסדי אשראי ומבלי להביא בחשבון הפחתת סיכון אשראי.

(2) החשיפה הממוצעת חושבה על בסיס ממוצע רבעוני.

(3) מזה: חשיפה ליום 30 ביוני 2017 בסך 468.5 מיליוני ש"ח המכוסה בשיפוי של תאגידים בנקאיים.

(4) מזה: חשיפה ליום 30 ביוני 2017 בסך 51.2 מיליוני ש"ח המכוסה בשיפוי של DCL.

ד.2 סיכון אשראי (המשך)

טבלה 16: סיכון אשראי ברוטו וחשיפת אשראי ברוטו⁽¹⁾ ממוצעת⁽²⁾ במשך התקופה ממוינת לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי (המשך)

30 ביוני 2016					
חשיפה ממוצעת בחמשת הרבעונים האחרונים	סה"כ חשיפה	חשיפה חוץ מאזנית	חשיפה מאזנית	במיליוני ש"ח	
-	-	-	-	אשראי	ריבוניות:
1,860.8	1,831.7	-	1,831.7	מזומנים ופיקדונות בבנקים	
639.6	937.3	-	937.3	אגרות חוב	
2,500.4	2,769.0	-	2,769.0	סך הכל	
5,131.5	5,057.9	-	5,057.9	אשראי לציבור ⁽³⁾	סקטור ציבורי:
-	-	-	-	אגרות חוב	
108.0	92.7	92.7	-	מסגרות אשראי וערבויות	
5,239.5	5,150.6	92.7	5,057.9	סך הכל	
54.1	32.7	-	32.7	פיקדונות בבנקים	תאגידים בנקאיים:
-	-	-	-	אגרות חוב	
54.1	32.7	-	32.7	סך הכל	
-	1,055.9	-	1,055.9	אשראי ⁽⁴⁾	תאגידים:
-	-	-	-	אגרות חוב	
41.9	38.8	38.8	-	מסגרות אשראי וערבויות	
1,054.4	1,094.7	38.8	1,055.9	סך הכל	
93.3	99.7	-	99.7	נכסים אחרים	

(1) לאחר הפרשה להפסדי אשראי ומבלי להביא בחשבון הפחתת סיכון אשראי.

(2) החשיפה הממוצעת חושבה על בסיס ממוצע רבעוני.

(3) מזה: חשיפה ליום 30 ביוני 2016 בסך 537.8 מיליוני ש"ח המכוסה בשיפוי של תאגידים בנקאיים.

(4) מזה: חשיפה ליום 30 ביוני 2016 בסך 58.4 מיליוני ש"ח המכוסה בשיפוי של DCL.

ד.2 סיכון אשראי (המשך)

טבלה 16: סיכון אשראי ברוטו וחשיפת אשראי ברוטו⁽¹⁾ ממוצעת⁽²⁾ במשך התקופה ממוינת לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי (המשך)

31 בדצמבר 2016					
חשיפה ממוצעת בחמשת הרבעונים האחרונים	סה"כ חשיפה ליום 31.12.2016	חשיפה חוץ מאזנית	חשיפה מאזנית		
במיליוני ש"ח					
-	-	-	-	אשראי	ריבוניות:
1,933.1	2,066.7	-	2,066.7	מזומן ופיקדונות	
789.8	856.7	-	856.7	אגרות חוב	
2,722.9	2,923.4	-	2,923.4	סך הכל	
5,117.7	5,190.5	-	5,190.5	אשראי ⁽³⁾	סקטור ציבורי:
-	-	-	-	אגרות חוב	
92.8	76.2	76.2	-	מסגרות אשראי וערבויות	
5,210.5	5,266.7	76.2	5,190.5	סך הכל	
75.4	162.9	-	162.9	פיקדונות בבנקים	תאגידים בנקאיים:
-	-	-	-	אגרות חוב	
75.4	162.9	-	162.9	סך הכל	
1,075.7	1,145.7	-	1,145.7	אשראי ⁽⁴⁾	תאגידים:
-	-	-	-	אגרות חוב	
37.3	36.2	36.2	-	מסגרות אשראי וערבויות	
1,113.0	1,181.9	36.2	1,145.7	סך הכל	
101.0	109.0	-	109.0	נכסים אחרים	

(1) לאחר הפרשה להפסדי אשראי ומבלי להביא בחשבון הפחתת סיכון אשראי.

(2) החשיפה הממוצעת חושבה על בסיס ממוצע של חמישה רבעונים.

(3) מזה: חשיפה ליום 31 בדצמבר 2016 בסך 502.6 מיליוני ש"ח המכוסה בשיפוי של DCL.

(4) מזה: חשיפה ליום 31 בדצמבר 2016 בסך 54.8 מיליוני ש"ח המכוסה בשיפוי של DCL.

ד.2. סיכון אשראי (המשך)

טבלה 17: התפלגות חשיפות לפי אזור גיאוגרפי (במיליוני ש"ח)

חשיפה מאזנית מעבר לגבול לבנקים								
31 בדצמבר 2016			30 ביוני 2016			30 ביוני 2017		
תקופת פירעון		יתרה מאזנית	תקופת פירעון		יתרה מאזנית	תקופת פירעון		יתרה מאזנית
מעל שנה	עד שנה		מעל שנה	עד שנה		מעל שנה	עד שנה	
395.1	81.9	477.0	426.4	85.5	511.9	371.2	71.9	443.1

צרפת

החשיפה החוץ מאזנית משקפת כתבי שיפוי שהתקבלו מ-DCL (חברת האם) להבטחת אשראי שניתן, בין היתר לרשויות מקומיות גדולות בעלות איתנות גבוהה, כאשר לולא ניתן כתב השיפוי היה האשראי חורג ממגבלות לווה בודד ו/או קבוצת לווים שנקבעו בהוראות בנק ישראל.

לשינויים בכתבי השיפוי מ-DCL אשר אירעו לאחר תאריך הדוחות הכספיים בין היתר עקב מכירת הלוואות בהתאם לתכנית האסטרטגית, ראה סעיף 1.4 בדוח הדייקטוריון וההנהלה וביאור 14 לדוחות הכספיים.

טבלה 18: פיצול חשיפת האשראי לפי תקופה לפירעון ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריות

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים											
31 בדצמבר 2016				30 ביוני 2016				30 ביוני 2017			
מעל שנה		עד שנה		מעל שנה		עד שנה		מעל שנה		עד שנה	
סה"כ חשיפה	מעל חמש שנים	ועד חמש שנים	עד שנה	סה"כ חשיפה	מעל חמש שנים	ועד חמש שנים	עד שנה	סה"כ חשיפה	מעל חמש שנים	ועד חמש שנים	עד שנה
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
(מבוקר)				(בלתי מבוקר)				(בלתי מבוקר)			
2,229.6	-	-	2,229.6	1,864.4	-	-	1,864.4	1,520.6	-	-	1,520.6
928.2	470.2	308.9	149.1	1,007.8	425.1	385.9	196.8	1,229.9	724.5	318.3	187.1
7,093.3	2,558.2	3,231.7	1,303.4	6,856.6	2,751.5	2,856.2	1,277.9	6,860.5	2,751.0	2,883.4	1,226.1
26.6	-	-	26.6	17.9	-	-	17.9	29.2	-	-	29.2
10,277.7	3,028.4	3,540.6	3,708.7	9,775.7	3,176.6	3,242.1	3,357.0	9,640.2	3,475.5	3,201.7	2,963.0

מזומנים ופיקדונות בבנקים

ניירות ערך

אשראי לציבור

נכסים אחרים

סך הכל

ד.2. סיכון אשראי (המשך)

טבלה 19: פיצול תיק האשראי לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח)

פעילות לווים בישראל										
30 ביוני 2017										
הפסדי אשראי			חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾				סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾			
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽⁶⁾	מחיקות חשבוניות, נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽²⁾	פגום	בעייתי ⁽⁵⁾	מזה חובות	סך הכל	בעייתי ⁽⁵⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	סך הכל	
-	-	-	-	-	160.2	160.2	-	160.2	160.2	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	256.4	256.4	-	256.4	256.4	אספקת חשמל
-	-	-	-	-	701.0	736.5	-	736.5	736.5	אספקת מים
-	-	-	-	-	104.8	104.8	-	104.8	104.8	שרותי תחבורה, אחסנה, דואר
-	-	-	-	-	74.1	74.1	-	74.1	74.1	ובלדרות
-	-	-	-	-	4,925.7	5,006.5	67.8	4,997.6	5,006.5	שירותים עסקיים אחרים
125.7	-	0.1	8.9	67.8	6,338.5	6,338.5	67.8	6,329.6	6,338.5	שירותים ציבוריים וקהילתיים
125.7	-	0.1	8.9	67.8	6,222.1	6,338.5	67.8	6,329.6	6,338.5	סך הכל ציבור – פעילות בישראל
-	-	-	-	-	36.5	36.5	-	36.5	36.5	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	1,134.5	1,134.5	ממשלת ישראל
125.7	-	0.1	8.9	67.8	6,258.6	6,375.0	67.8	7,500.6	7,509.5	סך הכל פעילות בישראל

* נמוך מ- 0.1 מיליוני ש"ח.

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות חוב וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 6,258.6 מיליוני ש"ח, 1,134.5 מיליוני ש"ח ו- 116.4 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(6) הפרשה זו נובעת, בחלקה הארי, מריכוזיות ענפית בענף "שירותים ציבוריים וקהילתיים", לכן היא מוצגת בענף זה.

פעילות לווים בישראל										
30 ביוני 2016										
הפסדי אשראי			חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾				סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾			
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽⁶⁾	מחיקות חשבוניות, נטו	הכנסות בגין הפסדי אשראי ⁽²⁾	פגום	בעייתי ⁽⁵⁾	מזה חובות	סך הכל	בעייתי ⁽⁵⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	סך הכל	
-	-	-	-	-	173.9	173.9	-	173.9	173.9	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	-	-	-	256.9	256.9	-	251.5	256.9	אספקת חשמל
-	-	-	0.7	12.8	649.5	688.3	12.8	684.1	688.3	אספקת מים
-	-	-	-	-	62.0	62.0	-	62.0	62.0	תחבורה ואחסנה
-	-	-	-	-	88.6	88.6	-	-	88.6	שירותים עסקיים אחרים
125.2	-	4.1	11.1	101.2	4,962.8	5,055.7	101.2	-	5,055.7	שירותים ציבוריים וקהילתיים
125.2	-	4.1	11.8	114.0	6,193.8	6,325.4	114.0	6,200.4	6,325.4	סך הכל ציבור – פעילות בישראל
-	-	-	-	-	32.7	32.7	-	32.7	32.7	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	937.3	937.3	ממשלת ישראל
125.2	-	4.1	11.8	114.0	6,226.5	6,358.1	114.0	7,170.4	7,295.4	סך הכל פעילות בישראל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות חוב וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 6,226.5 מיליוני ש"ח, 937.3 מיליוני ש"ח ו- 131.6 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(6) הפרשה זו נובעת, בחלקה הארי, מריכוזיות ענפית בענף "שירותים ציבוריים וקהילתיים", לכן היא מוצגת בענף זה.

ד.2 סיכון אשראי (המשך)

טבלה 19: פיצול תיק האשראי לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח) (המשך)

פעילות לווים בישראל										
31 בדצמבר 2016										
הפסדי אשראי			חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾				סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾			
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽⁶⁾	מחיקות חשבונאיות, נטו	הכנסות בגין הפסדי אשראי ⁽²⁾	פגום	בעייתי ⁽⁵⁾	מזה חובות	סך הכל	בעייתי ⁽⁵⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	סך הכל	
-	-	-	-	-	166.6	166.6	-	166.6	166.6	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	256.6	256.6	-	256.6	256.6	אספקת חשמל
-	-	-	-	-	712.0	748.2	-	748.2	748.2	אספקת מים
-	-	-	-	-	109.3	109.3	-	109.3	109.3	תחבורה ואחסנה
-	-	-	-	-	77.6	77.6	-	77.6	77.6	שירותים עסקיים אחרים
125.6	-	3.7	10.3	79.0	5,091.7	5,167.9	79.0	5,157.6	5,167.9	שירותים ציבוריים וקהילתיים
125.6	-	3.7	10.3	79.0	6,413.8	6,526.2	79.0	6,515.9	6,526.2	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	162.9	162.9	-	162.9	162.9	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	856.7	856.7	ממשלת ישראל
125.6	-	3.7	10.3	79.0	6,576.7	6,689.1	79.0	7,535.5	7,545.8	סך הכל פעילות בישראל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות חוב וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 6,576.7 מיליוני ש"ח, 856.7 מיליוני ש"ח ו- 112.4 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור וחובות אחרים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(5) סיכון אשראי מאזני וחובות מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(6) הפרשה זו נובעת, בחלקה הארי, מריכוזיות ענפית בענף "שירותים ציבוריים וקהילתיים", לכן היא מוצגת בענף זה.

ד.2. סיכון אשראי (המשך)

טבלה 20: תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי
(במיליוני ש"ח; בלתי מבוקר)

אשראי לציבור (מסחרי)			
לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני	
2016	2017	2016	2017
129.3	125.6	122.4	125.6
(4.1)	0.1	2.8	0.1
125.2	125.7	125.2	125.7

יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי

יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה

* נמוך מ- 0.1 מיליוני ש"ח.

סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

טבלה 21: חובות*, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2016			30 ביוני 2016			30 ביוני 2017		
אשראי לציבור בנקים בישראל סה"כ			אשראי לציבור בנקים בישראל סה"כ			אשראי לציבור בנקים בישראל סה"כ		
(מסחרי)			(מסחרי)			(מסחרי)		
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
(מבוקר)			(בלתי מבוקר)			(בלתי מבוקר)		
6,576.7	162.9	6,413.8	6,226.5	32.7	6,193.8	6,258.6	36.5	6,222.1
-	-	-	-	-	-	-	-	-
6,576.7	162.9	6,413.8	6,226.5	32.7	6,193.8	6,258.6	36.5	6,222.1
125.6	-	125.6	125.2	-	125.2	125.7	-	125.7
-	-	-	-	-	-	-	-	-
125.6	-	125.6	125.2	-	125.2	125.7	-	125.7

יתרת חוב רשומה

שנבדקו על בסיס פרטני

שנבדקו על בסיס קבוצתי

סך הכל

יתרת הפרשה להפסדי אשראי

בגין חובות שנבדקו על בסיס
פרטני**

בגין חובות שנבדקו על בסיס
קבוצתי

סך הכל

* אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים.

** הפרשה זו חושבה על בסיס קבוצתי.

ד.2 סיכון אשראי (המשך)

טבלה 22: חובות¹

(1) איכות אשראי ופיגורים (פעילות בישראל):

30 ביוני 2017					
חובות לא פגומים – מידע נוסף		בעייתיים ²			
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁴	בפיגור של 90 ימים או יותר	סך הכל	פגומים ³	לא פגומים	לא בעייתיים
במיליוני ש"ח (בלתי מבוקר)					
-	-	6,061.9	8.9	58.9	5,994.1
-	-	160.2	-	-	160.2
-	-	36.5	-	-	36.5
-	-	6,258.6	8.9	58.9	6,190.7
30 ביוני 2016					
חובות לא פגומים – מידע נוסף		בעייתיים ²			
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁴	בפיגור של 90 ימים או יותר	סך הכל	פגומים ³	לא פגומים	לא בעייתיים
במיליוני ש"ח (בלתי מבוקר)					
-	-	6,019.9	11.8	102.2	5,905.2
-	-	173.9	-	-	173.9
-	-	32.7	-	-	32.7
-	-	6,226.5	11.8	102.2	6,112.5
31 בדצמבר 2016					
חובות לא פגומים – מידע נוסף		בעייתיים ²			
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁴	בפיגור של 90 ימים או יותר	סך הכל	פגומים ³	לא פגומים	לא בעייתיים
במיליוני ש"ח (מבוקר)					
-	-	6,247.2	10.3	68.7	6,168.2
-	-	166.6	-	-	166.6
-	-	162.9	-	-	162.9
-	-	6,576.7	10.3	68.7	6,497.7

מסחרי
בינוי ונדל"ן – בינוי
בנקים בישראל
סך הכל

מסחרי
בינוי ונדל"ן – בינוי
בנקים בישראל
סך הכל

מסחרי
בינוי ונדל"ן – בינוי
בנקים בישראל
סך הכל

¹ אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים.² סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.³ ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית.⁴ לימים 30 ביוני 2017, 30 ביוני 2016 ו- 31 בדצמבר 2016 לא היו חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים שסווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

ד.2 סיכון אשראי (המשך)

סיכון אשראי – גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית

הבנק חשוף בגין שיפויים שנתנה חברת האם (DCL) בעבר להבטחת חבות של צד ג'. DCL ממוקמת בצרפת ומדורגת על פי S&P בדירוג BBB/stable outlook, על ידי Moody's בדירוג Baa3/Stable outlook ועל ידי Fitch בדירוג BBB+/Stable outlook.

צרפת מדורגת על פי S&P בדירוג AA\Stable, על ידי Fitch בדירוג AA\Stable ועל ידי Moody's בדירוג Aa2\Stable. במידה ודירוג DCL יהיה נמוך מ: B-, או הדירוג של צרפת יהיה נמוך מ: A-, השיפויים הנ"ל לא יוכרו כמפחיתי חבות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313 שפרסם בנק ישראל. ירידה כאמור בדירוג DCL ו/או דירוג צרפת אינה תלויה בבנק. הבנק הכין תכנית מגירה הכוללת דרכי פעולה אפשריות למקרה שמקרה כאמור יתממש. במקרה קיצון בו לא ימצאו פתרונות מלאים לכך, הרי שתוצאת אי-הכרה בשיפויים כמפחיתי חבות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313 תוביל להגדלת נכסי הסיכון של הבנק, דבר שישיפע על הקטנת יחס ההון הכולל; הגדלת סכום ההפרשה הרגולטורית להפסדי אשראי בגין ריכוזיות ענפית ובגין הגדלת החבויות המיוחסות לחלק מקבוצות הלווים והלווים הגדולים וכן עשויה להגביל את אפשרות הבנק לחלק דיבידנדים וליצור מגבלה על היקף האשראי ללווים מסוימים. יודגש שההשפעות האפשריות הנ"ל הינן במישור של השלכות רגולטוריות, ולהערכת הבנק, הואיל והשיפויים התקבלו ברובם המכריע בגין לוויים שההסתברות לכשל אשראי שלהם נמוכה, הרי ששינוי דירוג של DCL ו/או דירוג צרפת, אם בכלל, לא צפוי שישליך מהותית מבחינת סיכונים האשראי של הבנק או על חוסנו הפיננסי.

חלק מהמידע בפסקה זו הינו "מידע צופה פני עתיד" כהגדרתו לעיל.

לבנק אין חשיפה למדינות פורטוגל, אירלנד, יוון, ספרד ואיטליה.

טבלה 23: סיכון אשראי⁽¹⁾ לפי מקדמי סיכון לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי בכל משקל סיכון

31 בדצמבר 2016			30 ביוני 2016			30 ביוני 2017			משקל סיכון
סכום החשיפה לאחר הפחתת סיכון אשראי	שיפויים מתאגידים בנקאיים	סכום החשיפה לפני הפחתת סיכון אשראי	סכום החשיפה לאחר הפחתת סיכון אשראי	שיפויים מתאגידים בנקאיים	סכום החשיפה לפני הפחתת סיכון אשראי	סכום החשיפה לאחר הפחתת סיכון אשראי	שיפויים מתאגידים בנקאיים	סכום החשיפה לפני הפחתת סיכון אשראי	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
(מבוקר)			(בלתי מבוקר)			(בלתי מבוקר)			
2,958.3	-	2,958.3	2,790.6	-	2,790.6	2,646.2	-	2,646.2	0%
639.9	477.0	162.9	544.6	511.9	32.7	479.6	443.1	36.5	20%
639.9	477.0	162.9	544.6	511.9	32.7	479.6	443.1	36.5	מזה: מדורג
4,840.7	(422.2)	5,262.9	4,673.6	(453.4)	5,127.0	4,725.8	(391.9)	5,117.7	50%
92.2	(159.3)	251.5	92.1	(159.4)	251.5	92.2	(159.3)	251.5	מזה: מדורג
1,235.7	(54.8)	1,290.5	1,168.5	(58.4)	1,227.0	1,183.5	(65.2)	1,248.7	100%
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: מדורג
0.8	-	0.8	0.9	-	0.9	0.6	-	0.6	150%
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: מדורג
49.3	-	49.3	48.6	-	48.6	43.6	-	43.6	250%
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: מדורג

⁽¹⁾ לפני המרת סעיפים חוץ מאזניים לאשראי ולפני הפחתת סכום ההפרשה להפסדי אשראי.

הערה: סכומי השיפויים בכתבי השיפוי נקובים בשקלים חדשים.

ד.2. סיכון אשראי (המשך)

הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית

להלן תיאור סוגי הבטוחות העיקריים אותם נוהג הבנק לקבל מלקוחותיו:

- שיעבוד הכנסות עצמיות**

הבנק נוהג לדרוש כבטוחה להעמדת אשראי לרשויות מקומיות שיעבוד של ההכנסות העצמיות של הרשות המקומית (לרבות הכנסות מארנונה, מיסים וכו'). היתרי האשראי הניתנים על ידי משרד הפנים אינם מתייחסים לשיעבוד הכנסות מאזור גיאוגרפי ספציפי או ממקור מסוים, אלא כלליים לגבי כלל הכנסות הרשות. בהתייחס לתאגידי מים וביוב, הבטוחה המרכזית של הבנק הינה שיעבוד הנכסים הפיננסיים והתפעוליים של התאגיד, בכפוף למגבלות שקבע הממונה על תאגידי מים וביוב. עד כה, טרם נדרש הבנק לפעול למימוש שיעבוד הכנסות עצמיות, ולפיכך האמור להלן בקשר לבטוחה זו אינו נשען על ממצאים אמפיריים, אלא על הערכות שמטיבן אינן מדויקות ואפשר שלא תתממשה כלל.

- זכות קיזוז של מענקי ממשלה המועברים דרך הבנק**

זכויות הקיזוז כאמור, אינן ניתנות, בדרך כלל, לביצוע בקשר למענקים מיוחדים המוגנים על-פי הדין שהינם ייעודיים לשימושים ספציפיים (לדוגמא, כספי חינוך המוגנים על פי חוק הרשויות המקומיות (ייעוד כספי הקצבות והגנת נכסים למטרות חינוך, תש"ס-2000 וכספי הקצבות לפיתוח המוגנים בהתאם לחוק יסודות התקציב, תשמ"ה-1985).

- המחאות זכות במסגרת "קול קורא"**

הממשלה נאותה ליתן הסכמה להמחאת זכויות למענקים להם זכאיות רשויות מקומיות, במסגרת הלוואות הניתנות בעיקר לרשויות חלשות (פניה כאמור למלווים להעמדת אשראי לרשויות חלשות כנגד המחאות זכות קרויה "קול קורא").

במסגרת העמדת אשראי "בקול קורא", הרשות מעניקה לבנק המחאת זכות על אחוזים מסוימים (בין 0%-45%) מתוך מענקי האיוון המתקבלים על ידי הרשות ממשרד הפנים.

- גביית הכנסות עצמיות**

חלק מהרשויות המקומיות משתמשות בבנק כ"בנק מרכז". במקרה כזה הכנסותיה העצמיות של הרשות (כולן או חלקן) מועברות לחשבונה בבנק. שירות זה יוצר לבנק זרם תקבולים שוטף, ומאפשר לבנק לעשות שימוש בזכויות הקיזוז שיש לו לצורך גביית חובות הרשות כלפיו מתוך הכנסות אלו.

- מעמד הבנק במקרה של הסדרי נושים**

בהתאם להוראות הדין, ניתן להחיל על רשות מקומית את הדינים העוסקים בחדלות פירעון של תאגיד ובכלל זה הקפאת הליכים. במסגרת הליכים אלה, למעמד הנושה חשיבות רבה והשלכה ישירה הן על יכולתו של אותו נושה פלוני להשפיע על הסדר בין הנושים לבין הרשות המקומית והן לפיצוי שיינתן במסגרת הסדר כזה. יש לציין כי בניסיון המשפטי היחיד בעשור האחרון, המתייחס לאחת הרשויות המקומיות, שניתן בגינה צו להקפאת הליכים, הוכר הבנק כנושה מובטח.

- שעבוד כלי רכב ונדל"ן**

על פי רוב, הבנק אינו נוהג לשעבד כלי רכב או נכסי נדל"ן. עם זאת, במקרים מסוימים, בהתאם להחלטת הגורמים העסקיים, הבנק נוטל גם שעבדים כאלו.

- קבלת שיפוי מחברת האם**

על מנת לאפשר לבנק ליתן אשראי מעבר למגבלות "לווה בודד" או "קבוצת לוויים" או מגבלת הלווים הגדולים (סך חבות הלווים וקבוצות הלווים שחבות כל אחת מהן מהווה 10% ומעלה מההון העצמי של הבנק), כמפורט בהוראת ניהול בנקאי 313, קיבל הבנק כתבי שיפוי מחברת האם. במקרה של כשל באשראי, אמורה חברת האם ליטול על עצמה את התחייבויות הלווה. בהתאם להסכם למכירת הלוואות שנחתם ביום 28 ביוני 2017, ימכור הבנק הלוואות להן קיים שיפוי מטעם חברת האם, בסך של כ- 170 מיליוני ש"ח, ובנוסף לבקשת לווה, חברה ממשלתית מתחום האנרגיה, יבצע הבנק בתקופה הקרובה פירעון מוקדם של הלוואה בסכום של 250 מיליון ש"ח, שמתוכו סכום של כ-160 מיליוני ש"ח מגובה בכתב שיפוי שהתקבל מחברת האם. לפרטים נוספים ראו ביאור 14 לדוחות הכספיים. בשלב זה לא צפוי הבנק להתקשר בעסקאות שיפוי נוספות עם חברת האם.

2. סיכון אשראי (המשך)

• קבלת שיפוי מבנקים בישראל

במהלך שנת 2016 רכש הבנק, לראשונה, שיפויים מבנק ישראלי ביחס להלוואות של שלוש רשויות מקומיות אשר חבותן כלולה במגבלת קבוצות לווים גדולים, וזאת על מנת להתמודד עם המגבלות הנ"ל של הוראה 313.

• ערבות של רשות מקומית לחברה קשורה

הבנק מעניק אשראי גם לחברות מוניציפאליות הקשורות לרשויות מקומיות. לעתים הבנק דורש שתינתן לו ערבות על ידי הרשות המקומית בגין האשראי הניתן לתאגיד.

מדיניות ותהליכים לגבי הערכת שווי וניהול ביטחונות

שערך הביטחונות מבוצע בבנק באופן שוטף, בדרך כלל אחת לשנה.

ביחס לשעבוד הכנסות עצמיות: הבנק בודק את היקף ההכנסות העצמיות של הלקוח וגוזר מסכום זה את היקף ההכנסות העצמיות המקסימאלי היכול לשמש כבטחון למתן אשראי, בהתאם לקריטריונים שנקבעו בבנק. ההנחה העומדת בבסיס תחשיב שווי הביטחון, הינה כי ההכנסות העצמיות המשוועדות יתקבלו במשך מספר שנים, עצם שעבוד הכנסות העצמיות של הרשות המקומית, מקנה לבנק מעמד של נושה מובטח, מעמד אשר אינו מושפע בהכרח מהיכולת לפרוע בפועל את חובות הרשות המקומית מתוך הכנסות העצמיות. מעמד הבנק כנושה מובטח, אמור לאפשר לו להשיג תנאים משופרים בכל הסדר נושים שיושג במסגרת הליכי חדלות פירעון של הרשות המקומית.

על אף ריכוזיות האשראי של הבנק בסקטור המוניציפאלי, הרי שלאור אופי פעילותו ואופי לקוחותיו, להערכת הבנק סיכון הריכוזיות שלו הוא נמוך, שכן לקוחותיו הינם רשויות מקומיות ותאגידיים בשליטתם להם קיימים מקורות הכנסה מגוונים וברמת יציבות וודאות גבוהה, תמיכת הממשלה ומערך ביטחונות חזק. אין קשרים בין רשות אחת לשנייה כדוגמת ערבויות צולבות או התחייבויות שיכולות לגרום אפקט שרשרת.

קיצוז נכסים והתחייבויות

הבנק יכול לקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי. פערי הריבית בגין פעילות זו הוצגו בסעיף עמלות. ראה ביאור 1 כא' לדוח הכספי לשנת 2016.

חשיפה המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר

לבנק אין חשיפה המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר נכון לתאריך המאזן.

חשיפות שקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי

לבנק אין חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי כהגדרתן.

איגוח

הבנק אינו פועל כיום בתחום האיגוח.

מכירת הלוואות

מכירת הלוואות מפחיתה, כמובן, את סיכון האשראי של הבנק. במהלך שנת 2016, מכר הבנק הלוואה שהעמיד בעבר לרשות מקומית מסוימת אשר חבותה כלולה במגבלת קבוצות לווים גדולים, למשקיע מוסדי.

התכנית האסטרטגית שצוינה לעיל נועדה, בין השאר, לאפשר לבנק להתמודד עם מגבלות חבות לווה בודד, חבות קבוצת לווים וחבות הלווים הגדולים, הכלולות בהוראה 313, ולשחרר עודפי הון המוחזקים על ידו הבנק לצורך התמודדות עם מגבלות אלה. לפרטים נוספים ראה סעיפים 1.4 ו- 2.4 בדוח הדירקטוריון וההנהלה וביאור 14 לדוחות הכספיים.

יצוין כי האסטרטגיה החדשה שאימץ הבנק צפויה לסייע לבנק להתמודד עם מגבלות ההוראה, אולם גם לאחר יישום האסטרטגיה החדשה ולאור אופי פעילות הבנק הממוקדת בסקטור המוניציפלי, צפוי כי מגבלות ההוראה תמשכנה להיות אפקטיביות לבנק.

חלק מהאמור בפסקה לעיל מהווה "מידע צופה פני עתיד", כהגדרתו לעיל.

ד 3. סיכון שוק

ניהול סיכונים השוק נועד לשמור על רמת סיכון בגבולות סבירים, כך שהבנק יוכל להמשיך להתנהל בסביבתו הפיננסית, למרות הסיכונים הכרוכים בכך, מבלי להיחשף להפסדים מיותרים ו/או משמעותיים ועל מנת שתישמר יציבותו.

סיכון השוק מוגדר כסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחץ מאזניות הנובע משינוי בשווי ההון של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק (שינוי ברמת המחירים בשווקים שונים, בשיעורי ריבית, באינפלציה וכו').

ניטור פרופיל הסיכון

סיכון השוק מנוהל על ידי המחלקה הפיננסית בהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון. תחומי האחריות, בהקשר של סיכון שוק, של מנהל הכספים העומד בראשה הם:

- ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק על פי החלטות ההנהלה והדירקטוריון.
- גיוס מקורות כספיים, מלקוחות הבנק, לקוחות מוסדיים ומפרטיים באמצעות פיקדונות, וכן גיוס גם באמצעות הנפקת תעודות התחייבות בבורסה באמצעות חברת ההנפקות.
- ניהול סיכונים השוק בקו ההגנה הראשון וניהול כלל החשיפות הכספיות של הבנק.
- ניהול תיק הנוסטרו של הבנק בהתאם למדיניות ההשקעות שנקבעה, ובסיוע מנהלי תיקים חיצוניים.
- לספק מידע פיננסי ברמה גבוהה להנהלה ולמנגנוני הפיקוח.

ניהול הסיכונים בקו ההגנה השני מבוצע על ידי פונקציית ניהול הסיכונים, אשר בה פועל גם בקר סיכונים השוק. ניהול סיכונים זה כולל מנגנוני זיהוי, אמידה, ניטור, בקרה ודיווח בגין הסיכונים.

הנהלת הבנק מקיימת דיונים שוטפים בנושא סיכונים השוק, לפחות בתדירות שבועית, וכן דיונים מעמיקים יותר במסגרת הועדה לניהול סיכונים והתחייבויות (ALCO), המתכנסת בתדירות חודשית, אשר בה מוצגים ונדונים, בין השאר, כלל הבקורות והאינדיקטורים הרלבנטיים לסיכונים השוק (כולל החשיפה לאינפלציה, הרגישות הכוללת לריבית, הרגישות לריבית לפי רצעות זמן, ערך ה- VaR וה- EaR, עמידה במגבלות של תרחישי קיצון וכדומה).

בתהליך זיהוי הסיכונים הבנק מעריך שהוא חשוף לארבעה סוגים של סיכונים שוק:

- **סיכון ריבית – עקום תשואה** - הסיכון לפגיעה בהון הבנק או ברווחיות הבנק כתוצאה משינוי שיעורי הריבית בשווקים. הסיכון נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות של הבנק. פירוט לגבי סיכון זה ראה בפרק נפרד בהמשך.
- **סיכון אינפלציה** - החשיפה לסיכון אינפלציה מתבטאת בהפסד השווי או הערך שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים לצרכן, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות בכל מגזר, בעקבות הפרסום החודשי של מדד המחירים לצרכן, וכן עקב קיומן ו/או אי קיומן של רצפות למדד המחירים לצרכן של אשראי, פיקדונות ואגרות חוב.
- **סיכון ריבית – תמחור מחדש** - הסיכון משינוי במרווח המימון של הבנק עקב שינוי בריבית בנק ישראל ובריביות השוק, בשל קיומם של הבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית קבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית משתנה) של נכסים, התחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניות.
- **סיכון פירעון מוקדם** (Early Repayment) - הסיכון להפסד של הבנק כתוצאה מבקשת לקוחות לפירעון מוקדם של אשראי.

הבנק קבע מגבלות פנימיות ביחס לחשיפתו לסיכון הריבית – עקום תשואה ולסיכון האינפלציה, ומקיים מעקב וניטור ביחס אליהם וכן ביחס לסיכונים השוק האחרים. לרשות הבנק דרכי פעולה וכלים שונים ומגוונים לווידוא עמידה במגבלות, וגידור סיכונים השוק.

הבנק לא פועל בשוק המניות, בשוק המט"ח ובשוק המכשירים הפיננסיים הנגזרים, ולכן לא חשוף לסיכונים הנגזרים מפעילות בשווקים אלה.

על פי מדיניות ההשקעות של הבנק, תיק הנוסטרו שלו מושקע רק באגרות חוב של ממשלת ישראל סחירות בבורסה לניירות ערך וכן במק"מים סחירים.

תיק הנוסטרו של הבנק מוגדר בחלקו כתיק זמין למכירה ובחלקו כתיק מוחזק לפדיון. אגרות החוב המסווגות כמוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי עלות מופחתת, הן מוחזקות בחשבון בטוחות בבנק ישראל ונגדן יוכל הבנק במידת הצורך לקבל נזילות מבנק ישראל.

ד 3. סיכון שוק (המשך)

נכון לתאריך הדוחות הכספיים, הסתכם שווי תיק ניירות הערך של הבנק ב- 1,132.8 מיליוני ש"ח, מהם אגרות חוב בסך של 567.5 מיליוני ש"ח סווגו בתיק המחוזק לפדיון ו- 565.3 מיליוני ש"ח הן אגרות חוב ממשלתיות אשר סווגו לתיק הזמין למכירה. זאת לעומת שווי כולל של 856.7 מיליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016 (מהן אגרות חוב בשווי של כ- 455.3 מיליוני ש"ח שסווגו כתיק זמין למכירה ואגרות חוב בשווי של כ- 401.4 מיליוני ש"ח שסווגו כתיק מוחזק לפדיון). הגידול בשווי תיק הנוסטרו נבע בעיקר מרכישות נוספות במהלך הרבעון של אגרות חוב בשני התיקים.

מטרתו העיקרית של תיק ניירות הערך הינה לשמש עתודת נזילות לשימוש באירועים בלתי צפויים, בין אם בדרך של מכירת ניירות ערך ובין אם בדרך של קבלת מזומן מבנק ישראל כנגד שעבוד אגרות החוב הממשלתיות.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלה לפיה היקף תיק אגרות החוב של הבנק לא יעלה על 1.5 מיליארד ש"ח.

לבנק אין סיכונים הנובעים ממכשירים הקשורים למניות, לנגזרים או לשערי חליפין בתיק הנוסטרו.

יש לציין כי למרות שלבנק אין תיק למסחר, הרי שבכל זאת לבנק קיימת חשיפה לסיכוני השוק, המשפיעה גם על שווי החשבונאי והכלכלי של הרכיבים הלא סחירים במאזן, ובכללם ההלוואות והפיקדונות.

הבנק אינו נדרש להקצות הון בגין סיכוני השוק, בין השאר, מאחר והוא אינו חשוף לסיכון מניות, נגזרים ומט"ח ואין לו תיק למסחר.

חשיפת הבסיס - ההפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות לפי מגזרי הצמדה. חשיפת הבסיס מוגדרת כחשיפת ההון של התאגיד המושקע במגזרי הצמדה לשינויים החלים בתנאי השוק בכל מגזר. הבנק פועל בשני מגזרי הצמדה: המגזר השקלי הצמוד למדד והמגזר השקלי הלא צמוד.

מדיניות הבנק היא לנהל באופן מבוקר את הסיכונים הנובעים מחשיפת הבסיס במגזרי הצמדה השונים בכפוף לתחזיות על התפתחויות מקרו כלכליות בשוקי הכספים וההון.

נכון ליום 30 ביוני 2017 עודף הנכסים על ההתחייבויות במגזר השקלי הצמוד הסתכם ב- 157.8 מיליוני ש"ח שהם כ- 16.9% ביחס להון, ירידה של כ- 14.1 מיליוני ש"ח בהשוואה לתום 2016. עודף הנכסים על ההתחייבויות במגזר השקלי הלא צמוד הסתכם ליום 30 ביוני 2017 ב- 749.7 מיליוני ש"ח שהם כ- 80.1% ביחס להון, ירידה של כ- 11.0 מיליוני ש"ח בהשוואה לתום 2016.

החשיפה לסיכון אינפלציה מתבטאת בהפסד השווי או הערך שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים לצרכן, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות במגזר הצמוד למדד, וכן עקב קיומן ו/או אי קיומן של רצפות למדד המחירים לצרכן של אשראי, פיקדונות ואגרות חוב.

ביום 8 ביוני 2017 החליט דירקטוריון הבנק להרחיב את הרף התחתון של מגבלת חשיפת הבסיס במגזר השקלי הצמוד. כלומר, הפער בין יתרת הנכסים הצמודים למדד לבין יתרת ההתחייבויות הצמודות למדד, מ- 150 מיליון ש"ח ל- 450 מיליון ש"ח, כך שמאותו תאריך פער זה לא יעלה על 450 מיליוני ש"ח ולא יפחת מפער שלילי בסך 450 מיליוני ש"ח. הסיבות להרחבה זו הן: (1) מתן גמישות נוספת לבנק בניהול סיכון האינפלציה כולל ברמה החודשית, הן למקרה של פרסום מדדי מחירים לצרכן שליליים, בייחוד לאור 3 השנים האחרונות בהן האינפלציה השנתית הייתה שלילית, ובשל קיומן, כאמור לעיל וכמתואר להלן, של רצפות למדד לפיהן הבנק משלם למפקידי פיקדונות בבנק ולמחזיקי האג"ח הצמוד שלו (2) כוונת הבנק, כחלק מיישום התכנית האסטרטגית, למכור הלוואות צמודות מדד במאות מיליוני ש"ח, ורצונו שלא להיאלץ לבצע פעולות לא כלכליות רק על מנת שלא לחרוג ממגבלת הרף התחתון שהייתה קיימת עד לאותו מועד.

מאחר ובבנק קיימות התחייבויות צמודות מדד אשר בהן נקבעה רצפת מינימום למדד המחירים לצרכן שהיה בעת העמדת אותן התחייבויות (מדד בסיס), הרי שבמקרה של ירידה במדד המחירים לצרכן אל מתחת לאותו מדד הבסיס, עשויה ההשפעה החשבונאית של ירידת מדד המחירים לצרכן על התוצאות הכספיות וכפועל יוצא מכך גם על ההון, להיות גבוהה יותר מזו שמשמעת מהפער הפשוט בין הנכסים הצמודים להתחייבויות הצמודות, וזאת עקב כך ששווי אותן התחייבויות צמודות מסוימות לא יפחת מתחת למדד הבסיס. התממשות השפעה זו בפועל, בראיה הכלכלית, תהיה רק במקרה ואותן התחייבויות תפרענה, באופן מלא או חלקי, במועד בו מדד המחירים לצרכן יהיה נמוך ממדד הבסיס שלהן (כלומר במקרה בו רצפת המדד תהיה אפקטיבית במועד פירעון ההתחייבויות).

ד.3 סיכון שוק (המשך)

נכון ליום 30 ביוני 2017 קיים לבנק הפסד חשבונאי מצטבר בשל רצפות מדד של כ- 4.0 מיליוני ש"ח (נכון ליום 31 בדצמבר 2016 ההפסד החשבונאי המצטבר בשל רצפות המדד עמד על 10.0 מיליוני ש"ח). ההפסד הכלכלי בפועל בשל רצפות מדד במחצית הראשונה של שנת 2017 היה בסך כ- 0.7 מיליוני ש"ח, ובשנת 2016 היה כ- 1.1 מיליוני ש"ח. לאחר תאריך המאזן, ביום 15 ביולי 2017, התפרסם כי מדד המחירים לצרכן בגין חודש יוני 2016 היה שלילי בשיעור 0.7%. מבדיקת הבנק עולה כי ירידה זו עלולה לגרום לו להפסד חשבונאי, בשל רצפות המדד, של כ- 5.3 מיליון ש"ח, אשר מתקזז ברובו לאור פער שלילי בין נכסים צמודי מדד והתחייבויות צמודות למדד שהיו לבנק באותו מועד. לאור הצפי לאינפלציה חיובית בשנים הבאות, ולאור העובדה כי מרבית ההתחייבויות לגביהן רצפת המדד אפקטיבית כיום הן התחייבויות לזמן ארוך מאד, הרי שלהערכת הבנק, ההפסדים החשבונאיים לא ייפכו ברובם להפסדים כלכליים, מאחר שסביר להניח שבעת פירעון ההתחייבות המדד יעלה, ברוב המקרים, על מדד הבסיס שהיה בעת הנפקת התחייבויות אלו.

חלק מהאמור בפסקאות לעיל מהווה "מידע צופה פני עתיד", כהגדרתו לעיל.

סיכון פירעון מוקדם

הסיכון להפסד של הבנק כתוצאה מבקשת לקוחות לפירעון מוקדם של אשראי. עד כה, שיעור הבקשות של לקוחות לפדיון מוקדם של הלוואות היה נמוך ביותר. בנוסף לכך, תנאי מרבית נכסי הבנק אינם מאפשרים פירעון מוקדם ללא תשלום עמלת פירעון מוקדם, אשר מטרתה לכסות על הפסדי הבנק שעלולים לבבוע מפירעון מוקדם זה. יחד עם זאת, סכום עמלת הפירעון המוקדם אותו מחשב הבנק, עשוי, במקרים מסוימים, שלא לכסות את מלוא ההפסד שעלול לבבוע לבנק כתוצאה מהפירעון המוקדם. בנוסף, על פי תיקון מיום 21 ביוני 2015 להוראת נב"ת 454 שעניינה פירעון מוקדם של הלוואה שלא לדיר, נקבע גם כי במקרים מסוימים, לווה שמסר הודעה מוקדמת ולא פעל על פיה, ונתן הודעה מוקדמת נוספת במשך 6 חודשים מהמועד שנקבע לפירעון המוקדם בהודעה הראשונה, לא תיחשב לצורך חישוב העמלה, הודעה מוקדמת נוספת. דבר זה עשוי ליצור חשיפה מסוימת לבנק, והוא עלול להינזק במקרה של ירידה משמעותית בריבית.

דירקטוריון הבנק מקבל דיווחים שוטפים (חודשיים ורבעוניים) לגבי סיכונים השוק השונים, אשר מוצגים בדוח הסיכונים החודשי ובמסמך הסיכונים הרבעוני, אשר במסגרתו ניתנת התייחסות לחשיפות, למגבלות, ומידע לגבי חריגות, אם היו, מהמגבלות שנקבעו, הן בסוף הרבעון והן במהלכו.

דיון על סיכונים השוק מתבצע בתדירות שבועית לפחות, ברמת הנהלת הבנק ובתדירות חודשית לפחות ברמת הדירקטוריון.

החישוב והניטור אחר העמידה במגבלות סיכונים השוק מבוצעים בתדירות שונות שנקבעו בנהלי הבנק, בעיקר באמצעות מערכת ממוחשבת לניהול מגבלות המנוטרת באופן יומיומי על ידי מחלקת ניהול הסיכונים.

בבנק קיימים מערך דוחות וכן מספר מערכות ממוחשבות, אשר משמשים לבדיקת סיכונים השוק. העיקרית מבין המערכות לעניין זה היא המערכת ממוחשבת לניהול סיכונים שוק, נזילות וניהול נכסים והתחייבויות אותה פיתח הבנק, ובה הוא עושה שימוש יומיומי.

מערכת זו מכילה את כל הפוזיציות, נכסים והתחייבויות, שבמאזן הבנק, וכן מספקת מידע לגבי הפוזיציות החוץ מאזניות.

במקרה של חריגה יינתן דיווח מידי להנהלה.

נקבעו רמות של התרעה וכן דרכי פעולה שונות להתמודדות עם התקרבות לחריגה וחריגה מכל אחד מסוגי המגבלות, אשר ביניהן ניתן למנות:

1. ביצוע או הימנעות מביצוע אשראי חדש - בהתאם למקרה.
2. גיוס פיקדונות.
3. גיוס של אג"ח / ניירות ערך מסחריים באמצעות הנפקה או הרחבת סדרה קיימת.
4. מכירות / קניות של אג"ח ממשלתי בתיק הנוסטרו של הבנק - בהתאם למקרה.
5. הארכת / קיצור מח"מ של התחייבויות או אף של תיק הנכסים.
6. מכירת הלוואות.
7. עדכון מגבלות או קביעת מגבלות והתרעות חדשות שונות / בקרה.
8. פעולות אחרות.

ככלל, הבנק עמד במהלך התקופה המדווחת בכל המגבלות המהותיות החלות על פעילותו.

ד.3 סיכון שוק (המשך)

טבלה 24: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

ההרכב:

31 בדצמבר 2016				30 ביוני 2016				30 ביוני 2017			
מטבע ישראלי				מטבע ישראלי				מטבע ישראלי			
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	צמוד למדד	לא צמוד	סך הכל	פריטים שאינם כספיים	צמוד למדד	לא צמוד	סך הכל	פריטים שאינם כספיים	צמוד למדד	לא צמוד
במיליוני ש"ח (מבוקר)				במיליוני ש"ח (בלתי מבוקר)				במיליוני ש"ח (בלתי מבוקר)			
2,229.6	-	-	2,229.6	1,864.4	-	-	1,864.4	1,520.6	-	-	1,520.6
856.7	-	413.9	442.8	937.3	-	402.4	534.9	1,134.5	-	462.6	671.9
6,288.2	-	2,231.0	4,057.2	6,086.6	-	2,388.4	3,680.2	6,096.4	-	1,991.9	4,104.5
27.2	27.2	-	-	26.7	26.7	-	-	26.9	26.9	-	-
85.0	0.3	-	84.7	73.0	1.5	-	71.5	72.8	1.6	-	71.2
9,486.7	27.5	2,644.9	6,814.3	8,970.0	28.2	2,790.8	6,151.0	8,851.2	28.5	2,454.5	6,368.2
סך כל הנכסים											
5,178.2	-	317.8	4,860.4	4,332.2	-	327.7	4,004.5	4,748.0	-	145.6	4,602.4
310.6	-	45.3	265.3	398.1	-	48.6	349.5	303.1	-	42.1	261.0
3,031.4	-	2,138.1	893.3	3,293.1	-	2,401.3	891.8	2,808.5	-	2,109.0	699.5
34.8	0.2	-	34.6	25.5	0.1	-	25.4	56.0	0.4	-	55.6
8,555.0	0.2	2,501.2	6,053.6	8,048.9	0.1	2,777.6	5,271.2	7,915.6	0.4	2,296.7	5,618.5
סך כל ההתחייבויות											
931.7	27.3	143.7	760.7	921.1	28.1	13.2	879.8	935.6	28.1	157.8	749.7

הפרש

30 ביוני 2017

בנק דקסיה ישראל בע"מ וחברה מאוחדת שלו

דוח על הסיכונים

ד.3 סיכון שוק (המשך)

ניהול פוזיציות בתיק למסחר

לבנק אין תיק למסחר, כהגדרתו.

אירועים משמעותיים בתחום סיכוני השוק וניהולם, אשר אירעו לאחר תאריך המאזן

אין מה לדווח.

מידע נוסף על חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם לפי מודלים לניהול סיכונים (גילוי בהתאם להמלצת ה-EDTF)

מודל ה-VaR

הבנק בוחן, לפחות אחת לחודש, את הערך הנתון בסיכון (VaR) המייצג את הירידה המקסימאלית הצפויה בערך של הנכסים פחות ההתחייבויות של הבנק, ברמת הסתברות מסוימת ולתקופת החזקה מסוימת, כתוצאה משינוי בגורמי סיכון שוק שונים.

ה-VaR מחושב בשיטת ה-Variance-Covariance (VaR פרמטרי), ברמת ביטחון של 99% והמדידה היא לתקופה של 10 ימי עסקים קדימה, מתוך הנחה שהבנק יוכל לבצע שינויים במבנה המאזן בתוך תקופה זו, על מנת לשנות פוזיציות ולשנות את חשיפתו לסיכוני השוק, ובעיקר לסיכון הריבית.

במסגרת חישוב ה-VaR נכללות כל פוזיציות הנכסים וההתחייבויות שבמאזן הבנק, תוך שימוש בבסיס נתוני שוק.

יש לציין כי מרבית ערך ה-VaR בבנק מיוחס לגורם הסיכון ריבית.

הבנק לא קבע מגבלה לגובה ה-VaR והוא משתמש בו כאינדיקציה בלבד לרמת סיכוני השוק, מאחר ואומדן זה אינו אופטימאלי והינו פחות רלבנטי לאופי ולאופק הפעילות של הבנק. לבנק אין תיק למסחר ופעילות הבנק הינה בעלת אופי יציב ולא תנודתי יחסית. ניהול הסיכונים, ובמיוחד ניהול הנכסים וההתחייבויות (ALM), מתבצעים בעיקר על ידי שימוש באומדן הרגישות לריבית והמגבלות השונות שנקבעו לגביה. הנהלת הבנק בישיבותיה השבועיות וכן ועדת הנהלה בנושא ה-ALCO המתכנסת אחת לחודש, נוקטות, בהתאם לצורך, בצעדים שונים במקרה של זיהוי או חשש מתנודתיות עתידית של גורמי סיכון השוק השונים שעשויים להשפיע על רווחיות הבנק. המעקב אחר ערכי ה-VaR מבוצע בבנק כאינדיקציה בלבד להשפעת השינויים בשוק ובהרכב הנכסים וההתחייבויות על רווחיות הבנק. מודל זה עבר תיקוף על ידי חברה חיצונית מתמחה.

אומדן הערך בסיכון (VaR) נכון ליום 30 ביוני 2017 היה כ-11.3 מיליוני ש"ח לעומת כ-11.0 מיליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016. ערך ה-VaR המקסימאלי ברבעון השני של שנת 2017 היה 14.4 מיליוני ש"ח לעומת ערך מרבי של 8.0 מיליוני ש"ח ה-VaR בתקופה המקבילה אשתקד.

הבנק בוחן את ה-VaR ביחס לכל המאזן שלו, ולא עושה שימוש נפרד באומדן זה לגבי תיק הנוסטרו, שכן, כאמור, לבנק אין תיק למסחר ומאחר והוא אינו פעיל בתחום המניות, הנגזרים והמט"ח.

למודל ה-VaR מספר מגבלות, וביניהן, העובדה שהוא מניח שהתנהגות גורמי הסיכון בעבר (התנודתיות של כל אחד וכן הקורלציות ביניהם) תהיה דומה גם בעתיד, שייתכן שההיסטוריה לפיה מחושבת תנודתיות גורמי הסיכון לא כללה אירועי קיצון שהתרחשו בתקופות קודמות ועוד. כמו כן, קיימת מגבלה לשימוש בתוצאות המודל, לפיה גם אם הבנק יחליט לבצע שינויים במבנה המאזן שלו, הרי שלא בהכרח יוכל לבצעם באופק המדידה של המודל, בשל אי נזילותם של מרבית רכיבי המאזן.

מודל הרווח בסיכון – ראה בהמשך בפרק העוסק בסיכון הריבית בתיק הבנקאי.

בחינת התפתחות הפער במגזר הצמוד למדד

לצורך ניהול סיכון האינפלציה בוחן הבנק, לפחות אחת לשבוע, את הפער בין הנכסים הצמודים למדד להתחייבויות צמודות המדד בתחזית סטטית (שלא כוללת הנחות לגבי ביצועים חדשים) למספר חודשים קדימה. על בסיס תחזית זו מתקבלות החלטות לגבי הצעדים הנדרשים על מנת של לחרוג ממגבלת החשיפה לאינפלציה שהוזכרה לעיל.

יצוין כי על פי מדיניות הבנק, אין להשתמש במודל ולקבל על בסיסו החלטות אלא לאחר שתוקף. כמו כן, לאחר שתוקף, כל מודל צריך לעבור תהליך של תיקוף מחדש לאחר מספר שנים (בהתאם לרמת חשיבותו). התיקופים מבוצעים על פי מדיניות תיקוף המודלים של הבנק, אשר תואמת את הנחיות בנק ישראל בנושא זה, וביניהן תיקוף רכיבי הקלט, העיבוד והפלט של כל מודל.

ד 4. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי - סיכון להפסד כתוצאה משיטות פגומות בעיבוד הנתונים, מטעויות אנוש ומהעדר תהליכי בידוק ובקרה פנימיים נאותים.

מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים מובאת לאישור דירקטוריון הבנק אחת לשנה, והיא מפרטת, בין השאר, את תפקידיהם של הגופים השונים המעורבים בניהול הסיכונים התפעוליים ב-3 קווי ההגנה.

במסגרת פונקציית ניהול הסיכונים פועל בבנק מנהל הסיכונים התפעוליים שהינו סגן מנהל הסיכונים הראשי, המגיש להנהלת הבנק, בין השאר, דוח רבעוני לגבי בקורות תפעוליות שבוצעו.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 361 בנושא "ניהול הגנת הסייבר", מינה הבנק מנהל הגנת סייבר, וכן אישר אסטרטגיה ומדיניות בתחום הגנת הסייבר.

במטרה למזער את הסיכון התפעולי מתקיימים בבנק, בין השאר, המנגנונים והפעולות הבאות:

- א. שמירה על הפרדת תפקידים בכל מקרה בו עשוי להיות ניגוד עניינים כלשהו. דבר זה בא לידי ביטוי במבנה הארגוני ובאחריות לביצוע התפקידים השונים.
- ב. עריכת סקרים למיפוי סיכונים מערכות IT וסקרים למיפוי סיכונים תפעוליים וחשיפה להונאות ומעילות.
- ג. ביצוע בקורות תפעוליות שונות ויישום תכנית אקטיבית למניעת הונאות ומעילות. תמצית הבקורות וממצאיהן מדווחות להנהלה ולדירקטוריון אחת לרבעון.
- ד. ביצוע תחקירים שוטפים לתקלות תפעוליות שונות.
- ה. יישום מנגנוני עורך ומאשר לעסקאות במערכת הליבה הבנקאית.
- ו. שיפור תהליכי עבודה והקטנת עבודה ידנית ככל האפשר.
- ז. קיום ועדות היגוי סיכונים תפעוליים וחשיפה להונאות ומעילות רבעוניות.
- ח. קיום ועדת היגוי לנושא הגנת הסייבר ואבטחת מידע.
- ט. קיום הדרכות לשיפור הידע של העובדים.
- י. קבלת הנחיה מקצועית מחברת האם בנושא הסיכון התפעולי ודיווח, בין השאר, על אירועי כשל ו"כמעט שארע".
- יא. נקבעו מדדים לניטור סיכונים תפעוליים (KRI's) ביחידות השונות של הבנק אשר מנטרים ומדווחים מדי רבעון.
- יב. לבנק מערך ביטוח הכולל בין היתר ביטוחים כלליים (אש, מבנה, חבות מעבידים וכו'), ביטוח מנהלים ונושאי משרה (Directors and Officers) וביטוח בנקאי (Bankers Blanket Bond). הביטוח הבנקאי וביטוח המנהלים ונושאי המשרה של הקבוצה חלים על הבנק. בנוסף לביטוח הקבוצתי, רכש הבנק ביטוח בנקאי משלים וביטוח נושאי משרה.
- יג. ביצוע הליך הערכה עצמית של ניהול סיכונים (Risk Control Self-Assessment, RCSA), לצורך מיפוי הסיכונים התפעוליים המהותיים.
- יד. לבנק אתרי גיבוי לשעת חירום בהם הציוד, עמדות המשתמשים והמחשוב ייעודים לבנק, ללא שיתוף עם גופים אחרים. הבנק מבצע, בדרך כלל אחת לשנה, תרגיל של מעבר עובדי הבנק לפעילות באתרי הגיבוי של הבנק, בו נבחנת יכולת ההמשכיות העסקית שלו מאותם אתרים.
- טו. במסגרת תהליכי ה-ICAAP אותם מבצע הבנק ובמסגרת ועדת מבחני קיצון, הוא בוחן את ההשלכות הצפויות של התממשות תרחישי קיצון תפעוליים שונים, ובכללם תרחישי קיצון לגבי המשכיות עסקית, תלות במיקור חוץ וסיכון מודלים, וכן תרחישי קיצון הוליסטיים בתחום המשכיות העסקית, כגון כאלה הנוגעים למלחמה כוללת, רעידת אדמה חזקה ומתקפת סייבר.

דירקטוריון הבנק מקבל דיווח, לפחות בתדירות רבעונית במסגרת מסמך הסיכונים, לגבי עיקרי ממצאי הבקורות התפעוליות שבוצעו, ליקויים עיקריים שהתגלו, ממצאי תחקירים עיקריים שבוצעו ודיווח על חריגות שחלו במהלך הרבעון מספי ה-KRI שנקבעו. כמו כן מוצגת רשימת הפעילויות והבקורות העיקריות שבוצעו בתחום הגנת הסייבר יחד עם פירוט אירועי סיכון סייבר עיקריים שהתרחשו במשך הרבעון.

ד.4. סיכון תפעולי (המשך)

הרחבה בנושא סיכונים אבטחת מידע והגנת הסייבר (כחלק מהסיכון התפעולי)

כשל במערכות הבנק לרבות במערכות התפעוליות, במערכות אבטחת המידע, או במערכות של שותפים עסקיים כתוצאה ממתקפות סייבר, עלולים לפגוע במהלך העסקי התקין של הבנק. חשיפת מידע רגיש או שימוש אסור במידע על מנת לפגוע במוניטין ובתדמית הבנק, עלולים להגדיל את העלויות ולגרום להפסדים לבנק או ללקוחותיו. כל כשל שכזה עלול להיות בעל השפעה שלילית על עסקי הבנק ועל מצבו הפיננסי.

בהתייחס לתשתיות הפיזיות הפנימיות שתומכות בתפעול השוטף, נקט הבנק במספר אמצעים ליישום תהליכי בקרה ואבטחת מידע לרבות יישום ארכיטקטורת רשת מאובטחת המורכבת ממספר מעגלי אבטחה וכן יישום מערכות אבטחת מידע לניטור והגנה, מערכות גיבויים הולמות ומערכות שליטה, בקרה ותיעוד פעולות לתחקור אירועים בזמן אמת ובדיעבד.

יחד עם זאת, תמיד קיימת סבירות להפרעה או שיבוש של תשתיות ובהן פגיעה במערכות פיננסיות, בנקאיות, הנהלת חשבונות, ניהול נזילות וכדומה עד כדי פגיעה חלקית או מלאה, בתפקוד הבנק, כתוצאה מגורמים שבחלקם אינם בשליטת הבנק.

הבנק מתייחס לאיומים הקיימים ומשפר דרך קבע את מעגלי ההגנה לאבטחת מידע הקיימים בו, ואת היכולת להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון. לצורך כך הבנק מתייחס למספר היבטים: הכיסוי הביטוחי אשר יאפשר התאוששות פיננסית, ניהול המשאב האנושי, שיפור מערך הטכנולוגיה ותכנון המשכיות העסקית. במסגרת ההתאוששות הפיננסית רכש הבנק ביטוח בנקאי המספק כיסוי ביטוחי לנזקים מסוימים לבנק ולצדדים שלישיים העשויים לנבוע מתקיפות סייבר. הכיסוי הביטוחי כפוף לתנאי הפוליסה, גבולות האחריות בה, חריגה, ולהשתתפות עצמית, כמפורט בפוליסה.

בהיבט האנושי, עובדי הבנק נדרשים להכיר ולעמוד בנהלי הארגון, עוברים הדרכות מודעות, הנחיות ועדכונים בנוגע לאירועים וסכנות אפשריות. בביצוע מיקור חוץ, נדרשים הספקים לחתום על סודיות כלפי הבנק, ואילו ספקים רגישים נדרשים גם להתחייב לשותף פעולה עם מבקר הבנק (ועם מנהל אבטחת המידע) במידה וידרשו.

בהיבט טכנולוגיות המידע בבנק, התפעול בבנק מבוסס על עיבוד מאובטח (הגישה למערכות מוגבלת ומאובטחת) ומבוצע שימוש בהצפנה בהעברת מסרים בנקאיים. במקביל מבוצע שימוש במערכות אבטחת מידע, מערכות בקרה וניטור על מנת לזהות מתקפות או אירועים חריגים.

בהיבט שרידות והמשכיות עסקית קיימים לבנק אתרי גיבוי אשר נבדקו ואושרו בהיבטי אבטחה פיזית וכן נעשה תכנון להמשכיות העסקית בעת הצורך למתן שירותים פיננסיים מאתרי החירום עצמם.

מעת לעת דן הבנק בהיבטים רבים לרבות תהליכים עסקיים הדורשים תשומות אבטחת מידע ומענה לסיכונים אבטחת מידע מהותיים, נושאים אלה נידונים בוועדות היגוי אבטחת המידע והגנת הסייבר, בפגישות עם גורמים פנים בנקאיים המעורבים בתהליכים העסקיים, גורמי IT וחברות חיצוניות המבצעות בקורות על תהליכים ומערכות מחשוב. כמו כן מתבצע שיתוף ידע עם בנק ישראל, מודיעין הסייבר של הרשות הלאומית לאבטחת מידע ובנקים נוספים לגבי מתקפות חדשות על מנת לזהות ולהיערך מבעוד מועד למתקפות מדויקות על התשתיות הפיננסיות של מדינת ישראל, בהן גם תשתיות הבנק.

אולם, סיכונים אבטחת המידע ממשיכים להתעצם משנה לשנה הן בכמות, בגודל (ממספר רב של מקורות) ובעוצמה, בחלקן כפועל יוצא מקיום טכנולוגיות חדשות והתמקצעות בתחום, וחלקן מול ארגונים שונים כמו ארגוני פשע מאורגן, טרוריסטים, ארגוני מחאה ומדינות שונות.

על כן הבנק צופה כי מערכות הבנק ימשיכו להיות יעד להתקפות סייבר, מתקפות מניעת שירות והשביתה, וירוסי מחשב וקוד זדוני (יתכן אף שיהיו ממוקדים לסביבה הבנקאית), התקפות פשיג וסוגי התקפות ושיטות נוספות שעלולות לגרום להפרעות בתפקוד, לחשוף מידע פרטי או סודי של לקוחות הבנק או להפריע לתפעול הבנקאי.

במהלך שנת 2015 ושנת 2016 בוצע שדרוג מהותי למערך המחשוב ואבטחת המידע של הבנק.

הבנק מפעיל מוקד ניטור ותגובה (מעבר לשעות העבודה) במיקור חוץ.

ד 4. סיכון תפעולי (המשך)

הון נדרש בגין סיכון תפעולי

הבנק מקצה הון בגין סיכון תפעולי שמחושב בנדבך 1 על פי הגישה הסטנדרטית המפורטת בהוראות באזל III. על פי הגישה הסטנדרטית, פעילויות תאגידים בנקאיים מחולקות לשמונה קווי עסקים. בכל קו עסקים, ההכנסה הגולמית היא אינדיקטור המשמש כקירוב להיקף הפעילות העסקית, ולכן גם כאומדן סביר להיקף החשיפה לסיכון תפעולי בכל אחד מקווי עסקים אלו.

דרישת ההון עבור כל קו עסקים מחושבת על ידי הכפלת ההכנסה הגולמית בכל קו עסקים במקדם קבוע (המפורט בהוראות באזל III).

מעבר לדרישת הון זו על פי נדבך 1, הבנק מקצה הון, במסגרת ה- ICAAP, גם באופן ספציפי בגין תתי הסיכונים הבאים, אשר כל אחד מהם הוא חלק מהסיכון התפעולי: סיכון תלות במיקור חוץ, סיכון המשכיות עסקית, סיכון סייבר וסיכון מודלים.

ביטוחים

לבנק מערך ביטוח הכולל בין היתר ביטוחים כלליים (אש, מבנה, חבות מעבידים וכו'), ביטוח מנהלים ונושאי משרה (Directors and Officers) וביטוח בנקאי (Bankers Blanket Bond). הביטוח הבנקאי וביטוח המנהלים ונושאי המשרה של הקבוצה חלים על הבנק. בנוסף לביטוח הקבוצתי, רכש הבנק ביטוח בנקאי משלים וביטוח נושאי משרה.

ד 5. מניות

לבנק אין כל חשיפה לסיכון מניות, מאחר ובין השאר, מדיניות ההשקעות בתיק הנוסטרו אינה מאפשרת השקעה במניות, במדדי מניות או בנגזריהם.

ד 6. סיכון ריבית בתיק הבנקאי

סיכון הריבית הינו הסיכון לפגיעה בהון הבנק או ברווחיותו כתוצאה משינוי שיעורי הריבית בשווקים. הסיכון נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

סיכון זה נובע מאי התאמה במונחי מח"מ (משך חיים ממוצע) ובמונחי סוג הריבית בין הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

הבנק עושה שימוש בכלים ואינדיקטורים שונים למדידת סיכון הריבית על מנת לאמוד את השפעותיהם של שינויים בריבית הן על הרווחים והן על השווי הכלכלי. הבנק קבע מגבלות לגבי מרבית האינדיקטורים.

דירקטוריון הבנק אישר מדיניות בנושא סיכון הריבית, שנכללת במסגרת מדיניות ניהול סיכונים השוק, המאושרת אחת לשנה.

לבנק מערכת ניהול סיכונים שוק, אשר מאפשרת לבנק לאמוד ולבקר את החשיפות לסיכון הריבית למול המגבלות ותיאבון הסיכון שנקבעו מראש.

ככל סיכונים השוק, מנוהל גם סיכון הריבית בקו ההגנה הראשון על ידי מנהל הכספים, ומנוטר, מבוקר ומדווח על ידי מחלקת ניהול הסיכונים.

הכלי העיקרי לצורכי הניהול השוטף של סיכון הריבית בבנק היא בחינת ההשפעה של סיכון הריבית על השווי הכלכלי של הבנק. ניתן לראות בשווי הכלכלי של הבנק כשווי הנוכחי הנקי של תזרימי המזומנים החזויים נטו שלו, המוגדרים כתזרימי מזומנים חזויים בגין נכסים בניכוי תזרימי מזומנים חזויים בגין התחייבויות.

ד.6 סיכון ריבית בתיק הבנקאי (המשך)

הבנק מחשב את הרגישות הכוללת לריבית (של כל מאזן הבנק, מכל המוצרים ומכל קווי העסקים), וכן את הרגישות לריבית לפי מקטעי זמן. לכל הנ"ל נקבעו מגבלות חשיפה. הרגישות לריבית מנוטרת גם לפי מגזרי הצמדה שונים (צמוד מדד, לא צמוד בריבית קבועה וריבית משתנה) על פי מודל שפותח על בסיס מתודולוגיה של החברה האם, ועבר תיקוף בבנק. מודל זה מתבסס על לוחות הסילוקין החוזיים של הנכסים וההתחייבויות, כאשר נלקח בחשבון מח"מ של יום אחד למזומן ולפיקדונות ללא מועד פירעון. בנוסף, המודל מניח כי ההון מושקע על פני תקופה של 10 שנים ומוגדר כהתחייבות במודל וכבעל רגישות חיובית לעליית ריבית (המקזזת, על פי המודל, את הרגישות השלילית הכוללת של הבנק לעליית ריבית). המודל אומד את ההפסד המרבי לשווי הצפוי במקרה של עליה בשיעור של 1% בריבית במגזר השקלי ושל עליה בשיעור הריבית במגזר הצמוד בהתאם לחישוב שמבוצע על ידי הבנק אחת לשנה לגבי המתאם בין הסקטור הבלתי צמוד לסקטור הצמוד, במח"מים הרלבנטיים לבנק.

מגבלת הרגישות הכוללת המקסימלית לריבית של השווי הנוכחי הנקי של הנכסים וההתחייבויות של הבנק היא בסך 46 מיליוני ש"ח, וממנה נגזרות גם המגבלות לגבי הרגישות לריבית לפי רצועות הזמן השונות.

הרגישות הכוללת לשינוי בריבית, כמפורט לעיל, נכון ליום 30 ביוני 2017 הייתה שלילית בסך כ- 38.7 מיליוני ש"ח לעומת רגישות שלילית בסך 22.8 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016. הסיבה העיקרית לגידול ברגישות השלילית היא המשך הרכישות של אגרות חוב ממשלתיות (בעיקר בעלות מח"מ ארוך) בתיק הנוסטרו של הבנק. הבנק עומד במגבלות שקבע הדירקטוריון לעניין הרגישות לריבית.

סיכון הריבית בתיק הבנקאי נמדד בבנק בתדירות שבועית והוא מדווח ונדון בישיבות ההנהלה השבועיות. במקרה של התקרבות או צפי להתקרבות למגבלות החשיפה שנקבעו - הסיכון נמדד אף בתדירות גבוהה יותר.

הבנק גם בוחן באופן שוטף תרחישים שונים, וביניהם תרחישי קיצון, לגבי עליה וירידה של עקומי הריבית, כולל שינויים לא מקבילים בעקומי התשואות.

הנחות המפתח בנושא סיכון הריבית הן לגבי יחס המתאם בין הסקטור הצמוד לסקטור הבלתי צמוד אשר, כאמור, עובר בחינה מחדש אחת לשנה. הנחת מפתח נוספת היא שמעבר לנכסים וההתחייבויות שבמאזן הבנק, גם הון הבנק נכלל במודל הרגישות לריבית.

הבנק בוחן, לפחות אחת לחודש, ניתוחי רגישות לגבי יחס המתאם בין הסקטור הצמוד לסקטור הבלתי צמוד, וכן ביחס לשיעור ההשתתפות של ההון במודל. על מנת להקטין את החשיפה הנובעת משינויים אפשריים בשיעורי הריבית נוהג הבנק, בעיקר במגזר השקלי הלא צמוד, במדיניות התאמה ככל שניתן בין מועד שינוי הריבית על הנכסים לזה של ההתחייבויות. מרבית הנכסים וההתחייבויות במגזר השקלי הלא צמוד הינם בריבית משתנה.

הבנק מנטר ומנהל מעקב, לפחות אחת לחודש, אחר מדד הרווח הנתון בסיכון (EaR - Earning at Risk), אשר מבטא את היקף הפגיעה הצפויה ברווחיות העתידית של הבנק מריבית, שעשויה לנבוע משינויים בריבית, וזאת בשל הצורך בתמחור מחדש. החישוב מבוסס על פערי הריביות בין הנכסים להתחייבויות במגזר השקלי קבוע ובמגזר הצמוד מדד (בהינתן תרחיש בו למשל יש עליית ריבית פתאומית של 1%). החישוב מבוצע על פני טווחי זמן שונים.

הבנק קבע מגבלה פנימית לפיה ערך ה-EaR בכל שנה קדימה לא יעלה על 10% מההכנסה השנתית של הבנק.

מבין מגבלות מודל זה, נציין כי המודל בבנק אינו כולל את סיכון מיחזור התחייבויות במהלך תקופת המדידה.

לצורך ניהול סיכון הריבית עושה הבנק שימוש גם בבחינת השפעת השינויים בריביות על הרגישות לריבית ברצועות זמן שונות, וכן עושה שימוש בתרחישים, וביניהם תרחישי קיצון, לגבי תנועות של עקומי הריביות, והשפעתן הצפויה על הערך הכלכלי של הבנק.

לבנק מגננונים ודרכי פעולה שונות ומגוונות להקטין, להגדיל או לגדר את חשיפתו הכוללת לסיכון הריבית, וכן את חשיפתו לריבית לפי רצועות זמן או לפי בסיסי ההצמדה השונים, וזאת באמצעות ביצוע שינויים שונים בהרכב המאזן, כגון קניה או מכירת אגרות חוב בתיק הנוסטרו, הגדלת גיוסי פיקדונות ואג"ח, ביצוע שינויים בביצועי האשראי העתידיים ועוד.

ד.6 סיכון ריבית בתיק הבנקאי (המשך)

כאמור, לבנק קיים סיכון בשל פירעונות מוקדמים כתוצאה מבקשת לקוחות לפירעון מוקדם של הלוואות שקיבלו מהבנק. עד כה, שיעור הבקשות של לקוחות לפדיון מוקדם של הלוואות היה נמוך ביותר. בנוסף לכך, תנאי מרבית נכסי הבנק אינם מאפשרים פירעון מוקדם ללא תשלום עמלת פירעון מוקדם, אשר מטרתה לכסות על הפסדי הבנק שעלולים לנבוע מפירעון מוקדם זה.

הבנק אינו משווק פיקדונות ללא מועד פירעון. במסגרת מודל הרגישות לריבית בו עושה הבנק שימוש, הוא אינו מניח הנחות כלשהן לגבי שיעור החידוש של פיקדונות מעבר לתקופה החוזית שלהם, אלא מתייחס בכל עת ליתרות הנכסים וההתחייבויות הקיימות בלבד.

לגבי השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק למעט פריטים לא כספיים ראה עמוד 45 בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

להערכת הבנק, יישום התכנית האסטרטגית שצוינה לעיל, הכוללת מכירת תיק הלוואות (אשר חלקן הגדול הוא בריבית משתנה ולא רגיש לריבית) וחלוקת דיבידנד בסך של כ- 500 מיליוני ש"ח, כמפורט ובכפוף לאמור בתכנית האסטרטגית, בשילוב הרכישות הנוספות הצפויות של אג"ח ממשלתי בתיק הנוסטרו של הבנק – לא יביאו לשינוי משמעותי בחשיפת הבנק לסיכון הריבית, בשל ההשפעות המקזזות שיש למהלכים הנ"ל. יחד עם זאת, הבנק מעריך כי מכירת הלוואות תקטין את מרווח הריבית בתקופת הביניים, עד להתאמת סכום המקורות של הבנק. לפרטים נוספים ראה סעיפים 1.4 ו- 2.4 בדוח הדירקטוריון וההנהלה וביאור 14 לדוחות הכספיים.

חלק מהאמור בפסקה לעיל מהווה "מידע צופה פני עתיד", כהגדרתו לעיל.

7ד. מידע נוסף על סיכונים אחרים שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3

סיכונים מובילים ומתפתחים

זיהוי גורמי סיכון מובילים ומתפתחים: בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים ולנהלים לממשל ניהול הסיכונים, בבנק מבוצע מעקב שוטף הדוק אחר כלל הסיכונים אליהם חשוף הבנק.

בין היתר, מבחין הבנק בין הסיכונים המתפתחים והמובילים לסיכונים אחרים:

סיכון מוביל - מייצג אירוע או סיכון משמעותי אליו חשוף הבנק בעקבות הפעילות הנוכחית שלו או ההסכמים שהבנק צד להם וכן אירועים שהתרחשו או גלומים בעסקאות שבוצעו על ידי הבנק לפני מועד הדיווח ואשר עשויים להשפיע לרעה על תוצאות או על פעילות הבנק.

סיכון מתפתח - הינו סיכון אשר קיימת אי ודאות בקשר להתממשותו, אם בכלל, ולא ניתן להצביע על מידת ההשפעה האפשרית שלו. עם זאת, סיכון זה יקבל תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק בהתוויית האסטרטגיה העסקית ומסגרת ניהול הסיכון המתאימה.

סיכון משפטי

סיכון משפטי הוא הסיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם וכן סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות להגן על תביעה המעלה טענה משפטית בדבר אופן פעילות הבנק. סיכון זה סווג כסיכון מוביל.

פעילות הבנק מבוצעת בליווי יעוץ משפטי, הן פנימי של היחידה המשפטית והן בסיוע של יועצים משפטיים חיצוניים. ההנהלה והדירקטוריון מסתייעים ביעוץ משפטי בבחינת נושאים וכן בטיפול וגיבוש פעילויות חדשות והסכמים.

בבנק קיימים נהלי עבודה לטיפול בסיכונים משפטיים, למעקב אחר שינויי חקיקה, פסיקה, הוראות חדשות מבנק ישראל ולבחינה של השלכות הוראות חדשות אלו על חוזים קיימים ו/או נהלי עבודה.

מטרת מדיניות הבנק לניהול סיכונים משפטיים היא למזער את הסיכונים המשפטיים. מזעור חשיפת הבנק לסיכונים משפטיים מבוצע בדרך של איתור מוקדי הסיכון משפטי, הכנת הנחיות ונהלים ובקרה על ביצועם, תוך הפקת לקחים משינויים בפסיקה ובחקיקה ויישומם במסמכי הבנק.

המשנה למנכ"ל, היועץ המשפטי הינו מנהל הסיכונים המשפטיים בבנק ובאחריותו לאתר את הסיכונים המשפטיים אליהם חשוף הבנק בפעילותו השוטפת ובכל פעילות עתידית בה הבנק מעוניין לעסוק, אשר המידע עליה הועבר למנהל הסיכונים המשפטיים על ידי הגורם הרלוונטי. בנוסף, מגדירים נהלי העבודה את דרכי איתור הסיכונים המשפטיים, בחינתם, הטיפול בהם, והדיווח עליהם לגורמים הרלבנטיים בארגון, לרבות למנהל הסיכונים הראשי.

קצינת הציות הראשית ופעולותיה בהתאם להוראות בנק ישראל בנושא ולהחלטות דירקטוריון הבנק, ממזערות אף הן את הסיכון המשפטי.

סיכון ציות

סיכון ציות - הסיכון שתאגיד יסבול מסנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין, כתוצאה מכישלון שלו לציית להוראות חוק, רגולציה, נהלים פנימיים וקודים אתיים. סיכון זה סווג כסיכון מתפתח.

סיכון הציות של הבנק מנוהל תוך הקפדה על רמה גבוהה של עמידה בהוראות החוק והרגולציה, שמירה על רמות בקרה גבוהות ונהלי עבודה מסודרים ומקיפים.

בהתאם להוראה 308 בנושא "ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי", סיכון זה מנוהל החל מיום 1 לינואר 2016, יום כניסת התיקון להוראה לתוקף, על ידי קצינת הציות הראשית ומנהלי סיכון ציות אחרים שהוגדרו בבנק.

7. מידע נוסף על סיכונים אחרים שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3 (המשך)

בהתאם למדיניות הציות הוגדר כי קצינת הציות הראשית ומנהלי סיכון ציות אחרים בבנק ינהלו את סיכון הציות להוראות ציות שהבנק מיפה שחלות עליו, וזאת באופן מבוסס סיכון ובהתאם למתודולוגיה להערכת סיכון הוראות ציות שקבע הבנק. כמו כן אישר הדירקטוריון צ'ארטר הקובע את מעמדה וסמכויותיה של פונקציית הציות בבנק ונקבעה אחריותה של קצינת הציות הראשית לנהל את סיכון הציות הכולל של הבנק, תוך תכלול פעילות שאר מנהלי סיכון הציות.

קצינת הציות הראשית פועלת מתוקף הוראות בנק ישראל ומדיניות הציות של הבנק ושל קבוצת דקסיה. היא אחראית לסייע לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לקיים את אחריותם למילוי הוראות הציות בבנק. קצינת הציות הראשית אחראית על תכלול ניהול סיכון הציות בבנק, זאת בנוסף לאחריותה לניהול ובקרת סיכונים הציות ביחס להוראות הציות שתחת אחריותה.

כמו כן היא אחראית ליישם ולאכוף את מדיניות ונהלי קבוצת דקסיה בתחומי הציות, המפורטים במנשר הציות של הקבוצה. כן פועלת קצינת הציות להטמעת ידע לעובדים ולמנהלים ביחס להוראות הציות שתחת אחריותה ובתחומי מניעת הלבנת הון ומימון טרור באמצעות הדרכה והסברה.

כמו כן מבצעת קצינת הציות הראשית את כל המשימות והתפקידים הנדרשים מאחראית על איסור הלבנת הון בהתאם לסעיף 8 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, בהתאם לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים), התשס"א-2001 ולהוראה 411 להוראות ניהול בנקאי תקין, בהתאם להוראות חוק המאבק בטרור התשע"ו-2016, ובהתאם להנחיות ונהלי חברת האם וקבוצת דקסיה בנושאי ציות ואיסור הלבנת הון.

בנוסף קצינת הציות הראשית מכהנת כממונה על אכיפה פנימית, האחראית על הטמעתה ותחזוקתה של תכנית האכיפה הפנימית של הבנק כפי שאושרה בדירקטוריון הבנק, על מנת למזער את החשיפה ואת ההסתברות להתממשותם של אירועי כשל והפרה של דיני ניירות ערך.

קצינת הציות הראשית כפופה למנכ"ל הבנק ומדווחת לו ישירות אחת לרבעון על פעולותיה. כמו כן מדווחת קצינת הציות הראשית גם דיווחים חצי שנתיים ורבעוניים לחברת האם.

אחת לשנה מדווחת קצינת הציות הראשית לדירקטוריון הבנק דיווח הכולל את נושאי הציות המרכזיים העומדים בפני הבנק; הערכת סיכון הציות שבוצעה בבנק כוללת סיכונים ציות חדשים שזוהו, שינויים בפרופיל סיכון הציות, אם קיימים, סיכונים ליקויים או הפרות שזוהו, המלצות לתיקוןם ופירוט אמצעים שכבר ננקטו לתיקון ליקויים. דיווח זה מסייע לדירקטוריון לבצע הערכה מבוססת של מידת האפקטיביות בה מנהל הבנק את סיכון הציות שלו.

תכנית העבודה של קצינת הציות הראשית מאושרת על ידי דירקטוריון הבנק וכוללת גם תכנית בקורת ציות שנתית ורב שנתית, בתחומי ציות ואכיפה בבנק.

ועדת הציות (פורום מנהלי סיכון ציות) של הבנק בראשה עומדת קצינת הציות הראשית מתכנסת לפחות אחת לרבעון, על פי הצורך, ומועלים בה לדיון נושאים שונים הקשורים לציות והעומדים על הפרק באותה עת בבנק.

קצינת הציות הראשית אחראית במסגרת תפקידיה גם להטמעת ואכיפת הקוד האתי של הבנק וממונה כנאמנת אתיקה של הבנק. בבנק קיימת תכנית אתיקה, אשר במסגרתה מודרכים העובדים אחת לשנה בנושאי אתיקה.

קצינת הציות הראשית בשיתוף עם היחידה המשפטית עוקבים אחר הוראות חדשות ועדכוני הוראות ופועלים לאתר ולהפיץ הוראות חדשות למנהלי סיכון הציות לאותה הוראה.

קצינת הציות הראשית מבצעת אחת לחצי שנה מעקב אחר ליקויים בתחומי הציות שעלו במסגרת דוחות מבקרים שונים, ועוקבת אחר קצב תיקון הליקויים.

במסגרת אחריותה להטמעת ידע לעובדים ומנהלים בתחומי איסור הלבנת הון ומימון טרור, בתחומי ציות נוספים ובתחום דיני ניירות ערך, אושרו בבנק תכניות הדרכה מפורטות בנושאי איסור הלבנת הון ומימון טרור ובתחום דיני ניירות ערך. ההדרכות כוללות הדרכה לחברי הדירקטוריון, הדרכות לחברי הנהלה מורחבת, הדרכות לעובדים חדשים והדרכות לעובדים הרלבנטיים בהתאם לנושאי ההדרכה. במסגרת זו נבדק גם ידע העובדים בבנק.

7. מידע נוסף על סיכונים אחרים שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3 (המשך)

סיכון אסטרטגי ועסקי

סיכון זה סווג כסיכון מוביל.

הבנק פועל בהתאם לתכנית הפיננסית והתקציב המאושרים אחת לשנה ואשר עוסקים במרכיבים ובמטרות העיקריות של הפעילות המסחרית, הפעילות הפיננסית ופעילות ניהול הסיכונים של הבנק, תוך התייחסות לנקודות החוזקה והחולשה, האיזמים וההזדמנויות של הבנק, ובחינת המשאבים העיקריים הנדרשים ליישומה.

סיכון זה הינו הפסד נוכחי או עתידי של ערך, שנובע משינויים בסביבה העסקית, מהחלטות עסקיות שגויות, יישום לא הולם של החלטות או חוסר תגובה לשינויים בסביבת העסקים.

קיים לבנק סיכון עסקי בשל התגברות התחרות מצד בנקים ישראליים וגופים מוסדיים ואף מגבלות לגבי התפתחות העסקים בתחומים בהם הבנק פעיל כבר כיום (בין השאר בשל ירידה בביקוש לאשראי מצד רשויות מקומיות ומגבלות לגבי חבות של לווים וקבוצות לווים). לאחר קבלת אישור מבנק ישראל, החל הבנק לפעול בשנת 2016 בתחומי פעילות חדשים, על מנת להרחיב את מקורות ההכנסה שלו.

התכנית האסטרטגית שצוינה לעיל צפויה לאפשר לבנק להתמודד עם מגבלות חבות לווה בודד, חבות קבוצת לווים וחבות הלווים הגדולים, לשחרר עודפי הון המוחזקים על ידו הבנק לצורך התמודדות עם מגבלות אלה, לשפר את התשואה להון של הבנק ולאפשר לבנק להמשיך ולהיות בנק מוביל בתחום האשראי לסקטור המוניציפאלי. חלק מהאמור בפסקה לעיל מהווה "מידע צופה פני עתיד", כהגדרתו לעיל.

סיכון המשכיות עסקית

סיכון זה סווג כסיכון מתפתח.

זהו הסיכון שהבנק לא יוכל לפעול ברציפות וללא הפרעות, כתוצאה מאירועים חיצוניים או פנימיים. ניהול ההמשכיות העסקית משמעו גישה כלל ארגונית הכוללת קווי מדיניות, תקנים ונהלים שתכליתם לוודא כי ניתן יהיה לבצע פעולות מסוימות, או להשיב לפעילות במועד, במקרה של שיבושים.

כדי למזער את הנזקים הפוטנציאליים מאי יכולת של הבנק לפעול ממשרדיו, לדוגמא, עקב שריפה, מלחמה או מכל סיבה אחרת, וכן למקרה של קריסת מערכות המידע שלו, קיימים לבנק אתרי חירום לגיבוי מערכות הליבה ומערכות נוספות המשמשות את הבנק. אחת לתקופה מתקיים ניסוי של מעבר פעילות ומעבר עובדי הבנק לעבודה באתרי הגיבוי, כדי לבדוק את כשירותם במצבי חירום. בנוסף, קימת בבנק תכנית להיערכות לשעת אסון והמשכיות עסקית. במסגרת התוכנית מוגדרים מצבי החירום השונים, וכן תהליך העבודה הנדרש להכרזה על מצב חירום ומעבר לעבודה במסגרת אתרי הגיבוי.

הבנק התקשר עם אתרי הגיבוי למקרה חירום, לאור יתרונותיהם, לרבות היותם ייעודיים עבור הבנק בשעת חירום, מיקומם, העובדה שאחד מהם הינו תת קרקעי, ועוד.

במסגרת תכנית החירום קיימת הגדרה של הפעילויות הקריטיות לבנק בשעת חירום, הגורמים הנדרשים לביצועם, וכן תכנית אכלוס מפורטת לכלל העובדים הנדרשים.

בשנים 2015 ו- 2016 הבנק ביצע פרויקט שדרוג תשתיות וארכיטקטורת מחשוב, הגדלת השרידות והיתירות של אמצעי המחשוב שלו.

7ד. מידע נוסף על סיכונים אחרים שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3 (המשך)

סיכונים אחרים

סיכון מוניטין

סיכון המוניטין הינו "ירידה פוטנציאלית בערך הבנק הנובע מתפיסה שלילית של הבנק על ידי חלק מהלקוחות, בעלי המניות, משקיעים, צדדים לשיתוף פעולה ובעלי עניין אחרים".

סיכון המוניטין של הבנק מנוהל על ידי הקפדה על רמה גבוהה של עמידה בהוראות החוק והרגולציה, שמירה על רמות בקרה גבוהות ונהלי עבודה מסודרים ומקיפים. יחד עם זאת, שמועה אפשרית או כשל שעלול לקרות יכולים להביא לפגיעה במוניטין הבנק על כל השלכותיה.

סיכון זה מנוהל גם הוא על ידי קצינת הציות הראשית, כמו גם על ידי הנהלת הבנק וגורמים נוספים, כגון: מנהלי סיכונים הציות ביחידות השונות, מנהל הסיכונים התפעוליים, היחידה המשפטית וחברה חיצונית לניהול יחסי ציבור. אחד הסיכונים הנגזר מסיכון זה הוא קיטון ביכולות הגיוס וגידול בעלויות הגיוס של הבנק בשל פגיעה במוניטין שלו.

סיכון מיקור חוץ

הבנק מנהל את מערכות המידע שלו באמצעות מספר מערכות, המותאמת למגוון פעילויותיו באמצעות מיקור חוץ עקב חסרונם לקוטן. על מנת למזער את הסיכון הכרוך בהסתמכות על גורמי חוץ, הוגדר במדיניות מערכות המידע סט של דרישות מספקים עימם מעוניינים לעבוד וביניהן: מוכנות לשיתוף פעולה עם גורמים מטעם הבנק בהקשר לשירות/ הציוד המסופק, מחויבות לאבטחת מידע, קיום SLA, הגדרת תחומי האחריות של הספק, מחויבות לתמיכה בבנק בשעת חירום ועוד.

אחת לתקופה מבצע הבנק הערכה של הסיכון הקשור לבצוע מיקור החוץ ונוקט בפעילויות למזעור הסיכון (כגון: ערנות לשוק הרלבנטי לתוכנות אלו, הכרת ובחינת חלופות, פגישות עם נציגי/מנכ"ל החברות).

סיכון מודלים

סיכון מודלים מוגדר כטעויות בהערכת הסיכון הפוטנציאלי הנובעות ממתודולוגיה ומודל לא הולמים ו/או אי ודאות בנוגע לנתונים או שימוש לא הולם במודלים. סיכון זה הוא בעיקרו סיכון תפעולי.

תהליך פיתוח מודלים הוא תהליך מורכב הטומן בחובו סיכון לטעויות. ההיגיון הפנימי של רוב המודלים הוא לרוב מופשט ומוגבל, ולכן דרושים שיקול דעת רב ומומחיות רבה, על מנת ליישם את תוצאות המודל מחוץ להקשר הצר ממנו הופקו. קיים חשש שמקבלי החלטות יסתמכו על מחירים מוטעים, אומדני חשיפות מוטעים או על פרשנות מרחיבה מדי של תוצאות המודל, תופעות שעלולות להיות בעלות השלכות רציניות על מוניטין או רווחיות הבנק.

נעשה שימוש במודלים שפותחו בכדי להעריך חשיפה לסיכונים, לניתוח אסטרטגיות עסקיות, לאמידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים ולהקטנת אי הוודאות של אירועים או מגמות עתידיות על ידי ניתוח של התפתחויות והקשה של דפוסים חוזרים או השפעות סיבתיות אותן ניתן לצפות בעתיד. לבנק קיימת מדיניות בנושא תיקוף מודלים, לפיה, ובהתאם להנחיות בנק ישראל בנושא זה, הבנק לא עושה שימוש במודל חדש טרם תיקופו, וכן נקבע כי כל מודל שכבר פעיל, צריך לעבור תהליך של תיקוף מחדש על מנת לוודא המשך נאותות החיזוי שלו, לפחות אחת למספר שנים בהתאם לרמת חשיבותו ו/או לשינויים שבוצעו בהנחות המודל, במתודולוגיות ושיטות עבודה, בפעילות הבנק או בסביבה עסקית הרלבנטית למודל.

מעבר לכך, יש לציין כי סיכון המודל מטופל כיום, בין השאר, באמצעות: הקצאה של אנשי מקצוע מנוסים לפיתוח מודלים של סיכון, תיקוף על ידי צוותים בלתי תלויים מהצוות שבנה את המודל ועוד.

סיכון סביבתי

סיכון סביבתי הינו סיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן (ירידה בערך בטחונות, הרעה במצבו הפיננסי של לוה בשל עלויות, או סיכון מוניטין כתוצאה מהאפשרות שייחוס לבנק קשר לגורם מפגע סביבתי).

החשיפה לסיכון זה נמוכה, שכן על פי מדיניותו הבנק בוחן באופן הדוק בטרם הענקת אשראי ללקוח אשר עלול להביא להתממשות סיכונים סביבתיים את המנגנונים למזעור הסיכונים הסביבתיים. מלבד זאת המקרים בהם העניק הבנק ללקוחות כאמור, הינם בשיעורים נמוכים מתיק האשראי של הבנק.

הבנק פועל בהתאם לנהלים שנכתבו בנושאי סיכונים סביבתיים במתן אשראי לרשויות מקומיות, לתאגידים ולמימון פרויקטים.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות" הבנק מחשב את יחס כיסוי הנזילות, LCR (Liquidity Coverage Ratio).

היחס בוחן את נזילות התאגיד הבנקאי באופק של 30 הימים הקלנדרים הקרובים בתרחיש קיצון, ונועד להבטיח יכולת של הבנק לעמוד בתרחישי קיצון של נזילות. היחס משקלל את מלאי הנכסים באיכות גבוהה לאחר הפעלת מקדמי ביטחון שנועדו לבחון את יכולת "הנזלת" הנכסים של הבנק, למול סך התזרים היוצא הצפוי לשלושים הימים הקרובים בניכוי סך התזרים הנכנס הצפוי, משוקלל.

על פי הוראה זו, החל מיום 1 בינואר 2017 יחס כיסוי הנזילות לא יפחת מ-1. הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (HQLA) של הבנק כולל מזומנים ופיקדונות בבנק ישראל למעט חלק מהיתרות כנגד חובת הנזילות, וכן אגרות חוב של ממשלת ישראל שנכללים בתיק הנוסטרו של הבנק.

לאור תמהיל מקורות המימון של הבנק, הגורמים העיקריים המשפיעים על תוצאות יחס כיסוי הנזילות הם פירעונות שוטפים של תעודות התחייבות שהונפקו על ידי הבנק וכן פיקדונות שעל פי תנאיהם החוזיים מועד הפירעון הקרוב יחול בפרק זמן הקצר מ-30 יום, בהתחשב בסוגי הלווים השונים.

לגילוי בדבר ריכוזיות מקורות המימון של הבנק ראה גילוי על קבוצות המפקדים הגדולות בעמוד 53 בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

לצורך חישוב התזרים היוצא המשוקלל, הבנק משקלל את יתרת מסגרות האשראי הבלתי מנוצלות ויתרת הערבויות לתוך תזרים יוצא בתוך שלושים ימים תוך הפעלת יחס שקלול מתאים על פי ההוראה.

התזרים הנכנס מורכב מהלוואות אשר צפויות להיפרע כסדרן במהלך שלושים הימים בקרובים מיום חישוב היחס, תוך הפעלת שקלול על פי ההוראה, סכום התזרים הנכנס המותר לקיזוז עם תזרים יוצא מוגבל ל-75% מסך תזרים המזומנים היוצא.

לבנק אין חשיפות לנגזרים ואין פעילות במטבעות זרים. הבנק מחשב יחס כיסוי הנזילות ברמה יומית, ועומד במגבלה שנקבעה על ידי בנק ישראל. מתקיים מעקב שבועי ברמת ההנהלה לגבי יחס כיסוי הנזילות. לבנק נהלים בדבר עמידה בחובת הנזילות, דרכי ניהול חובת הנזילות וכן נוהל תרחישי קיצון לסיכוני נזילות.

טבלה 25: יחס כיסוי הנזילות

סך ערך משוקלל (ממוצע) ²		סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹		בנק דקסיה ישראל בע"מ וחברה מאוחדת שלו יחס כיסוי הנזילות לתקופה של 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017 ממוצעים* במיליוני ש"ח
				סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
2,602.2				1 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
				תזרימי מזומנים יוצאים
				2 פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסיקים קטנים, מזה:
				3 פיקדונות יציבים
				4 פיקדונות פחות יציבים
				4א פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראה ניהול בנקאי תקין 221)
				5 מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
				6 פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים
494.5	1,236.2			7 פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
1,401.8	1,401.8			8 חובות לא מובטחים
				9 מימון סיטונאי מובטח
127.6	127.6			10 דרישות נזילות נוספות, מזה:
				11 תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
				12 תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
10.7	107.3			13 קווי אשראי ונזילות
				14 מחויבויות מימון חוזיות אחרות
				15 מחויבויות מימון מותנות אחרות
2,051.2	2,872.9			16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
				תזרימי מזומנים נכנסים
				17 הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזה)
43.3	77.2			18 תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
				19 תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
43.3	77.2			20 סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
				סך ערך מתואם ³
2,602.2				21 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
2,007.9				22 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
130.5%				23 יחס כיסוי נזילות (%)

* ממוצע פשוט של כל התצפיות היומיות שבוצעו במשך הרבעון המדווח.

¹ ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).

² ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).

³ ערכים מתואמים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו (2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

להלן פירוט לגבי יתרת רכיבי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (HQLA) של הבנק ליום 30 ביוני 2017:

- מזומנים ופיקדונות בבנק ישראל – 1,474 מיליוני ש"ח
- בניכוי חובת הנזילות (ללא רכיב חובת הנזילות בגין פיקדונות מגופים מוסדיים ואחרים, אשר נלקח בחשבון בכל מקרה כתזרים יוצא בחישוב יחס כיסוי הנזילות) - (101 מיליוני ש"ח)
- אגרות חוב של ממשלת ישראל שנכללות בתיק הנוסטרו של הבנק – 1,133 מיליוני ש"ח

הגורמים העיקריים שמשפיעים על תוצאת חישוב יחס כיסוי הנזילות הם:

במונה (כרית הנזילות): יתרות המזומן של הבנק בבנק ישראל ובבנקים מסחריים, שווי השוק של האג"ח הממשלתי הסחיר בו מושקע תיק הנוסטרו של הבנק.

במכנה של היחס (תזרים המזומנים היוצא הצפוי, נטו): תזרים המזומנים היוצא הצפוי ב-30 הימים הקרובים מהפיקדונות לזמן ארוך, מהפיקדונות לזמן קצר של גופים מוסדיים ורשויות מקומיות ומהאג"ח הסחיר שהבנק הנפיק, ומצד שני בעיקר תזרים המזומנים הנכנס מפירעון של הלוואות.

מאחר והמקדם המופעל על התזרים היוצא הצפוי ב-30 הימים הקרובים לגבי פיקדונות מלקוחות הסקטור הציבורי, קטן משמעותית מזה שמופעל לגבי לקוחות אחרים, הרי שמבחינת יחס כיסוי הנזילות עדיף לבנק לקבל פיקדונות מלקוחות הסקטור הציבורי.

תנודתיות ביחס כיסוי הנזילות נובעת בעיקר מתזרימי מזומנים גדולים שצפויים לצאת מהבנק מידי פעם (למשל בשל תשלום בגין אג"ח שהבנק הנפיק בעבר או תשלום בגין פירעון של פיקדונות בסכומים גדולים), ומצד שני בשל תזרימי מזומן נכנסים גדולים שנובעים מהנפקת אגרות חוב שהבנק מבצע מדי תקופה.

חלק קטן בלבד מתזרים המזומנים היוצא בחישוב יחס כיסוי הנזילות נובע מהנחות לגבי ניצול של מסגרות אשראי בלתי מנוצלות של לקוחות.

לבנק אין חשיפות לנגזרים או למט"ח שעלולות היו לגרום לתנודתיות ביחס כיסוי הנזילות.

באופן כללי, ניתן לומר שיחס כיסוי הנזילות בבנק הוא יציב. הבנק מבצע באופן שוטף סימולציות לגבי צפי התפתחות יחס כיסוי הנזילות בתקופה של מספר חודשים קדימה, ונערך בהתאם על מנת לשמור עליו מעל המגבלה האפקטיבית, ומעבר לכך.

סיכון הנזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון שהבנק לא יוכל לעמוד בתזרימי המזומנים וצרכי הביטחונות הנוכחיים והעתידיים, הצפויים והבלתי צפויים, ויאלץ לבצע פעולות מהירות למימוש נכסים במחירי הפסד.

הנהלת הבנק קבעה מגבלות המתייחסות לסיכון הנזילות והיא פועלת על מנת לנהל באופן מבוקר את סיכון הנזילות. מצב הנזילות של הבנק נבדק בתדירות יומית.

נזילות הבנק נשענת בעיקרה על: יתרת המזומנים, תיק ניירות ערך, קבלת פיקדונות וכן על גיוס אג"ח סחירים וניירות ערך מסחריים.

מטרת ניהול סיכון הנזילות בבנק היא להבטיח שלבנק תהיה תמיד נזילות מספקת בעת הצורך, הן במצב רגיל והן במצבי קיצון על מנת שיוכל לעמוד בהתחייבויותיו בזמן ובעלויות מתקבלות.

לשם עמידה במטרה זו, נקבע ממשל תאגידי לניהול סיכון הנזילות, המתבסס על 3 נדבכים תוך שמירה על עיקרון הפרדת סמכויות:

- מבנה פיקוח על ידי הדירקטוריון, ועדת ניהול סיכונים והנהלה אשר אחראים על גיבוש מדיניות הנזילות, ולהם יש את האחריות העליונה לקביעת תיאבון וסיבולת סיכון הנזילות.
- המחלקה הפיננסית אשר אחראית על ההוצאה לפועל של מדיניות הנזילות, ובכלל זה, הוצאה לפועל של תכניות מימון, יישום טכניקות לאופטימיזציה של המאזן והפחתת מינוף של המאזן.
- מחלקת ניהול סיכונים המבצעת אמידה, תחזיות, תרחישי קיצון, דיווח ובקרה על סיכון הנזילות.

מעבר לדיונים בדירקטוריון ובוועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון, מתקיימים בבנק באופן שוטף דיונים בנושא סיכון הנזילות בעיקר בוועדת ההנהלה הבכירה המתכנסת בתדירות שבועית ובוועדת ניהול נכסים והתחייבויות, המתכנסת אחת לחודש. במסגרת הדיון נבחנות יתרות המזומן של הבנק בנכס ישראל ובבנקים המסחריים וכן שווי תיק האג"ח הסחיר. כנגדם נבחנים צרכי הנזילות הנובעים בעיקר מהצורך לשלם בגין פירעונות של אג"ח שהבנק הנפיק ובגין פיקדונות שנפרעים, וכן מהצורך בביצוע הלוואות חדשות. אלמנטים אלה נלקחים בחשבון גם במסגרת חישוב מרבית יחסי הנזילות אותם בוחן הבנק.

לבנק קיימת תכנית חירום להתמודדות עם מקרים של מצוקת נזילות בתרחישים השונים, הכוללת דרכי פעולה שונות להתמודדות.

הבנק בוחן את מצב הנזילות, בין השאר באמצעות 4 סוגים של יחסי נזילות: יחס נזילות במצב רגיל, בתרחיש קיצון פנימי בבנק, בתרחיש קיצון מערכתי ובתרחיש קיצון משולב. כל אחד מ-4 יחסי נזילות אלה נמדד ל-3 אופקי זמן שונים ונקבעו לגבי כל אחד רמות סף מעליהן הבנק שואף להיות. בחישוב היחסים השונים נלקחו בחשבון הנחות שונות לגבי פרמטרים כגון: שיעורי מחזור של פיקדונות (בהבחנה בין פיקדונות לזמן ארוך ופיקדונות לזמן קצר), שיעורי מחזור של הלוואות, שיעורים בשווי תיק הנוסטרו, שיעורי ניצול התחייבויות חוץ מאזניות, ביצועי אשראי חדשים ועוד.

על פי הנחיית בנק ישראל, החל מ-1 בינואר 2017 התאגידים הבנקאיים לא נדרשים לעמוד ביחס נזילות מזערי (בתרחישים השונים לאופק זמן של חודש) שווה או גדול מ-1, אך עליהם להמשיך ולחשב יחסים אלה (יחד עם זאת, החל מיום 1 בינואר 2017 הבנק נדרש לעמוד ביחס כסוי נזילות הגבוה מ-1, כפי שתואר לעיל).

הבנק שומר, באופן מכוון, על יחסי נזילות גבוהים יחסית מעל רמות הסף שנקבעו, וזאת לאור הריכוזיות היחסית של המפקידים בבנק. כמו כן, הבנק קבע רמות התראה ונהלים לפעולה במקרה של הגעה אליהן.

בהתאם להוראת בנק ישראל הבנק פיתח ומחשב על פי מודל פנימי, את יחס המימון היציב (NSFR - Net Stable Funding Ratio) המבוסס על הבנת הבנק את הוראות באזל בנושא זה, בתרחיש רגיל ובתרחיש קיצון.

יחס זה הוגדר כיחס בין סך מקורות המימון היציבים של הבנק, הצפויים בהסתברות גבוהה לעמוד לרשותו בטווח הזמן של שנה אחת (ומעלה) לבין סך השימושים הארוכים שלו, שהינם שימושים קיימים, שהבנק צפוי להידרש להמשיך לממנם בטווח הזמן של שנה אחת (ומעלה).

בנוסף לבחינת יחס המימון היציב, הבנק בוחן באופן שוטף את מצב הנזילות שלו לטווח הארוך, בין השאר באמצעות היחס בין ההתחייבויות לזמן ארוך ביחס לנכסים לזמן ארוך, פער הנזילות לזמן ארוך לפי תקופות, ריכוזיות הפיקדונות ברצועות זמן שונות, כולל ברצועות זמן של שנה ומעלה ובאמצעות בחינת פער המח"מ בין הנכסים וההתחייבויות לזמן ארוך. להערכת הבנק, מצב הנזילות שלו לזמן ארוך הינו נאות, ויש לו הכלים לשיפור מצב הנזילות לזמן הארוך במצבי קיצון.

את הנזילות שלו לטווח קצר בוחן הבנק, כפי שתואר לעיל, גם באמצעות שימוש ביחס כיסוי הנזילות LCR (Liquidity Coverage Ratio), אשר אומד את נזילות הבנק באופק של 30 הימים הקלנדריים הקרובים בתרחיש קיצון, ונועד להבטיח יכולת של הבנק לעמוד בתרחישי קיצון של נזילות.

הבנק מחשב את יחס כיסוי הנזילות ברמה יומית, ועומד במגבלה שנקבעה על ידי בנק ישראל. מתקיים מעקב שבועי ברמת ההנהלה לגבי יחס כיסוי הנזילות. לבנק נהלים בדבר עמידה בחובת הנזילות, דרכי ניהול חובת הנזילות וכן נוהל תרחישי קיצון לסיכונים נזילות.

לפחות אחת לשנה מובאת מדיניות ניהול סיכון הנזילות לאישור דירקטוריון הבנק. במקרים בהם מוצע לבצע שינוי כלשהו במגבלות או בתיאבון סיכון הנזילות, מובא נושא זה לאישור דירקטוריון הבנק במהלך השנה.

מעבר לשימוש של הבנק באינדיקטורים שונים לניהול הנזילות (יחסי נזילות בתרחישים שונים ולאופקי זמן שונים, כפי שפורט לעיל) ושימוש ביחס כיסוי הנזילות (LCR) וביחס המימון היציב (NSFR), אשר כולם עושה הבנק שימוש בתזרימים הצפויים של נכסים התחייבויות תחת הנחות שונות, הבנק מנהל את סיכון הנזילות, בין השאר, גם באמצעות הכלים הבאים:

- בחינת ריכוזיות הפיקדונות לזמן קצר על ידי חישוב היחס בין שווי פיקדונות אלה של 5 המפקידים הגדולים לסך הפיקדונות (ברצועות זמן שונות).
- בחינת תרחישי קיצון לגבי אי חידוש, בשיעורים שונים, של פיקדונות זמן קצר, על ידי 5 המפקידים הגדולים.
- בחינת תקופת השרידות של הבנק בהנחה קיצונית של אי חידוש כלל של פיקדונות ואי גיוס חוב אחר (דבר שבפועל אינו בהכרח קורה, שכן בפועל, לאורך זמן, ישנו שיעור גבוה של חידוש פיקדונות לזמן קצר), כלומר התקופה בה יכול הבנק לעמוד בהתחייבויותיו ללא כל גיוס נוסף. נקבעו מגבלות גם על פערי הנזילות לפי רצועות זמן.
- בחינת התפלגות מקורות המימון של הבנק לפי סוגי מכשירים (אג"ח / פיקדונות לזמן קצר / פיקדונות לזמן ארוך). בעניין זה קבע הבנק מגבלה לפיה סך התחייבויות הבנק כלפי הציבור בגין אג"ח וכתבי התחייבות נדחים, לא יעלה על 4.5 מיליארד ש"ח.
- בחינת התפלגות הפיקדונות לזמן קצר לפי סוגי מפקידים.
- בחינה מיוחדת של פיקדונות עם אפשרות למשיכה בנקודות יציאה מוקדמות, ושל פיקדונות שהופקדו על ידי קרנות כספיות (בשל התנודתיות הגבוהה יחסית האפשרית בהיקפיהן).

הבנק פועל באופן מתמיד לגיוון מקורות המימון שלו, הן מבחינת סוג המכשיר (פיקדונות/אגרות חוב סחירות/ניירות ערך מסחריים), מבחינת סוגי המפקידים (רשויות מקומיות/גופים מוסדיים/חברות פרטיות או ציבוריות), מבחינה שמית של לקוחות, מבחינת ריכוזיות המפקידים הגדולים, מבחינת תקופת המימון ועוד.

להערכת הבנק קיימת לו ריכוזיות גבוהה יחסית של מפקידי פיקדונות לזמן קצר.

נכון ליום 30 ביוני 2017 לבנק חשיפה חוץ מאזנית באמצעות מסגרות אשראי לא מנוצלות של לקוחות בסך כ- 114.2 מיליוני ש"ח. בנוסף יש לו חשיפה חוץ מאזנית בסכום של כ- 2.2 מיליוני ש"ח בגין ערבויות שנתן.

לבנק קיימת תכנית מימון לשעת חירום, אשר כוללת, בין השאר, רשימה של צעדים שונים בהם על הבנק לנקוט על מנת לשפר את מצב הנזילות שלו, כפונקציה של יתרת המזומן הקיימת בבנק, וביניהם:

1. פעילות שיווקית נמרצת לגיוס פיקדונות (קצרי מועד וארוכי מועד) מלקוחות קיימים או מלקוחות חדשים, לרבות בדרך של מתן הטבה בריבית. גיוון בסיס הלקוחות כולל תאגידים פרטיים. פריסת מועדי הפירעון של הפיקדונות לאורך זמן.
2. הנפקת אג"ח/ניירות ערך מסחריים על ידי חברת הבת (לרבות בדרך של מתן הטבה בריבית).
3. צמצום / עצירת מתן אשראי חדש.
4. קבלת הפירעונות השוטפים מהלוואות זמן ארוך וזמן קצר ופנייה ללווים נבחרים בהצעה שיבצעו פירעון מוקדם. הפסקת מתן אשראי חדש תפנה מקורות בסכום הפירעונות השוטפים שיתקבלו מהלוואות קיימות.
5. קבלת קווי אשראי מבנקים מסחריים.
6. מכירת חלק מתיק ניירות ערך / קבלת הלוואה מוניטארית מבנק ישראל כנגד תיק האג"ח הממשלתיות.
7. מכירת תיקי הלוואות בגין רשויות בעלות דרגת איתנות גבוהה ואובליגו בהיקף משמעותי.
8. בחינת אפשרות לקבלת מימון חירום במטבע ישראלי מחברת האם.
9. הנפקת ניירות ערך מסחריים לזמן קצר, או הנפקת אג"ח מסוג COCO.

הבנק מחשב בתדירות יומית, ובהתאם להוראת בנק ישראל, את הסכום המינימלי אותו הוא מחויב להחזיק כנזילות ("חובת הנזילות") כנגד הפיקדונות השונים של לקוחותיו.

נכון ליום 30 ביוני 2017 עמדה חובת הנזילות של הבנק על כ- 141 מיליוני ש"ח.

סיכון המימון

סיכון המימון (שהוא למעשה סיכון ריבית – תמחור מחדש) הינו הסיכון משינוי במרווח המימון של הבנק עקב שינוי בריבית בנק ישראל ובריביות השוק, בשל קיומם של הבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית קבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית משתנה) של נכסים, התחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניות.

הבנק שומר על פער מח"מ חיובי בין הנכסים לטווח ארוך והתחייבויות לטווח ארוך, אשר מהווה בסיס למרווח המסחרי שלו. במילים אחרות, יש גלגול טבעי של ההתחייבויות במטרה לבצע מימון מחדש של הנכסים בתיק הבנקאי (הלוואות מסחריות לטווח ארוך). בהגדרה, כאשר פרמיית הסיכון של הבנק תגדל, הדבר יביא להפסד, מאחר והתמחור של הנכס המקורי לא לקח בחשבון שינויים במרווח המימון של הבנק. שינויים בפרמיית הסיכון של הבנק יכולים לנבוע ממשבר פיננסי גלובלי ו/או משבר ספציפי בבנק עצמו.

המעקב אחר סיכון המימון מתבצע במסגרת ישיבות ההנהלה העסקית, בהן נבחנות טבלאות הריביות יחד עם עלויות הגיוס. מדי רבעון, לפחות, מבוצע ניתוח ומתקיים דיון לגבי הצורך בשינוי מרווח המימון של הבנק, לאור התפתחות עלויות הגיוס והתפתחות המרווחים לעומת אגרות החוב הממשלתיות הרלבנטיות. כל זאת על פי מתודולוגיה פנימית שנקבעה בנושא.

בהתאם לתכנית המימון השנתית של הבנק, אשר מאושרת בדירקטוריון, ובהתאם לצורך, עורך הבנק הנפקות של אגרות חוב או ניירות ערך מסחריים (בין אם סדרות חדשות או הרחבת סדרות קיימות), בשיתוף עם חתמים ומפיצים בשוק ההון. בהתאם לנהלי הבנק, מציגה המחלקה הפיננסית את הצעתה לגבי מאפייני ההנפקה המתוכננת (היקף כספי, מס' הסדרות, סוגי הצמדה, מח"מ, דירוג, מרווחים מוצעים וכדומה). ההנהלה מקיימת דיון בנושא זה ומחלקת ניהול הסיכונים מכינה ומציגה את חוות דעתה לגבי ההשפעות הצפויות של ההנפקה המתוכננת על האינדיקטורים של הסיכונים השונים, סימולציה לגבי צפי עמידה במגבלות השונות (כולל ביחס לסיכון הריבית, חשיפה למגזר הצמוד למדד אם רלבנטי, סיכון הנזילות וכדומה). בעקבות חוות דעת והדיון שמתקיים בעקבותיה, אפשר שיבוצע שינוי במתווה ההנפקה המתוכננת. מתווה ההנפקה מוצג ומובא לאישור גם בפני דירקטוריון חברת ההנפקות (ה-SPC) שבבעלות מלאה של הבנק.

נכון ליום 30 ביוני 2017, כ- 38.2% מהמימון של הבנק נובע מאגרות החוב הסחירות וניירות הערך המסחריים אותם הנפיק, והשאר מפיקדונות לטווחים שונים.

מבחינת התפלגות הפיקדונות לזמן קצר (תקופה מקורית של עד שנה): כ- 64.2% הם של מפקידים מהמגזר הציבורי (לעומת כ- 66% בסוף שנת 2016), וכ- 35.8% הם של מפקידים ישראלים אחרים (גופים מוסדיים וחברות ציבוריות ופרטיות). כל המימון הינו בשקלים, ללא חשיפה מטבעית.

נכון לתאריך הדוח, הבנק שיעבד אגרות חוב ממשלתיות בשווי של כ- 567.5 מיליוני ש"ח לטובת בנק ישראל, על מנת שיוכל לקבל תמורתן מזומן לצרכי עתודה לנזילות. מלבד אגרות חוב אלה, לא שיעבד הבנק נכסים נוספים כלשהם לטובת צד ג' כלשהו.

פרטים לגבי התגמול לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה בבנק, ראו גם תיאור מדיניות התגמול ותכנית המענקים, לרבות פירוט ההטבות והסכומים של מקבלי השכר הגבוה ביותר בבנק, וכן ביאור 19 לדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2016.

ניר שחק,
מנהל סיכונים ראשי

אוליבייה גוטמן,
המנהל הכללי

קלוד פירה,
יו"ר הדירקטוריון